

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Програма за управление на отпадъците на община Стамболово за периода 2023 – 2028 г.

с. Стамболово, 2023 г.

Изготвил: Ес Пи Еф България ЕООД

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

Съдържание

Въведение	6
I. Основни резултати, които се очакват от изпълнението на програмата	10
II. Принципи за устойчиво развитие и управление на отпадъците	12
III. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциала за развитие на община Стамболово	15
1. Профил на общината.....	15
2. Инфраструктура на сметосъбиране и управление на отпадъците	18
3. Зелени площи.....	25
4. Релеф и геоложка характеристика	28
5. Полезни изкопаеми	30
IV. Анализ на състоянието на видовете отпадъци	31
V. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и на стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините.....	54
VI. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво	58
VII. Анализ на дейността на Регионално сдружение за управление на отпадъците.....	65
VIII. SWOT анализ	73
IX. Препоръки водещи до намаляване на отпадъците и оптимизиране на тяхното управление	77
X. Визия и цели за развитие на общината в областта на управлението на отпадъците за периода 2023-2028 г.....	83
XI. Разработване на подпрограми за намаляване образуването на отпадъци.	94
1. Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци в община Стамболово.....	94
2. Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци.....	101
3. Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	105
4. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	110
5. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО	114
6. Програма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки	117
7. Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови и други отпадъци	120
XII. План за управление на подпрограмите за намаляване образуването на отпадъци.....	124

Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	130
XIII. Координация с други планове и програми.	137
XIV. Система за наблюдение, контрол и отчитане изпълнението на общинската програма за управлението на отпадъците.....	141
XV. Изводи и препоръки	145
XVI. Прогнози за образуването на отпадъците.	153
Приложение 1. Основни дефиниции, свързани с управлението на отпадъците, използвани в ПУО	159

Списък на съкращенията

АИК	Адаптиране към изменението на климата
БВП	Брутен вътрешен продукт
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НИСО	Национална информационна система „Отпадъци“
НН	Норма на натрупване
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПР (2030)	Национална програма за развитие България 2030
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори
НУИБА	Негодни за употреба индустриални батерии и акумулатори
НУПБА	Негодни за употреба портативни батерии и акумулатори
ОЕЕО	Отпадъци от електрическо и електронно оборудване
ОбС	Общински съвет
ОМ	Отработени масла

ОО	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда" 2014-2020
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПОО	Предотвратяване образуването на отпадъците
ПОС	Програма „Околна среда“ 2021-2027
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
ПУП	Подробен устройствен план
ПУСО	План за управление на строителни отпадъци
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМР	Строително-монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци
SWOT	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите

Въведение

Един от най-важните инструменти за прилагане на законодателството за отпадъците на местно ниво е изработването на Програмата за управление на отпадъците (ПУО). Тя се разработва в съответствие с нормативните изисквания на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО), във връзка с чл.15, ал.1, т.3, чл.57 и чл.59 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС).

Програмата за управление на отпадъците е секторна програма и е неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Стамболово. Програмата за управление на отпадъците на територията на община Стамболово 2023–2028 г. е разработена за период, който покрива в основната си част Националния план за управление на отпадъците (НПУО 2021–2028 г.). При промяна във фактическите или нормативните условия ПУО ще бъде актуализирана съобразно настъпилите промени.

Програмата за управление на отпадъците на община Стамболово за периода 2023–2028 г. има ключова роля за ефективното и ефикасно управление на отпадъците в общината за определения период. Програмата цели да намали вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и върху здравето на населението, както и да постигне в максимална степен ефективното използване на ресурсите и предотвратяване образуването на отпадъци.

ПУО е съобразена с изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, като са отчетени общите принципи за опазване на околната среда като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействие върху човешкото здраве, икономиката и обществото.

Програмата за управление на отпадъците има за цел да определи стратегическите приоритети за устойчиво и екологосъобразно управление на отпадъците на територията на община Стамболово, които трябва да бъдат постигнати в периода 2023–2028 г.

Сегашното състояние на управлението на отпадъците в община Стамболово е анализирано във връзка с нововъведените нормативни разпоредби, както и с цел идентифициране на текущите проблеми. Въз основа на това са набелязани необходимите мерки за постигане на амбициозните изисквания на националното законодателство, стратегическите документи, както и за по нататъшно оптимизиране управлението на отпадъците в региона.

Географско покритие

Програмата за управление на отпадъците се отнася за цялата територия на община Стамболово.

Регион за управление на отпадъците

Община Стамболово участва в регион за управление на отпадъците – Харманли, в който са включени общините: Харманли, Свиленград, Тополовград, Симеоновград, Любимец, Стамболово и Маджарово. Тези общини депонират своите отпадъци в Регионално депо – Харманли. Общините са членове на Регионалното сдружение за управление на отпадъците в регион Харманли, което обединява действията на общините членки за изграждането на система за регионално управление на отпадъците, отговаряща на националните нормативни изисквания и европейските стандарти.

Регион Харманли има разработена Регионална програма за управление на отпадъците с хоризонт за периода 2022–2028 г. При разработването на ПУО на община Стамболово тя е съобразена изцяло.

Времеви хоризонт на ПУО

Програмата е разработена за периода 2023–2028 г. Крайният срок на програмата съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците за периода до 2028 г.

Отпадъци в обхвата на програмата

Програмата включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и се генерират на територията на община Стамболово.

Управление на отпадъците

Управлението на отпадъците на територията на община Стамболово се извършва от звено към Общинска администрация, което създава условия дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване да се изпълняват в пълен обем съгласно Закона за управление на отпадъците и заповедите за организирано събиране на отпадъците по ЗМСМА.

ПУО е програма на прехода от управление на отпадъците към ефективното им използване като ресурс и предпоставка за устойчиво развитие, чрез прилагане на иновативни подходи и технологии за предотвратяване на тяхното образуване. Програмата ще подпомага местните власти за насочване на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците, възползвайки се от национални и европейски източници на финансиране, както и от финансовата подкрепа на общинския бюджет.

Програмата за управление на отпадъците:

1. се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците;
2. включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината и изискванията по глава втора, раздел III от ЗУО;
3. се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

Съобразно структурата на НПУО 2021-2028, както и предвид препоръките в Методическите указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците, утвърдени със Заповед № РД 883/23.09.2021 г. на Министъра на околната среда и водите, и настоящата програма има следната структура и съдържание:

Списък на съкращенията

Въведение

- I. Основни резултати, които се очакват от изпълнението на програмата
- II. Принципи за устойчиво развитие и управление на отпадъците
- III. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Стамболово
- IV. Управление на отпадъците
- V. Анализ на състоянието на видовете отпадъци
- VI. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и на стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

VII. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

VIII. Анализ на дейността на Регионално сдружение за управление на отпадъците

IX. SWOT анализ

X. Визия и цели за развитие на общината в областта на управлението на отпадъците за периода 2023-2028 г.

XI. Разработване на подпрограми за намаляване образуването на отпадъци

XII. План за управление на подпрограмите за намаляване образуването на отпадъци

XIII. Координация с други планове и програми

XIV. Система за наблюдение, контрол и отчитане изпълнението на общинската програма за управлението на отпадъците

XV. Изводи и препоръки

XVI. Прогнози за образуването на отпадъците

Приложение 1. Основни дефиниции.

Целите, набелязани в настоящата Програма за управление на отпадъците, и свързаните с тях мерки са формулирани на база на направения анализ на съществуващото състояние, идентифицирането на проблемите и отчитането на целите на националната и регионалната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите.

За всяка от посочените мерки в Плана за действие ще бъдат определени срокът на изпълнението, отговорните структури и партньорствата, индикативните суми, както и възможните финансови източници, посредством които ще може да се изпълни съответната мярка и да се обезпечи изпълнението на Програмата за периода 2023-2028 година.

I. Основни резултати, които се очакват от изпълнението на програмата

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците за периода до 2028 г. на община Стамболово са:

- целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респективно предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Стамболово, представени в анализа.

Целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективното използване на ресурсите са посочени в националните нормативни и програмни документи за отпадъците. Освен това ЗУО и наредбите по прилагането му поставят конкретни количествени цели, които общините следва да изпълнят поетапно до 2035 г. както следва:

- Най-късно до 31 декември 2025 г. **подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци** най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци, а именно:
 - 31 декември 2023 г. – 53 на сто;
 - 31 декември 2024 г. – 54 на сто;
 - 31 декември 2025 г. – 55 на сто.
- Най-късно до 31 декември 2030 г. **подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци** най-малко до 60 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
 - най-късно до 31 декември 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 65 на сто от общото тегло на тези отпадъци;
 - най-късно до 31 декември 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да е намалено до 10 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло), а именно:

- до 31 декември 2025 г. – най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
- до 31 декември 2030 г. – най-малко до 30 на сто от общото им тегло.

В съответствие с европейските практики и политика, с оглед стимулиране и ускоряване на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците държавата въведе икономически инструменти. Такъв инструмент са паричните отчисления за депониране на отпадъците, въведени чрез ЗУО, които стимулират общините да прилагат по-високите нива в йерархията за управление на отпадъците. Размерът на отчисленията е нормативно определен и нараства в годините както следва:

- за депата, които отговарят на нормативните изисквания, 2013 г. 2014 г. 2015 г. 2016 г. 2017 г. 2018 г. 2019 г. 2020 г. 2021 г. 2022 г. и всяка следваща година 15 лв./т 22 лв./т 28 лв./т 36 лв./т 40 лв./т 45 лв./т 57 лв./т 69 лв./т 82 лв./т 95 лв./т;
- за депата, които не отговарят на нормативните изисквания, отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци от общините.

От изпълнението на Програмата се очаква да бъдат постигнати следните **резултати**:

- Да се намали вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване;
- Да се увеличат количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда;
- Да се оптимизира управлението на отпадъците, което да гарантира чиста и безопасна околна среда на територията на община Стамболово;
- Местната общност и партньорствата да се превърнат в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците.

II. Принципи за устойчиво развитие и управление на отпадъците

ЕС съгласно членове 11, 191, 192 и 193 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) има правомощия да предприема действия по всички въпроси на политиката в областта на околната среда като замърсяването на въздуха и водата, управлението на отпадъците и изменението на климата. Правомощията му за действие се ограничават от принципа на субсидиарност и от изискването за единодушно съгласие в Съвета по въпроси от фискален характер, въпроси, свързани с градското и териториалното планиране, земеползването, количественото управление на водните ресурси, избора на енергийни източници и структурата на енергийните доставки.

Политиката в областта на околна среда на ЕС се основава на принципа на предпазните мерки, принципа на превантивните действия и принципа на отстраняване на замърсяването при източника, както и на принципа „замърсителят плаща“. Принципът на предпазните мерки е инструмент за управление на риска, който може да се прилага, когато съществува научна несигурност във връзка с предполагаем риск за човешкото здраве или околната среда, произтичащ от определено действие или политика. Например в случай на съмнения във връзка с потенциално опасното въздействие на даден продукт и ако продължава да съществува несигурност след изготвянето на обективна научна оценка, могат да бъдат дадени инструкции за прекратяване разпространението на въпросния продукт или за изтеглянето му от пазара. Този вид мерки трябва да бъдат недискриминационни и пропорционални и трябва да се преразглеждат при получаване на допълнителна научна информация.

Понастоящем управлението на отпадъците в ЕС и в България е съсредоточено върху намаляването на отпадъците и гарантирането, че генерираните отпадъци се използват и обезвреждат по начини, които не влошават околната среда.

Системата за управление на отпадъците в ЕС се основава на Концепцията за управление на отпадъците и декларираните в нея принципи на устойчиво развитие.

Концепцията е очертана в Стратегията на ЕС за управление на отпадъците. Концепцията декларира следните принципи на устойчиво развитие в областта на управлението на отпадъците: спазване на йерархията на управление на отпадъците (приоритет).

проект № BG0501-01-001-2.020-0020 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

Приоритетите за управление на отпадъците са определени, както следва: предотвратяване, минимизиране, повторна употреба, използване на материален потенциал, използване на енергиен потенциал, обезвреждане.

Когато съществува заплаха от сериозни или необратими щети върху околната среда или човешкото здраве, липсата на изчерпателни научни доказателства не трябва да бъдат причина за отказ от прилагане на икономически ефективни мерки за предотвратяване влошаването на околната среда.

Отпадъците трябва да се обработват и изхвърлят възможно най-близо до мястото на тяхното генериране. Това намалява времето, енергията, вероятността от инциденти, финансовите разходи и въздействието върху околната среда от транспорта.

В противен случай отрицателното въздействие на факторите, изброени по-горе, може да надвиши ползите от рециклирането, компостирането и другите методи за управление на отпадъците.

Принципът „замърсителят плаща“ се прилага въз основа на Директивата относно екологичната отговорност, с която се цели предотвратяване или отстраняване на щети за околната среда по отношение на защитени видове или природни местообитания, води и почви. При някои професионални дейности, например превоз на опасни вещества, или дейности, при които има заустване във вода, операторите трябва да предприемат превантивни мерки в случай на непосредствена опасност за околната среда. Ако вече е нанесена щета, те са длъжни да предприемат подходящи мерки за отстраняването ѝ и заплащат свързаните с това разходи. Обхватът на директивата беше разширяван три пъти, за да бъдат включени съответно управлението на отпадъци от миннодобивната промишленост, управлението на местата за съхранение в геоложки формации и безопасността при добив на нефт и газ в крайбрежните води. Замърсителят трябва да поеме всички разходи, свързани с прилагането на мерки за осигуряване на подходящо качество на околната среда. С други думи, разходите за тези дейности трябва да бъдат отразени в разходите за стоки и услуги, които замърсяват околната среда (по време на производството и/или потреблението), това е принцип и отговорност на производителя.

Този принцип се основава на принципа „замърсителят плаща“ и установява физическата и финансовата отговорност на производителя за целия жизнен цикъл на продукта и неговата опаковка, дори след края на употребата им от потребителя.

По този начин тежестта (включително финансовата) от рециклирането и обезвреждането на продуктите се прехвърля върху производителя, което го мотивира да разработва продукти, които са по-малко опасни за околната среда, които могат да бъдат разглобявани, използвани повторно и рециклирани.

Всички производители или собственици на отпадъци трябва да боравят с отпадъците по начин, определен от и под контрола на установения орган.

ПУО се основава на следните основни **принципи**:

“Предотвратяване” – образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където и когато това е възможно.

“Разширена отговорност на производителя” и “замърсителят плаща” – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.

“Превантивност” – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.

“Близост” и “самодостатъчност” – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близо до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза.

„Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост, имат възможност да участват в разработването на програмата за управление и предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след тяхното разработване.

III. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциала за развитие на община Стамболово

1. Профил на общината

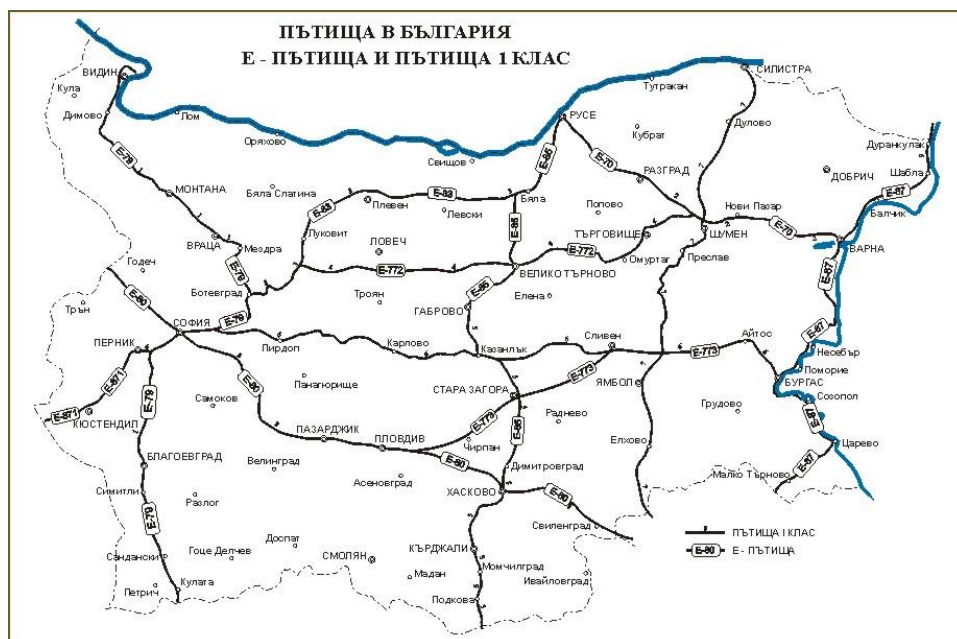
Община Стамболово се намира в Южна България и е една от общините на област Хасково. Разположена е в нейната южна част и граничи с общините: Хасково, Харманли, Маджарово, Крумовград и Кърджали.

Административният център на общината е с.Стамболово. Геостратегическото положение на общината се определя от близостта на общинския център до областния град, отстоящ на 22 км и близостта на границата с Гърция и Турция (70 км.).

В близост до община Стамболово минава най-краткият път, свързващ Западна и Централна Европа с Истанбул и Северна Европа със Средиземноморието, което е предпоставка за развитието на бизнеса и туризма в региона.

Релефът на община Стамболово е пресечен, полупланински.

В южната част на общината, от запад на изток, по границата с община Крумовград, на протежение от 18 – 19 км протича част от средното течение на река Арда. Югозападно от село Рабово е изградена преградната стена на големия язовир Студен кладенец, като в пределите на община Стамболово попада част от „долната“ му част. След това

проект № ВСО0331-01-001-2.023-0020 „Партньорството на сгражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

река Арда последователно преминава през Рабовското долинно разширение, пролома в района на село Котлари (община Крумовград) и Долнополското долинно разширение, след което напуска пределите на общината.

На територията на община Стамболово са разположени над 80 микроязовира. По поречието на р. Арда се намират най-плодородните земеделски земи. Дялът на обработваемата земя представлява 67,2% от общата територия на общината.

Климатът в община Стамболово е умерено континентален. Зимата е сравнително мека с минимални температури от 0 до минус 5 - 7 градуса по Целзий. Лятото е слънчево и горещо, като максималните температури достигат до 35 - 37 градуса. Средната зимна температура е около 0 градуса по Целзий, а през лятото - 25 градуса.

На територията на общината е изградена пътна мрежа, която свързва населените места, намиращи се на територията на общината, и съседните ѝ общини. Тя е добре поддържана и осигурява лесен достъп, както до съседните общини, така и до границата с Турция и Гърция.

В западната част на общината, през землището на село Царева поляна, на протежение от 5,3 км. преминава участък от трасето на жп линията Русе – Горна Оряховица – Стара Загора – Димитровград – Подкова.

Населението на общината към 31.12.2021 г. наброява общо 6 383-ма жители, от които мъжете са 3 199 и жените - 3 184 човека.

Икономиката на общината е слабо развита, като през последните 5 години поради икономическата криза от 2009 г., Ковид кризата, енергийната криза и инфлацията, нейната структура се влоши още повече, което доведе до фалит на някои от утвърдените местни фирми. Това бяха малки предприятия, които крепяха общинската икономика и осигуряваха препитанието на около 150 човека. В момента изцяло доминират микропредприятията, които в голямата си част са семейни фирми, занимаващи се с търговия и с туризъм. Липсват износ на произвежданите стоки и инвестиции в нови производствени мощности. По-слабата икономическа база доведе до намаляване на заетостта и нарастване на безработицата. По-ниската степен на заетост влоши качеството на живот и натовари общината с повече разходи за социално подпомагане. Освен това, ниското равнище на доходите на местното население доведе до ограничено потребление на стоки и услуги, и

оттам до свиване на собствената производствена база и до намаляване на предприемаческата активност на населението.

Селското стопанство е добре развито. За съжаление кризите се отразиха неблагоприятно и на неговото развитие, особено тежко ги понесе сектор животновъдство. Разпродадоха се няколко от големите стада животни, намиращи се на територията на общината. Подвластни на кризите са и растениевъдите, които срещат големи трудности при снабдяването с торове, горива, семена и химикали, чиито цени се покачиха неколкосткратно.

2. Инфраструктура на сметосъбиране и управление на отпадъците

В община Стамболово се извършва организирано сметосъбиране и сметоизвозване със собствен превоз на общината, а депонирането на събраните битови отпадъци се извършва на регионалното депо в гр. Харманли.

Сметопочистването и сметоизвозването на отпадъците, събирани от територията на община Стамболово, се извършва като дейност от самата община. Всички събрани отпадъци се извозват до Регионалното сметище за неопасни отпадъци, намиращо се в гр. Харманли. В общината е забранено изоставянето, нерегламентираното изхвърляне, изгарянето или прилагането на друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците. Уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване, се почистват редовно.

За събирането на ТБО се използва контейнерна система със стационарни съдове тип „Бобър“, които се поставят на определени места, от където се обслужват от специализираните автомобили на общината.

Отпадъците от контейнерите се събират от два специализирани автомобила на общината. Единият сметосъбирач е марка Мерцедес 2524 Л с рег. № Х 3273 КА, дата на производство 26.03.1996 г. Другият специализиран автомобил сметосъбирач е марка „МАН ТГМ“ 18.280 с рег. № Х 1387 КС. Честотата на сметосъбиране и сметоизвозване е четири пъти месечно на тип „Бобър“ и ежедневно на кошчетата за смет. Измиване и дезинфекция на съдовете, както и на площадките около тях, се извършва веднъж месечно. Метенето на територии за обществено ползване (главните улици на селата в общината) се извършва два пъти годишно. Миенето на територии за обществено ползване (главните улици на селата в

общината) се извършва един път годишно. Всеки специализиран автомобил се обслужва от един шофьор и трима сметосъбирачи.

Контролът по изпълнение на Заповедта се извършва от ресорния заместник кмет, Директора на Дирекция ХДИП, кметовете на населените места и младшия експерт „Екология и земеделие“.

През периода 2014–2021 г. битовите отпадъци варират в границите между 1 165,360 тона през 2019 г. и 598,979 тона през и 2020 г., което може да се види в Таблица № 1.

Таблица № 1. Генерирани битови отпадъци

Година	Количество битови отпадъци - тон	Население - общо жители на общината	Норма на натрупване
2014	1158,94	5 922	196
2015	1132,94	5 821	195
2016	1042,72	5 805	180
2017	1048,240	6 383	164
2018	1140,520	6 411	178
2019	1165,360	6 578	177
2020	598,979	6 142	98
2021	640,060	6 383	100
2022	640,964	5 863	109

Източник: Община Стамболово

От представените данни става ясно, че отпадъците през периода 2014-2019 г. се увеличават бавно с известно задържане на количествата през последните две години, въпреки миграцията на голяма част от населението. Това се дължи на механичния прираст и на увеличаващия се обем на отпадъците във всяко домакинство. След това, от 2020 г. отпадъците рязко намаляват и се задържат на това равнище през последните три години.

Въпреки че битовите отпадъци съставляват една малка част (около 20%) от общото количество акумулирани отпадъци, тяхното безконтролно изхвърляне в околната среда води до чувствително влошаване на условията на живот и замърсяване на природата. По-голямата част от битовите отпадъци се състои от материали, които могат да бъдат подложени на рециклиране или да бъдат използвани повторно. Въпреки това купичката отпадъци нарастват до голяма степен благодарение на заливащите пазара продукти с кратък живот, предлагани в опаковки за еднократна употреба. Около 40% от битовите отпадъци са резултат от такива стоки.

Общият обем на поставените съдове е 627 000 литра (1 100 л има един контейнер), което се равнява на 98,230 литра на жител. През 2020 г. са закупени 100 броя нови контейнери тип „Бобър“, а през 2022 г. – 30 броя контейнери за разделно събиране тип „Бобър“ с цветен капак. Това поставя основите на разделното събиране на отпадъците в общината.

В общината е забранено изоставянето, нерегламентираното изхвърляне, изгарянето или прилагането на друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.

Уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване, се почистват редовно.

В момента на територията на общината са поставени 570 броя контейнери, които са в сравнително добро състояние. На практика техният брой е по-голям, но голяма част от тях са физически и морално остарели и е необходима частична подмяна на амортизираните контейнери. Големият процент литраж се налага, тъй като голяма част от населението, работещо в чужбина, се връща през лятото и тогава населението на територията отбелязва сериозно нарастване.

Броят на съдовете за събиране на твърдите битови отпадъци по населени места е даден в следващата таблица, в която са показани броя на използваните към момента контейнери. Те се намират в сравнително добро състояние, което позволява тяхното използване към момента, но не могат да се използват продължително време. Дългогодишното използване на съдовете тип „Бобър“ води до тяхното износване и лошо състояние, което е резултат главно от смесването на различните видове отпадъци и най-вече от изхвърлянето на пепел от домакинствата, която изгаря уплътненията и уврежда самите контейнери. Смесването на битовите със строителните отпадъци също поврежда контейнерите и повдигащото устройство на автомобила. При бъдещите ползвания на новозакупените контейнери е необходимо на 10–15 къщи да се поставя един специализиран контейнер, който да се използва само за изхвърляне на пепел.

Необходимо е регулярно да се подменят тези от контейнерите, които са амортизирани.

Таблица № 2. Съдове за събиране на отпадъци тип „Бобър“ на територията на община Стамболово

Населено място	Брой контейнери	Населено място	Брой контейнери
с. Балкан	17	с. Лясковец	29
с. Бял кладенец	15	с. Маджари	17
с. Воденци	8	с. Малък извор	24

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

с. Войводенец	8	с. Поповец	23
с. Гледка	25	с. Пчелари	26
с. Голобрадово	11	с. Пътниково	7
с. Голям извор	21	с. Рабово	21
с. Долно Ботево	28	с. Светослав	15
с. Долно поле	12	с. Силен	19
с. Долно Черковище	33	с. Стамболово	66
с. Жълти бряг	40	с. Тънково	25
с. Зимовина	21	с. Царева поляна	35
с. Кладенец	6	ОБЩО:	570
с. Кралево	18		

Източник: Община Стамболово

На територията на община Стамболово няма функционираща система за разделно събиране, тъй като населените места са с малък брой население. Поради липсата на разделно събиране на отпадъците липсва информация за обхвата на различните видове отпадъци. Не е налична информация за вида, състава и количествата на отпадъците.

Все още не е осигурено:

- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъците от опаковки, като се определят местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване.

На територията на община Стамболово има четири склада за пестициди с изтекъл срок на годност, които бяха включени в проект на ПУДООС, с цел обезвреждане. Складовете, за които има съмнение, че съдържат опасни за човешкото здраве и околната среда отпадъци, разположени на територията на общината, са унищожени според указанията получени от ПУДООС, чрез изпълнение на проекта „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати с изтекъл срок на годност”.

Строителните отпадъци на община Стамболово се събират и съхраняват на терени, предназначени за тази цел със Заповед на Кмета на общината. Всяко населено място в общината разполага с отделен терен.

От изградените 7 бр. модулни ПСОВ в община Стамболово, работят само тези в с. Поповец-Зимовина и в с. Кралево. Утайките от ПСОВ до момента не се депонират на Регионалното депо – Харманли, а се съхраняват временно. Целесъобразно е изготвянето на цялостна програма за управлението на утайките, когато се въведат в експлоатация вече изградените ПСОВ и/или бъдат изградени нови модулни ПСОВ за останалите населени места.

Отпадъците се депонират в Регионалното депо Харманли. Общината е член на Регионално сдружение на общините, депониращи ТБО в депо Харманли. Населените места, обхванати от сметосъбирането са 26 бр., 100 % от населението, обществените сгради и предприятията се обслужват редовно.

На основание на чл. 196, ал. 1 във връзка с ал. 5 от действащия тогава Закон за управление на отпадъците, през 2010 г. се създава Регионално сдружение за управление на отпадъците, което управлява Регионалното депо за неопасни отпадъци – Харманли. Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО) – Харманли е едно от 55-те изградени на територията на страната. В него се включват общините: Харманли, Симеоновград, Маджарово, Тополовград, Стамболово и Свиленград с представители кметовете на тези общини. Сдружението се ръководи от избраното ръководство и от сформираните работни групи.

Регионалното сдружение на общините се създава с цел осигуряване на условия за ефективното третиране на отпадъците, както и за изпълнение на задълженията на кметовете на общините, регламентирани в Закона за управление на отпадъците. Тази нова структура дава възможност на общините да получат финансиране на проекти в областта на управлението на отпадъците от европейските фондове, от държавния бюджет, от предприятието за управление на дейности по опазване на околната среда към Министерството на околната среда и водите или от други източници.

Дейностите по изпълнението на правилно сортиране на отпадъците се изпълняват от **Общинско дружество „Екоресурс – Харманли” ЕООД**. То е създадено с решение 650/17.02.2015 г. на Общински съвет Харманли и е с предмет на дейност: изкупуване, събиране, сортиране, третиране, използване и продажба на всички видове отпадъци от опаковки, отпадъци от системите за разделно събиране с контейнерите, от количествата

отпадъци, отделени от сепарирането на смесени битови отпадъци на регионално депо Харманли, представлявано от управител Даниела Борисова.

Едноличният собственик на капитала на дружеството е Община Харманли, съгласно решението на Общински съвет Харманли.

Генерираните отпадъци от Община Стамболово се събират и се извозват на Регионалното депо за ТБО – Харманли, където се сортират, рециклират и оползотворяват, а остатъкът се депонира.

На територията на общините Симеоновград, Любимец, Стамболово и Маджарово не се извършва организирано събиране на едрогабаритни отпадъци. При натрупване на големи количества едрогабаритните отпадъци се извозват кампанийно до Регионалното депо. Община Стамболово планира да организира един – два пъти годишно кампании за събиране на едрогабаритни отпадъци от домовете на гражданите, след което събраните отпадъци ще се предават за оползотворяване и рециклиране.

На територията на общината няма нерегламентирани сметища. Понякога се образуват локални замърсявания, които се почистват ежегодно.

Направеният анализ на съществуващото състояние на управление на отпадъците в община Стамболово се основава на информация за образуването, съхранението, обезвреждането и оползотворяването на битовите отпадъци през отчетния период.

Въз основа на тези данни могат да се направят следните *изводи*:

1. Все още не е осигурено на територията:

- разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като се определят местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- организирането и прилагането на система за разделно събиране на излезлите от употреба луминесцентни и други лампи, съдържащи живак;
- организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства на площадките за временно съхраняване.

2. Не е напълно предотвратено изхвърлянето на битови и промишлени отпадъци на неразрешените за това места и понякога се създават локални замърсявания, които общината почиства текущо.
3. Количеството на отчитаните битови отпадъци през последните няколко години варират в много близки граници, поради което могат да бъдат формулирани устойчиви тенденции на задържане и дори незначително намаляване количествата на отпадъците. Населението намалява, но количествата битови отпадъци в резултат на увеличаващото се потребление на местното население се запазват или съвсем малко намаляват;
4. Сметосъбирането и сметоизвозването на територията на общината е добре организирано, управлявано и мониторирано, така че не създава предпоставки и рискове водещи до замърсяване на околната среда.
5. Липсва изцяло информация за морфологичния състав на отпадъците по години, поради което не могат да се изведат прецизни заключения за тенденциите на промяна в техния състав и да се дадат ясни прогнози;
6. Поради отсъствие на разделно събиране на отпадъците липсва информация и за: опасните отпадъци, масово разпространените отпадъци, строителните отпадъци и др., което също затруднява регистрирането на местните тенденции, отразяващи обема и обхвата на различните видове отпадъци;
7. Няма функциониращи системи за събиране на биоотпадъците и тяхното компостиране и поради тази причина отсъства информация и за този вид отпадък;
8. Не е регистриран интерес от страна на различните организатори по оползотворяване на различните видове отпадъци, което възпрепятства въвеждането на разделното събиране на отпадъците;
9. Независимо от направените уточнения, и за община Стамболово са валидни общите тенденции за депонирани отпадъци, а именно – намаляване на количествата

депонирани отпадъци. Това до голяма степен се дължи на сепариращата инсталация в Регионалното депо.

3. Зелени площи

Основата на Зелената система на Стамболово се формира от паркови елементи, включващи парковите площи, крайречната зеленина на р. Арда и множество по-малки градини, разположени по улиците и площадите, които формират “мозаечна структура”, неравномерно покриваща общинската територия. Тя се допълва от зелените площи със специално предназначение, т.е. гробищните паркове и зелените площи за ограничено обществено ползване (реализирани към обществените сгради, зелените площи в имотите на частните физически и юридически лица), както и уличното озеленяване. Зелените площи на всяко населено място могат да се класифицират в няколко вида, това са:

- Зелени площи за широко обществено ползване;
- Зелени площи за ограничено ползване;
- Зелени площи със специфично предназначение;
- Улично озеленяване;
- Защитни и мелиоративни зелени площи.

Зелената система на Община Стамболово е предназначена да подобрява жизнената среда и облика на населените места в нея независимо от формите на собственост. Планирането на зелената система се извършва посредством подробните устройствени планове (ПУП). Новоизградените общински зелени площи, след като се изградят се предават на общината, след което те започват да се поддържат от нея.

Особено важно в случая е регламентирането на функциите на служителите от общинска администрация, отговорни за дейностите по озеленяване на общинската администрация, включително за изграждането, поддържането и опазването на зелената система на община Стамболово.

Зелените площи в община Стамболово са 49 002 кв.м. За отбелязване е, че към настоящия момент тези зелени площи не са достатъчни за оптимизиране на екологичната среда в община Стамболово. Освен това някои от съществуващите зелени площи не се намират в

най-добро състояние, защото общината среща трудности при тяхното поддържане. С цел подобряване на жизнената среда се предвижда тяхната рехабилитация и доизграждане, както и създаване на местна група, която да се грижи за поддържането на зелените площи особено в селата намиращи се извън общинския център. Налага се и изграждането на нови зелени площи, които да осигурят в максимална степен необходимата жизнена среда. Всичко това изисква добро бъдещо планиране, организация и финансиране на текущото поддържане, което затруднява общинското ръководство на този етап. Все още липсва и Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Стамболово.

Таблица № 3. Зелени площи в община Стамболово, област Хасково (в кв.м.)

№	Населени места	УПИ	Квартал	Квадратура м2	Забележка
1	Стамболово	I	кв.83	3625,00	
2	Жълти бряг			0,00	
3	Царева Поляна	VI	кв.25	2270,00	
4	Балкан			0,00	
5	Гледка			0,00	
6	Кралево			0	
7	Долно Ботево	II	кв.12	1295,00	
8	Гънково	IX	кв.35	1660,00	
9	Кладенец	I	кв.7	4631,00	за спорт
10	Зимовина	XXIII	кв.11	650,00	Чешма
11	Лясковец			0,00	
12	Поповец	I	кв.8	2596,00	парк и джамия
13	Светослав	I	кв.10	8152,00	
14	Силен	II	кв.9	15473,00	парк и стадион
15	Голям извор	I	кв.43	470,00	Чешма
16	Долно поле			0,00	
17	Войводенец			0,00	
18	Воденци	III	кв.4	6670,00	
19	Рабово			0,00	
20	Голобрадово			0,00	
21	Пчелари	XVIII	кв.6	1510,00	
22	Бял кладенец			0,00	
23	Пътниково			0,00	
24	Маджари			0,00	
25	Малък извор			0,00	
26	Долно Черковище			0,00	
	Общо:			49 002,00	

Източник: Община Стамболово

Изводи:

- Екологичните условия на община Стамболово се формират от взаимодействието и взаимното влияние на определени природни и антропогенни фактори.

- Основните антропогенни фактори, които оказват влияние върху качествата на околната среда на общината, са: промишлеността, транспортът, битът, отпадните води, употребата на изкуствени торове и пестициди в селското стопанство. Тези фактори влияят върху състоянието на атмосферния въздух, водите и почвите.
- Община Стамболово се характеризира с добро качество на околната среда, което се определя от липсата на крупни промишлени замърсители, земеделие, основаващо се на традиционни екологосъобразни методи, както и на благоприятни климатични условия.
- Екологичната инфраструктура на територията на общината работи добре и ефективно. Управлението на битовите отпадъци е на средно ниво. Необходимо е да се организира текущото обновяване на контейнерите и въвеждането на допълнително контейнери за разделно събиране на отпадъците, както и събиране на промишлените, едрогабаритните, отпадъците от опаковки и отровните отпадъци.
- Проблем е изградеността и въвеждането в експлоатация на канализационната мрежа, както и пречистването на отпадните води.
- Увеличаването на зелените площи и в останалите населени места, а не само в с. Стамболово ще подобри средата и ще създаде условия за подобряване качеството на живот на местното население. Зелените площи за широко обществено ползване образуват гръбнака на Зелената общинска система. Това са всички градини и паркове, които изпълняват доста важна функция. В тях се извършва ежедневният отдих на населението и имат важна екологична роля и естетическо въздействие. Те обслужват и най-уязвимата част от населението – децата, майките и възрастните хора, затова трябва да им се отделя повече внимание и общински ресурс.
- Необходими са повече залесителни дейности и контрол на нерегламентираната сеч за обновяване и поддържане качеството на горите и устойчивостта на тяхното екологично значение за територията. Увеличаването на горското покритие в равнинните райони, както и насърчаване използването на медоносните дървесни видове, също трябва да бъде подобро. По този начин ще се постигне ограничаване на ерозията, запазване на качеството на земите и подобряване на водния баланс.

Реализирането на подобни дейности води и до адаптирането към промените в

климата, което е особено важен приоритет в европейската политика през новия програмен период.

Ако не се предприемат описаните по-горе мерки, през следващия програмен период ще възникнат предпоставки от активизиране на потенциалните рискове, които могат да се проявят реално и които могат да доведат до сериозно замърсяване на околната среда. В същото време те представляват и заплахата за богатото биологично разнообразие на територията.

4. Релеф и геоложка характеристика

Релефът на община Стамболово е основно нископланински и хълмист, който се разнообразява с долинни разширения във формата на котловини, разположени главно по поречието на река Арда. Геоложкият строеж на релефа се характеризира с голямо разнообразие от скални комплекси и геоложки структури.

Особеностите на релефа са резултат от факта, че Източните Родопи в миналото са били заети от воден басейн с активен подводен вулканизъм, затова освен седиментни скали тук са се образували и вулканични - андезити, риолити, туфи и др. Вследствие външните релефообразуващи сили, от тези скали са се образували причудливи скални форми.

На 4 km югоизточно от село Тънково, на границата с Община Маджарово се намира най-високата точка на общината, това е връх Ибрекджек 607,8 м, който е част от източнородопския рид Гората.

Северно от рида Гората в пределите на общината попада почти цялата част на друг по-нисък източнородопски рид – Чала. Неговата максимална височина на територията на община Стамболово е връх Кръклара, който е 411,5 м и е разположен на 1 км източно от село Кралево.

Граници, морфографски особености и населени места в община Стамболово

Минималната височина на община Стамболово е от 142 м надморска височина (н.в.) и тя се намира в коритото на река Арда, на 2 км югоизточно от село Долно поле.

Средната надморска височина на община Стамболово е в интервала 300 – 350 м н.в. Представяме ви карта на морфографските особености и населените места на общината.

Река Арда е прорязала родопските склонове, образувайки интересни форми и скални образувания. Вулканичните скални комплекси достигат на места височина до 150 метра. Тук се срещат голяма част от основните елементи на ландшафта: реките, с техните брегове и наводнени стари речни корита; блатата, езерата, пре-овлажнените ливади и други екологични зони; многобройните пещери, скалните ниши и стени; седловините и други естествени територии, свързващи отделни планински масиви; полските синори, ползащитните пояси, ливадите и пасищата; заливните речни тераси и крайречната растителност; гори, които са разположени до 500 м надморска височина.

Огромните скални комплекси, сипеи и пропасти са убежище на голям брой скалолюбиви видове, с ограничено разпространение в България. Наред с преобладаващата сухо-любива растителност в доловете има неголеми участъци с мезофилни дъбови гори. Разнообразна растителност, сухо-любиви гори (ксерофилни), съставени основно от благун (*Quercus frainetto*), космат дъб (*Q.pubescens*) и цер (*Q.cerris*). Храстовата растителност е от келяв габър (*Carpinus orientalis*), драка (*Paliuros spina-christii*), червена хвойна (*Juniperus oxycedrus*), глог (*Crataegus monogyna*) и шипки (*Rosa sp.div.*). Големи площи са заети от сухо-любиви тревни съобщества с преобладаване на белизма (*Dichantion ischaemum*), луковична ливадина (*Roa bulbosa*) и садина (*Crysopodon gryllus*).

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

Районът на Стамболово е повлиян от добива на инертни материали, като на някои места се виждат изкуствени сипеи от инертни материали, изтичащи води и различни съоръжения, обслужващи добива на тези материали. Това до голяма степен замърсява околната среда, променя ландшафта и възпрепятства туризма.

5. Полезни изкопаеми

На територията са разкрити метаморфни скали представени от гнайси, амфиболити, слюдени шисти и др. По долината на река Арда са образувани ивици от алувиални наслаги, съставени предимно от пясъци и чакъли с кватернерна възраст. Срещащите се предимно нерудни полезни изкопаеми - варовици, вулканични туфи, нетрадиционни скални материали, които могат да се разделят най-общо на няколко вида:

- **Традиционни скални материали за строителната промишленост** - варовици, които имат приложение във вародобива, във фуражната промишленост и за сярочистката на ТЕЦ "Марица-Изток". Имат чистота над 97%CaCO₃ и са налични солидни запаси.
- **Вулкански туфи**, които имат широко приложение като скални външни облицовки - на промишлени и битови сгради и в циментовата промишленост. Срещат се в цялата община в различни разцветки - бели, бежови, розови и резедави и имат висока декоративна стойност. Използват се още за направата на бордюри в пътното строителство.
- **Нетрадиционни скални материали за керамично-фаянсовата промишленост**, които включват наличие на глинесто-песъчливи и туфозни материали с подходящи качества за изготвяне на подови и стенни облицовъчни плочки.

Видовете изкопаеми на територията са: вулкански туфизити "олигомикт", органичен варовик, бентонитови глинени, кварц-фелдшпатови глинести пясъчници, олигомикти, кварц-фелдш. пясъци, пясъци и чакъли и др.

Наличието на нерудните полезни изкопаеми е създало възможности за появата на голям брой кариери за добив на различни скални материали. В последните години се забелязва засилен интерес към тях поради нарасналото търсене на пазара. Това се вижда и от факта, че те заемат първите три места в страната по брой на дадени разрешения. В следващата

таблица са посочени основните кариери, намиращи се на територията на общината, дадените разрешения и сключените концесионни договори.

Табл. № 4 Списък на кариерите отдадени на концесии в община Стамболово

Концесио-нер	Находище	Група подземно богатство	Вид на подземното богатство	Срок на концесията	Дата на подписане на концесионния договор	Дата на влизане в сила на концесионния договор	Решение на Министерски /Общински съвет №
"Гравелита" ООД, гр. София	Оврага, у-к "Север" и у-к "Юг"	Индустр. минерали	Вулкански туфизити "олигомикт"	35 г.	23.12.2011 г.	23.12.2011 г.	694/17.11.2011 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Пчелари, у-к "Запад" и у-к	Индустр. минерали	Органогенен варовик	35 г.	10.10.2008 г.	10.10.2008 г.	589/10.09.2008 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Ралица	Индустр. минерали	Бентонитов глини	35 г.	22.08.2003 г.	22.08.2003 г.	482/10.07.2003 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Керемидките - у-к I	Индустр. минерали	Кварц-фелдшпа-тови глинести	35 г.	27.12.2002 г.	27.12.2002 г.	716/06.11.2002 г.
"Ведена" ООД, гр. Разград	Куза	Индустр. минерали	Олигомикти	30 г.	11.09.2002 г.	11.09.2002 г.	703/25.10.2001 г.
"Геонет" ЕООД, гр. София	Билкета	Индустр. минерали	Кварц-фелдш. пясъци	35 г.	30.05.2002 г.	30.05.2002 г.	207/12.04.2002 г.
"Алтеко" АД, гр. Пловдив	Пловдив	Странит	Пясъци	15 г. + 15 г.	04.05.2001 г.	04.05.2001 г.	208/04.04.2001 г.

Източник: Регистър на концесиите за добив на подземни богатства, Министерство на енергетиката

IV. Анализ на състоянието на видовете отпадъци

В този раздел са представени най-важните факти и тенденции, идентифицирани в анализа на съществуващото състояние в сектора на управление на отпадъците, както и произтичащите от тях изводи и препоръки. Изложението в тази глава следва реда на анализа.

Отпадъците замърсяват околната среда, ограничават използваемостта на земята, създават санитарно-хигиенни проблеми и са своеобразен дразнител на естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна те са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране, повторна употреба и оползотворяване води до съхранение на природните ресурси. Намаляване или ограничаване на замърсяването и оползотворяване могат да се осъществят с помощта на нови технологии, в подходяща икономическа среда. Предвид на това, решаването на проблемите доведе до осъществяване на регионално коопериране, интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база.

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

За община Стамболово не са характерни проблемите на големите административни, търговски и промишлени центрове по отношение на количествата и видовото разнообразие на генерираните отпадъци. Въпреки това предизвикателствата са значителни поради ограничения ресурс, който може да бъде отделен за прилагане на нововъведените нормативни изисквания в областта на управлението на отпадъците.

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. За съжаление липсва подробна информация за това, тъй като община Стамболово не е правила морфологичен анализ на състава на отпадъците. През годините не са вземани проби за анализ състава на битовите отпадъци, но ако се спазват обобщените изисквания включени в Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, данните ще бъдат сравнително коректни. В случая е важно да се отчете и заобикалящата среда, и качеството на живот на местното население.

Представеният анализ на съществуващото състояние по управление на отпадъците се основава на информация за образуването, съхранението, обезвреждането и оползотворяването на отпадъци за периода 2016 -2021 година. При изготвянето на оценката за битови и производствени отпадъци са използвани наличните данни в Общинска администрация Стамболово на база годишни отчети на битови, производствени, строителни и опасни отпадъци, подадени от предприятия и фирми по реда на Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците. Използвани са също данни от Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО), както и други информационни източници като НСИ, Евростат, МОСВ, ИАОС, оператори, фирми и др.

За събиране на ТБО се използва контейнерна система със стационарни съдове тип „Бобър“, които се поставят на определени места, от където се обслужват от специализираните автомобили на общината. Единият сметосъбирач е марка Мерцедес 2524 Л с рег. № Х 3273 КА, дата на производство 26.03.1996 г. Другият специализиран автомобил сметосъбирач е марка „МАН ТГМ“ 18.280 с рег. № Х 1387 КС. Честотата на сметосъбиране и сметоизвозване е четири пъти месечно на тип „Бобър“ и ежедневно на кошчетата за смет.

Измиване и дезинфекция на съдовете, както и на площадките около тях, се извършва

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

веднъж месечно. Метенето на територии за обществено ползване (главните улици на селата в общината) се извършва два пъти годишно. Миенето на територии за обществено ползване (главните улици на селата в общината) се извършва един път годишно. Специализираният автомобил се обслужва от един шофьор и трима сметосъбирачи.

По-голямата част от битовите отпадъци се състои от материали, които могат да бъдат подложени на рециклиране или да бъдат използвани повторно. Въпреки това купичката отпадъци нарастват до голяма степен благодарение на заливащите пазара продукти с кратък живот, предлагани в опаковки за еднократна употреба. Около 40% от битовите отпадъци са резултат от такива стоки.

Общият обем на поставените съдове е 627 000 литра (1 100 л има един контейнер), което се равнява на 98,230 литра на жител.

Всички отпадъци се депонират в Регионално депо Харманли. Общината е член на Регионално сдружение на общините, депониращи ТБО в депо Харманли. Населените места, обхванати от сметосъбирането са 26 бр., 100 % от населението, обществените сгради и предприятията се обслужват.

На основание на чл. 196, ал. 1 във връзка с ал. 5 от действащия тогава Закон за управление на отпадъците, през 2010 г. се създава Регионално сдружение за управление на отпадъците, което управлява Регионалното депо за неопасни отпадъци – Харманли. Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО) – Харманли е едно от 55-те изградени на територията на страната. В него се включват общините: Харманли, Симеоновград, Маджарово, Тополовград, Стамболово и Свиленград с представители кметовете на тези общини. Сдружението се ръководи от избраното ръководство и от сформирания работни групи.

Регионалното сдружение на общините се създава с цел осигуряване на условия за ефективното третиране на отпадъците, както и за изпълнение на задълженията на кметовете на общините, регламентирани в Закона за управление на отпадъците. Тази нова структура дава възможност на общините да получат финансиране на проекти в областта на управлението на отпадъците от европейските фондове, от държавния бюджет, от предприятието за управление на дейности по опазване на околната среда към Министерството на околната среда и водите или от други източници.

Дейностите по изпълнението на правилно сортиране на отпадъците се изпълняват от **Общинско дружество „Екоресурс – Харманли” ЕООД**. То е създадено с решение 650/17.02.2015 г. на Общински съвет Харманли и е с предмет на дейност: изкупуване, събиране, сортиране, третиране, използване и продажба на всички видове отпадъци от опаковки, отпадъци от системите за разделно събиране с контейнерите, от количествата отпадъци, отделени от сепарирането на смесени битови отпадъци на регионално депо Харманли, представлявано от управител Даниела Борисова.

Едноличният собственик на капитала на дружеството е Община Харманли, съгласно решението на Общински съвет Харманли.

Генерираните отпадъци от Община Стамболово се събират и се извозват на Регионалното депо за ТБО – Харманли, където се сортират, рециклират и оползотворяват, а остатъка се депонира.

В общината е забранено изоставянето, нерегламентираното изхвърляне, изгарянето или прилагането на друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.

Уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване, се почистват редовно.

В момента на територията на общината са поставени 570 броя контейнери тип „Бобър“, които са в сравнително добро състояние. На практика техният брой е по-голям, но голяма част от тях са физически и морално остарели и е необходима подмяна на амортизираните контейнери. Големият процент литраж се налага, тъй като голяма част от населението, работещо в чужбина се връща през лятото и през периода населението на територията отбелязва сериозно нарастване.

Броят на съдовете за събиране на твърдите битови отпадъци по населени места е даден в следващата таблица, в която е показан броят на използваните към момента контейнери. Те се намират в сравнително добро състояние, което позволява тяхното използване към момента, но не могат да се използват продължително време. Дългогодишното използване на съдовете тип „Бобър“ води до тяхното износване и лошо състояние, което е резултат главно от смесването на различните видове отпадъци и най-вече от изхвърлянето на пепел от домакинствата, която изгаря уплътненията и уврежда самите контейнери. Смесването на битовите със строителните отпадъци също поврежда контейнерите и повдигащото

устройство на автомобила. При бъдещите ползвания на новозакупените контейнери е необходимо на 10–15 къщи да се поставя един специализиран контейнер, който да се използва само за изхвърляне на пепел.

Необходимо е те регулярно да се подменят, за да се обновяват наличните контейнери, които да задоволяват потребностите на местното население.

Таблица № 5. Съдове за събиране на отпадъци тип „Бобър“ на територията на община Стамболово

Населено място	Брой контейнери	Населено място	Брой контейнери
с. Балкан	17	с. Лясковец	29
с. Бял кладенец	15	с. Маджари	17
с. Воденци	8	с. Малък извор	24
с. Войводенец	8	с. Поповец	23
с. Гледка	25	с. Пчелари	26
с. Голобладово	11	с. Пътниково	7
с. Голям извор	21	с. Рабово	21
с. Долно Ботево	28	с. Светослав	15
с. Долно поле	12	с. Силен	19
с. Долно Черковище	33	с. Стамболово	66
с. Жълти бряг	40	с. Тънково	25
с. Зимовина	21	с. Царева поляна	35
с. Кладенец	6	ОБЩО:	570
с. Кралеве	18		

Източник: Община Стамболово

На територията на община Стамболово няма функционираща система за разделно събиране, тъй като населените места са с малък брой население. Поради липса на разделно събиране на отпадъци липсва информация за обхвата на различните видове отпадъци. Не е налична информация за вида, състава и количествата на отпадъците.

Все още не са осигурени на територията условия за:

- Разделно събиране на битовите отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като се определят местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- Семейно компостиране;
- Организирането и прилагането на система за разделно събиране на опасни отпадъци;

Това се дължи главно на факта, че в малките общини в които има и малки населени места липсва инвестиционен интерес от страна на бизнеса за изграждане на пунктове за

изкупуване на рециклируеми отпадъци и няма предприятия, които да предават сами образуваните от тях отпадъци за рециклиране, което възпрепятства в голяма степен оптимизиране управлението на отпадъка.

- Осигуряване на условия за рециклирането и намаляването на отпадъците др.

Съгласно Закона за управление на отпадъците /ЗУО/, настоящата програма за управление на дейностите по отпадъците разглежда посочените в чл.2, ал.1 от ЗУО отпадъци, а именно:

- Битови отпадъци (БО);
- Строителни отпадъци (СО);
- Производствени отпадъци (ПО);
- Опасни отпадъци (ОО).

Анализ на битовите отпадъци

Битовите отпадъци произхождат основно от домакинствата, а също така и подобните отпадъци от административните сгради, търговски обекти, училища и други обществени места.

Твърдите битови отпадъци - битова и улична смет, опаковъчни материали, кухненски и градински отпадъци, стари мебели и др. са хетерогенен материал с непрекъснато променящи се свойства - химически и фракционен състав, плътност, специфична топлина на изгаряне и др. Съставът и количеството им подлежат на сезонни и регионални изменения. Така количеството на твърдите битови отпадъци расте пропорционално на големината на населеното място, а влагата зависи от сезона. Най-висока влажност битовите отпадъци имат през летните и есенните месеци, когато е увеличен дялът на кухненските отпадъци. През зимните месеци в отпадъците преобладават пръст, пепел и хартия, които са с незначително съдържание на влага.

Дялът на населението, обхванато от системите за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци е 100%.

Количеството, съставът и свойствата на ТБО зависи от редица фактори: жизнен стандарт на жителите, степен на благоустрояване, вид на отопление на сградите, климатични фактори и др.

Общото количество на образуваните битови отпадъци в община Стамболово, както се вижда от посочените по-долу данни, макар да се променя, се запазва в известна степен през периода 2017-2021 г. Променя се нормата на натрупване в зависимост от броя на населението.¹

Количеството, състава и свойствата на ТБО са показатели, на чиято основа се формира цялостната политика на управление на отпадъците.

Данните за отпадъците са въз основа на докладваните количества, приети на регионалното депо - Харманли.

Таблица 6. Докладвани количества събрани и предадени за третиране смесени битови отпадъци от община Стамболово и нормата на натрупване

Година			2017	2018	2019	2020	2021
Стамболово	Количество ТБО	т.	1 048,24	1 140,52	1 165,36	1 056,64	1 119,74
	Население	ж.	5 767	5 742	5 836	6 029	6383
	Норма на натрупване	кг./ж./г.	181,77	198,63	199,70	175,26	175,43

Източник: РСУО Харманли

Най-висока е нормата през 2019 г. – 199,70, а най-ниска през 2020 г. (175,26). За отбелязване е, че през 2021 г. тя почти се запазва и е в размер на – 175,43, което показва, че нормата макар и бавно - намалява. Разбира се по този начин намаляват и количествата на депонираните битови отпадъци и на директно депонираните битови отпадъци.

Разминаванията в стойностите на нормата на натрупване се дължи на факта, че в таблица № 6 са посочени количествата смесените битови отпадъци, а в таблица № 1 са представени битовите отпадъци. При сравнението на данните от двете таблици става ясно, че битовите отпадъци намаляват рязко през последните 3 години в сравнение със смесените отпадъци, които намаляват сравнително бавно.

Основен източник на битовите отпадъци са домакинствата – около 90% от битовите и приравнените на тях отпадъци. Има някои различия между населените места на общината, но те не са сериозни още повече, че различията в икономическите и социалните показатели не се измерват точно поради липсата на възможности за разделното им измерване.

Депонирането, като метод за обезвреждане на отпадъците, е основния способ за третиране на битовите отпадъци в община Стамболово. Въпреки, че на Регионалното депо в гр.

¹ **Нормата на натрупване** на битовите отпадъци представлява количеството образувани битови отпадъци на общинско ниво разделено на средно годишното население за съответната година.

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

Харманли има сепарираща и компостираща инсталация нивото на рециклираните отпадъци е сравнително ниско.

На национално ниво в състава на образуваните битови отпадъци биоразградимите представляват 36%, биологичните са 25%, а рециклируемите фракции от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали – 27,5%. За община Стамболово липсва такава информация, но може да се предполага имайки предвид селската територия, че биоразградимите и биологичните отпадъци имат малко по-голям относителен дял за сметка на рециклируемите фракции, които са с по-малък относителен дял.

На територията на общините Симеоновград, Любимец, Стамболово и Маджарово не се извършва организирано събиране на едрогабаритни отпадъци. При натрупване на големи количества едрогабаритните отпадъци се извозват кампанийно до регионалното депо. Община Стамболово планира да организира един път годишно кампания за събиране на едрогабаритни отпадъци от домовете на гражданите, след което събраните отпадъци ще се предават за оползотворяване и рециклиране.

На територията на общината няма нерегламентирани сметища. Образуват се локални замърсявания, които се почистват ежегодно.

Морфологичен състав на отпадъците

Основна предпоставка за адекватно определяне състава на битовите отпадъци е правилното дефиниране и оценка на различните отпадъчни потоци на територията на общината и определянето на тяхната тежест по отношение на общото количество образувани отпадъци. Освен битовите отпадъци обхванати от системата за сметосъбиране, трябва да бъдат отчетени и различните потоци отпадъци, насочени за рециклиране, както и други фракции отделно събрани отпадъци, напр. зелени и други биоразградими отпадъци.

Морфологичният състав е основен физичен показател на ТБО и представлява съдържанието на материалите, които ги съставят (хартия, метали, пластмаси, стъкло и др.), изразено в процент от общото им тегло.

Община Стамболово няма изследване на морфологичния състав, такова нямат и някои други членове на сдружението на общините. Само Свиленград и Харманли имат направено изследване, коото са извършени през 2021 г. На регионално ниво се разполага единствено с

резултатите от националното проучване, извършено през 2019 г. за целия регион. Резултатите от националното проучване за регион Харманли са представени по-долу.

Таблица №7. Представителен морфологичен състав на ТБО за РСУО Харманли

Морфологичен състав на отпадъците	Дял в тегл. %
Хранителни	7,55%
Хартия	2,03%
Картон	3,40%
Пластмаса	12,11%
Текстил	8,70%
Гума	0,82%
Кожа	2,93%
Градински	14,60%
Дървесни	2,06%
Стъкло	4,45%
Метали	2,93%
Инертни > 4 см	2,16%
Опасни	1,20%
Други	5,41%
Ситна Фракция < 4 см	29,64%

Източник: РСУО Харманли

Дяловото разпределение на отделните материали в битовите отпадъци са посочени в Таблица 7, която е взета от Регионалната програма за управление на отпадъците за региона Харманли, включващ общините Харманли, Свиленград, Тополовград, Симеоновград, Любимец, Стамболово и Маджарово.

Анализът и оценката на съществуващата система за управление на отпадъците и изготвяне на прогнози се фокусира върху анализ на информацията за настоящото състояние на количествата образувани отпадъци и системите за управление на отпадъците (вкл. регулации, икономически инструменти, институционален капацитет, ресурси, обхват на покритие на услугите, инфраструктура за отпадъци, роля на различни заинтересовани страни и др.), тенденциите в последните години и идентифициране на несъответствия, пропуски и слабости.

Този етап е важен, за да могат адекватно да се определят целите и да се приоритизират мерките и дейностите. Анализите и оценките се осъществяват най-малко за периода на последната общинска програма за управление на отпадъците, но не по-малко от последните

пет години. Всеки анализ приключва с изводи и препоръки за мерки и дейности за решаване на констатираните от анализите пропуски и несъответствия. Паралелно с анализа на събраните данни и оценката на съществуващите системи, се правят прогнозите за отпадъците.

Този етап е ключов при разработване на Програмата за управление на отпадъците. В него въз основа на заключенията от предходните действия се определят стратегическите и оперативните цели. Разглеждат се различни алтернативи за постигане на целите и въз основа на анализа на алтернативите се избира най-подходящата алтернатива. Всички изводи от SWOT анализа следва да бъдат взети предвид при определяне на стратегическите и на оперативните цели на програмата.

Етапът определящ целите на Програмата и алтернатива за постигането им е ключов при разработване на Програмата за управление на отпадъците. В него въз основа на заключенията от предходните действия се определят стратегическите и оперативните цели. Разглеждат се различни алтернативи за постигане на целите и въз основа на анализа на алтернативите се избира най-подходящата алтернатива. Всички изводи от SWOT анализа са взети предвид при определяне на стратегическите и на оперативните цели на програмата. От друга страна количеството на генерираните отпадъци може да се разглежда като показател за това, колко ефективно е обществото, специално по отношение на използването на природните ресурси, и за избора на най-подходящи методи за третиране на отпадъците. В следващите две таблици се разглеждат количествата смесени и разделно събрани битови отпадъци в общините от регион Харманли, през 2019 и 2020 г. в тона за година.

Таблица № 8. Общо количество смесени и разделно събрани битови отпадъци в общините от регион Харманли, през 2019 и 2020 г. в тона за година

Отпадъчни потоци		2019							
		Общо за региона	Харман-ли	Свилен-град	Тополов-град	Люби-мец	Симео-новград	Стамбо-лово	Маджа-рово
Смесени битови отпадъци		19 929,5	6 882,1	5 920,0	2 021,1	1 605,0	1 963,3	1 165,4	372,6
Рециклируеми отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло		496,1	139,2	346,8	0,0	9,9	0,0	0,0	0,0
Рециклируеми отпадъци, събрани на площадки/изкупвателни пунктове и отпадъци директно предадени за рециклиране		1 865,1	1 330,3	523,5	0,0	11,3	0,0	0,0	0,0
Разделно събрани други МРО чрез схемата за „разширена отговорност на производителя”		5,0	2,5	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разделно събрани биразградими отпадъци, предадени за компостиране		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Общо смесени и разделно събрани битови отпадъци, от които:		22 295,6	8 354,1	6 792,8	2 021,1	1 626,2	1 963,3	1 165,4	372,6
Хранителни	7,55%	1 683,0	630,6	512,8	152,6	122,8	148,2	88,0	28,1
Хартия	2,03%	452,3	169,5	137,8	41,0	33,0	39,8	23,6	7,6
Картон	3,40%	757,6	283,9	230,8	68,7	55,3	66,7	39,6	12,7
Пластмаса	12,11%	2 699,7	1 011,6	822,5	244,7	196,9	237,7	141,1	45,1
Текстил	8,70%	1 940,4	727,1	591,2	175,9	141,5	170,9	101,4	32,4
Гума	0,82%	182,9	68,5	55,7	16,6	13,3	16,1	9,6	3,1
Кожа	2,93%	653,8	245,0	199,2	59,3	47,7	57,6	34,2	10,9
Градински	14,60%	3 254,8	1 219,6	991,6	295,1	237,4	286,6	170,1	54,4
Дървесни	2,06%	459,7	172,2	140,1	41,7	33,5	40,5	24,0	7,7
Стъкло	4,45%	991,3	371,4	302,0	89,9	72,3	87,3	51,8	16,6
Метали	2,93%	654,4	245,2	199,4	59,3	47,7	57,6	34,2	10,9
Инертни>4 см	2,16%	482,6	180,8	147,0	43,8	35,2	42,5	25,2	8,1
Опасни	1,20%	267,4	100,2	81,5	24,2	19,5	23,5	14,0	4,5
Други	5,41%	1 206,3	452,0	367,5	109,3	88,0	106,2	63,1	20,2

Ситна Фракция<4см	29,64%	6 609,4	2 476,5	2 013,7	599,1	482,1	582,0	345,5	110,5
Население		82 016,0	25 019,5	21 454,0	9 700,5	9 151,0	8 817,5	5 835,5	2 038,0
Норма на натрупване с включени разделно събрани отпадъци		271,8	333,9	316,6	208,4	177,7	222,7	199,7	182,8

Отпадъчни потоци		2020							
		Общо за региона	Харманли	Свиленград	Тополовград	Любимец	Симеоновград	Стамболово	Маджарово
Смесени битови отпадъци			6 559,1	5 658,7	2 089,6	1 730,3	2 056,0	1 056,6	349,5
Рециклируеми отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло			159,8	99,2	0,0	9,9	0,0	0,0	0,0
Рециклируеми отпадъци, събрани на площадки/изкупвателни пунктове и отпадъци директно предадени за рециклиране			1 330,3	523,5	0,0	11,3	0,0	0,0	0,0
Разделно събирани други МРО чрез схемата за „разширена отговорност на производителя”			2,4	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Разделно събрани биразградими отпадъци, предадени за компостиране			0,0	1 009,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Общо смесени и разделно събрани битови отпадъци, от които:		21 639,1	8 051,6	6 284,3	2 089,6	1 751,5	2 056,0	1 056,6	349,5
Хранителни	7,55%	1 633,4	607,8	474,4	157,7	132,2	155,2	79,8	26,4
Хартия	2,03%	438,9	163,3	127,5	42,4	35,5	41,7	21,4	7,1
Картон	3,40%	735,3	273,6	213,6	71,0	59,5	69,9	35,9	11,9
Пластмаса	12,11%	2 620,2	974,9	760,9	253,0	212,1	249,0	127,9	42,3
Текстил	8,70%	1 883,3	700,7	546,9	181,9	152,4	178,9	92,0	30,4
Гума	0,82%	177,5	66,0	51,5	17,1	14,4	16,9	8,7	2,9
Кожа	2,93%	634,5	236,1	184,3	61,3	51,4	60,3	31,0	10,2
Градински	14,60%	3 159,0	1 175,4	917,4	305,0	255,7	300,1	154,3	51,0
Дървесни	2,06%	446,2	166,0	129,6	43,1	36,1	42,4	21,8	7,2
Стъкло	4,45%	962,1	358,0	279,4	92,9	77,9	91,4	47,0	15,5

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Метали	2,93%	635,1	236,3	184,4	61,3	51,4	60,3	31,0	10,3
Инертни>4 см	2,16%	468,4	174,3	136,0	45,2	37,9	44,5	22,9	7,6
Опасни	1,20%	259,5	96,6	75,4	25,1	21,0	24,7	12,7	4,2
Други	5,41%	1 170,8	435,6	340,0	113,1	94,8	111,2	57,2	18,9
Ситна Фракция<4см	29,64%	6 414,8	2 386,8	1 863,0	619,4	519,2	609,5	313,2	103,6
Население		81 375,5	24 657,5	21 224,5	9 492,0	9 053,0	8 881,5	6 029,0	2 038,0
Норма на натрупване с включени разделно събрани отпадъци		265,9	326,5	296,1	220,1	193,5	231,5	175,3	171,5

Получените средностатистически величини, определени въз основа на оценката за морфологичния анализ, показват, че делът на подлежащите на рециклиране материали (хранителни, хартия, картон, пластмаса, градински, дървесни, стъкло, метали) в изследваните партии е около 49,1%. Следователно с цел постигане на целите за рециклиране ще е необходимо да се организира разделното събиране и на други видове отпадъци, като например текстилните отпадъци. От друга страна ситната фракция в националното проучване е с необяснимо висок дял, поради което най-вероятно в нея се съдържат рециклируеми отпадъци, които не са идентифицирани в националното проучване, но на практика могат да бъдат отделени от състава на смесените битови отпадъци чрез системи за разделно събиране.

Количества рециклируеми отпадъци от сепариращите инсталации от смесения битов отпадък

Количеството на приетите смесени битови отпадъци в регионалната инсталация за сепариране са както следва.

Таблица № 9. Приети на вход на сепариращата инсталация за 2019 г.

Община	Битов отпадък		Дялово разпределение по общини
	Код на отпадъка	тон	
общ. Харманли	20 03 01	6098,02	32,40%
общ. Харманли	20 01 39	0,76	
общ. Свиленград	20 03 01	5919,98	30,75%
общ. Симеоновград	20 03 01	1963,32	10,20%
общ. Стамболово	20 03 01	1165,36	6,05%
общ. Маджарово	20 03 01	372,62	1,94%
общ. Тополовград	20 03 01	2021,1	10,50%
общ. Любимец	20 03 01	1571,1	8,16%
Общо за региона	20 03 01 и 20 01 39	19112,26	100,00%

Източник: РСУО Харманли

Предадените за рециклиране отпадъци, отделени от общия битов поток чрез сепариране в регионалната инсталация са представени по-долу. Няма данни за количествата отделени рециклируеми отпадъци от доставените количества ТБО за всяка една община по отделно. За оценка на количеството от всяка отделна община е направено допускане, че делът на рециклируемите отпадъци за дадена община от общото количество отпадъци отделени и предадени за рециклиране съответства на дела на количеството

ТБО доставено от същата община (последната колона на Таблица 6 спрямо общото количество ТБО доставени в регионалния център от всички общини от региона. Вижда се, че община Стамболово входи на сепариращата инсталация само 6,05%. След нея е само община Маджарово с 1,94%.

Таблица № 10. Предадени за рециклиране отпадъци, отделени от общия битов поток чрез сепариране в регионалната инсталация през 2019 г.

Код на отпадъка	Наименование на отпадъка	Общо	Харманли	Свиленград	Симеоновград	Стамболово	Маджарово	Тополовград	Любимец
		тон	тон	тон	тон	тон	тон	тон	тон
19 12 01	Хартия и картон	202,58	65,63	62,30	20,66	12,26	3,92	21,27	16,53
19 12 05	Стъкло	68,8	22,29	21,16	7,02	4,16	1,33	7,22	5,61
19 12 02	Черни метали	64,34	20,84	19,79	6,56	3,89	1,25	6,75	5,25
19 12 03	Цветни метали	16,14	5,23	4,96	1,65	0,98	0,31	1,69	1,32
19 12 04	LDPE	37,8	12,25	11,62	3,86	2,29	0,73	3,97	3,08
19 12 04	HDPE	70,52	22,85	21,69	7,19	4,27	1,36	7,40	5,76
19 12 04	PET	254,64	82,49	78,31	25,97	15,41	4,93	26,73	20,78
Общо предадени за рециклиране		714,82	231,58	219,82	72,90	43,27	13,84	75,05	58,34

Източник: РСУО

Харманли

Количествата отпадъци, отделени чрез инсталацията за сепариране и предадени за крайна операция по оползотворяване са представени по-долу.

Таблица № 11. Количества отпадъци третиранни чрез операция по оползотворяване - R 10

Операция по оползотворяване - R 10		
Код	Количество/ тон	Пояснения
19 12 09	4905,14	Подситова ситна фракция, с която се запръстява депото
20 02 02	386,18	запръстяване

Източник: РСУО Харманли

Количеството на приетите и депонираните отпадъци в регионалния център е както следва.

Таблица № 12. Количество на приетите и депонираните битови отпадъци в регионалния център

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Приемани количества в регионалния център, t	18988,96	19662,48	20068,78	19450,58		
Количество депонирани отпадъци, t	18891,461	17182,041	14443,8	11585,26		

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

Източник: РСУО Харманли

От данните в таблицата е видно, че макар количеството на приеманите отпадъци да нараства, въпреки лекия спад през 2020 г., количеството на депонираните отпадъци непрекъснато намалява, което се дължи на насочване на все по-големи количества отпадъци за оползотворяване и рециклиране.

Преди депониране, отпадъкът не се подлага на биологично третиране, биологичните процеси, протичащи в отпадъка не са прекратени, вследствие на което цялото количество депонирани отпадъци се считат за биоразградими отпадъци.

Депонираните отпадъци по общини през 2019 г. и 2020 г. по данни от годишния отчет по околна среда на оператора на регионалното депо са представени по-долу.

Таблица № 13. Депонираните отпадъци по общини през 2019 г. и 2020 г.

Година	Община	Депонирани отпадъци, т.
2019 г.	Харманли	5202,361
	Свиленград	4189,553
	Симеоновград	1384,097
	Стамболово	826,281
	Маджарово	264,182
	Тополовград	1431,498
	Любимец	1145,828
	Общо за региона	14 443,80
2020 г.	Харманли	3931,747
	Свиленград	3204,334
	Симеоновград	1164,081
	Стамболово	598,979
	Маджарово	198,204
	Тополовград	1183,009
	Любимец	981,526
	Общо за региона	11261,88

Източник: РСУО Харманли

Забележка: В таблицата за депонирани количества са включени и директно депонираните отпадъци през 2019 г. и 2020 г.

За да се определят количествата депонирани биоразградими битови отпадъци е необходимо да се знае техният състав. Съгласно Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране, количествата на **биоразградимите отпадъци** включват хранителните, хартиените, картонените, градинските и дървесни отпадъци, както и 20% от

текстилните отпадъци и 25% от отпадъците от кожи и 25% други неидентифицирани отпадъци. Същата методология е използвана и в Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. за определяне на процента на биоразградимите отпадъци от общото количество на образуваните битови отпадъци в страната. Тъй като не е правено изследване на морфологичният състав на депонираните отпадъци е необходимо да се направи изчисление като от общото количество битови отпадъци смесени и разделно събрани се извадят количествата на разделно събраните отпадъци и отделените чрез сепариране и предадени за оползотворяване отпадъци.

На територията на Регионално депо гр. Харманли на 06.06.2021 г. е въведена в експлоатация Инсталация за аеробно компостиране на отпадъци. За периода на функциониране на инсталацията през 2021 г. количествата събрани зелени биотпадъци са 237,620 т. Биоразградимите отпадъци, които се приемат на територията на компостиращата инсталация за съжаление са само от община Харманли.

Производствени отпадъци

Местните условия не създават предпоставки за ясно определяне размера на образуваните производствени отпадъци по икономически дейности, тъй като на територията на общината са налични основно микропредприятия, на които финансовото им състояние е силно затруднено.

В община Стамболово не е организирана система за събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, отработени масла, ИУМПС, излезли от употреба гуми и негодни за употреба батерии и акумулатори.

Макар, че „Негодните за употреба батерии и акумулатори” (НУБА) не могат да бъдат използвани за целите, за които са произведени, те трябва да се насочват към някакво друго оползотворяване или обезвреждане. Ако тежките метали не се изведат от природата, те се натрупват в почвата, въздуха и водата. Електролитите са токсични за всички водни организми поради промяна на рН стойността, затова е опасно те да попаднат особено във водоемите, отходните води и почвата. В община Стамболово тяхното събиране и обезвреждане все още не е организирано, макар в България да е въведена работеща схема за разширена отговорност на производителя за отпадъците от НУБА. През последните години страната е събрала НУПБА, НУАБА и НУИБА, в

количества, отговарящи на нормативно заложените коефициенти на събираемост. Всички събрани НУБА, включително и тези отделени в резултат на предварително третиране на ИУЕЕО и на разкомплектоване на ИУМПС са предадени за предварително третиране, рециклиране и/или оползотворяване.

На национално ниво се постигат целите и по оползотворяване на отработени масла. Всички лица изпълняващи задълженията си индивидуално, както и организациите по оползотворяване на отработените масла (ОМ) са доказали изпълнение на задълженията си по оползотворяване на ОМ и са постигнали заложените в Наредбата цели. Макар, че на регионално ниво се уползотворяват отработените масла, то в община Стамболово не се извършва такава дейност.

От изградените 7 бр. модулни ПСОВ в община Стамболово, работи само тази в с. Поповец-Зимовина. Утайките от ПСОВ до момента не се депонират на Регионалното депо – Харманли, а се съхраняват временно. Целесъобразно е изготвянето на цялостна програма за управлението на утайките когато се въведат в експлоатация вече изградените ПСОВ и/или бъдат изградени нови модулни ПСОВ за останалите населени места.

В община Стамболово съществено място намират отпадъци, които се използват основно в земеделието. Предполага се, че градинските отпадъци са с най-голям относителен дял, тъй като цялата територия се състои от села с голям брой градини, къщи с дворове и ниви, които изхвърлят непрекъснато градински отпадъци. Следващите по количество отпадъци на територията са инертните материали. В общината се експлоатират 7 броя кариери, дадени на концесия, които създават предпоставки за замърсяване на терена. Освен това се изхвърлят инертни материали и СО при ремонтните дейности извършвани на територията на общината, особено при ремонта и изграждането на пътища.

Образуват се отпадъци от опаковки и от продукти, необходими за дейността на земеделските стопани. Те се събират безплатно от определени фирми. Особено това се отнася за ползването на торове и препаратите за растителна защита.

Особено важен отпадък от земеделието е зелената маса, както и хранителните и органичните отпадъци от стопанствата. Тези органични отпадъци могат да се събират в

компостери, които да са разположени в домакинствата или на обществени леснодостъпни места. На базата на протичащия аеробен или анаеробен биологичен процес се получават естествени торове, които могат да се използват безплатно от земеделските производители за обогатяване и подхранване на почвата. Ето защо прилагане на компостирането е силно препоръчително.

От началото на 2021 година воденето на публични регистри съгласно Закона за управление на отпадъците (ЗУО), отчетността и предоставянето на информация се извършва чрез Национална информационна система „Отпадъци“ (НИСО). Тя се поддържа от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), а регистрацията се прави с квалифициран електронен подпис (КЕП).

Ако фирмата е земеделски производител, трябва да се регистрира като задължено лице за попълване на отчетни книги и предоставяне на годишни отчети. За целта те подават чрез НИСО данни за количеството, свойствата, произхода на отпадъците и други данни според изискванията.

Строителни отпадъци

Строителните отпадъци поради липсата на активна строителна дейност на територията на общината са със сравнително малък относителен дял от образуваните производствени отпадъци, което трудно може да се определи на този етап. Отпадъците от строителството се подлагат на обезвреждане и депониране. Не са предприети мерки за тяхната повторна употреба, рециклиране и оползотворяване. Необходимо е в следващите години да се предприемат мерки за нарастване на относителния дял на оползотворените спрямо обезвредените строителни отпадъци, тъй като преобладаващата част от строителните отпадъци имат висок потенциал за рециклиране и оползотворяване. Налични са и нови технологии за рециклиране, но няма достатъчен местен капацитет, който да организира и финансира рециклирането на строителните отпадъци.

Строителните отпадъци на община Стамболово се събират и съхраняват на терени, предназначени за тази цел със Заповед на Кмета на общината. Всяко населено място в общината разполага с отделен терен.

Опасни отпадъци

„Опасни отпадъци” са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 на ЗУО (§ 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

В такава селска община като Стамболово пестицидите са токсични химични вещества и някои от тях трудно се разграждат, натрупват се в организма и в хранителната верига и се прехвърлят от въздуха, водата и мигриращите биологични видове, като по този начин се отлагат (депонират) на разстояние от мястото на тяхното освобождаване. В резултат на това е наложена забрана за използването на някои от тях и включването им в списъка на устойчивите органични замърсители. Негодните за употреба пестициди са опасни отпадъци (§ 1, т. 12 от допълнителните разпоредби ЗУО) и се класифицират като опасни отпадъци в Списъка на отпадъците съгласно Наредбата по чл. 3, ал. 1 от ЗУО.

Проблемите със залежалите пестициди възникват в страната след 1990 г., в резултат на ликвидиране на бившите ТКЗС и АПК. Наличието на негодни за употреба пестициди, както и такива, които се съхраняват на изоставени или небезопасни места, представлява риск за околната среда и човешкото здраве. Това налага предприемането на спешни мерки за тяхното окончателно обезвреждане.

На територията на община Стамболово екологосъобразно са обезвредени четири склада за пестициди с изтекъл срок на годност, които бяха включени в проект на ПУДООС, чрез изпълнение на проекта „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати с изтекъл срок на годност”.

Друг важен източник на опасни отпадъци се явява добивната промишленост.

Наличието на нерудните полезни изкопаеми е създавало възможности за появата на голям брой кариери за добив на различни скални материали. В последните години се забелязва засилен интерес към тях поради нарасналото търсене на пазара. Това се вижда и от факта, че те заемат първите три места в страната по брой на дадени разрешения. В следващата таблица са посочени основните кариери, намиращи се на територията на общината, дадените разрешения и сключените концесионни договори.

Табл. № 14 Списък на кариерите отдадени на концесии в община Стамболово

Концесио-нер	Находище	Група подземно богатство	Вид на подземното богатство	Срок на концесията	Дата на подписане на концесион-ния договор	Дата на влизане в сила на концесион-	Решение на Министерски /Общински съвет №
"Гравелита" ООД, гр. София	Оврага, у-к "Север" и у-к "Юг"	Индустр. минерали	Вулкански туфизити "олигомикт"	35 г.	23.12.2011 г.	23.12.2011 г.	694/17.11.2011 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Пчелари, у-к "Запад" и у-к	Индустр. минерали	Органогенен варовик	35 г.	10.10.2008 г.	10.10.2008 г.	589/10.09.2008 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Ралица	Индустр. минерали	Бентонитов глин	35 г.	22.08.2003 г.	22.08.2003 г.	482/10.07.2003 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Керемид-ките - у-к I	Индустр. минерали	Кварц-фелдшпа-тови глинести	35 г.	27.12.2002 г.	27.12.2002 г.	716/06.11.2002 г.
"Ведена" ООД, гр. Разград	Куза	Индустр. минерали	Олигомикти	30 г.	11.09.2002 г.	11.09.2002 г.	703/25.10.2001 г.
"Геонет" ЕООД, гр.	Билкета	Индустр. минерали	Кварц-фелдш. пясъци	35 г.	30.05.2002 г.	30.05.2002 г.	207/12.04.2002 г.
"Артескос" АД, гр. Димитров-град	Долно Черковище	Строит. материали	Пясъци и чакъли	15 г. + 15 г.	04.05.2001 г.	04.05.2001 г.	208/04.04.2001 г.

Източник: Регистър на концесиите за добив на подземни богатства, Министерство на енергетиката

Процесът на добив обаче остава интензивен и инвазивен и операциите често причиняват големи въздействия върху околната среда и върху местната среда. Това, разбира се, има по-мощни последици за околната среда не само на територията на общината, а за страната и за планетата като цяло.

Има документирані случаи на замърсяване на околната среда, причинено от извършването на кариерните операции, които често са причинени от действията и бездействията на концесионерите. Кариерните остатъци са материалите, които не могат да влязат в употреба в производството или строителството и са останали след извличането на икономически ценната част от материала. Тези материали не се оползотворяват и остават обикновено в района на кариерите. Освен това тези кариери при провеждане на взривните дейности и при транспортирането на кариерния материал често запрашват въздуха. Инфраструктурата, създадена от кариерните операции в недокоснатите кътчета на природата, подобрява достъпа до тези региони, но нанася и вреди. Освен, че нарушава ландшафта води и до допълнително смущение на местните екологични системи и промяна на растителните и животинските видове.

Предвид усилията за ограничаване отделянето на въглеродни емисии става все по-важно да се вземе предвид въздействието на промяната в земеползването в контекста на

емисиите на парникови газове. Унищожаването на растителността и почвите, когато земята се разчиства за добив, води до освобождаване на въглероден диоксид и други парникови газове.

Друго важно съображение е свързано с количеството парникови газове, отделени на единица маса добит материал, тъй като някои по-слабо концентрирани минерални находища изискват пропорционално по-високо потребление на енергия.

Няма как да не споменем, че създаването на продукти от добити материали използва големи количества енергия през различните етапи на производствената верига, която също замърсява околната среда.

Като цяло, когато се разглеждат екологичните последици от кариерното дело, е важно да се претеглят социалните и екологичните щети, причинени от извличането на минералите, спрямо ползите, получени от използването на крайния продукт.

Очевидно е, че е необходим добив на допълнителни ресурси, за да се поддържа нарастващото глобално население и да се даде възможност за създаване на зелена инфраструктура и производство на възобновяема енергия. От жизненоважно значение е общинското ръководство в партньорство с фирмите и с правителството да се заемат активно с прилагането на иновации, за да създават чисти кариерни технологии при спазването на строги екологични разпоредби, които ще позволят на добивната индустрия да проправи пътя към устойчива и обнадеждаваща експлоатация на кариерите.

Преработващата промишленост в община Стамболово също води до образуване на отпадъци и замърсяване на околната среда. В преработвателната промишленост енергията нито се създава, нито се унищожава, а просто се преобразува от една форма в друга. Повишаването на цените на природния газ, горивата и електроенергията трябва да мотивира предприемачите и земеделските производители да се обърнат към мерки за енергийна ефективност и опазване, което ще намали отпадъците и замърсяванията на околната среда.

Намаляването на количеството образувани опасни отпадъци, рециклирането и повторното използване на стоки и материали следва да бъде насърчавано с оглед

опазването на природните ресурси и минимизирането на отрицателните последици от образуването на различните видове отпадъци, както и управлението им.

В рамките на ЕС нарастват както цените на реализираните на европейските пазари рециклируеми материали, така и търгуваните обеми. Може да се предположи, че пазарът на рециклируеми материали ще продължава да се развива както на ниво ЕС, така и на територията на всяка страна, като това развитие се основава на влизането в експлоатация на нови инсталации за предварително третиране, изградени със средства по различните европейски програми.

V. Анализ и оценка на действащото национално законодателство по управление на отпадъците и на стратегическите/програмните документи в контекста на правата и задълженията на общините

Анализът на приетото национално законодателство по управление на отпадъците показва, че са въведени всички европейски норми, приети на ниво ЕС. В законодателството са регламентирани специфични национални инструменти, които да подпомогнат процеса на прилагане на ключовите изисквания на европейското законодателство:

- за съобразяване с йерархията на управление на отпадъците;
- за третиране на отпадъците в съоръжения и инсталации, отговарящи на европейските технически изисквания за опазване на околната среда;
- за постигане на целите за рециклиране, подготовка за повторна употреба и оползотворяване на определени потоци отпадъци;
- за намаляване на вредното въздействие на отпадъците, особено опасните отпадъци, върху околната среда.

По-конкретно националните инструменти с най-ефективно въздействие за постигане на ключовите количествени цели и изисквания за екологосъобразно управление на отпадъците, регламентирани в ЗУО и подзаконовите нормативни актове, са:

- отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци, които се заплащат за всеки тон депонирани отпадъци и натрупаните суми, от които общините могат да ползват за развитие на модерни системи за управление на общинските отпадъци;
- отчисленията за закриване на депата за отпадъци, въведени с цел собствениците на съоръжения за депониране на отпадъци да акумулират средства за тяхното екологосъобразно третиране след запълването им, в т.ч. за битови отпадъци;
- схемите за „разширена отговорност на производителя“, прилагани за шест специфични потока масово разпространени отпадъци, включително разрешителните издавани на организациите за оползотворяване на тези потоци

отпадъци, програмите, които трябва да разработват и одитите за тяхното изпълнение, както и разрешителните, които се издават за дейността им от МОСВ и контрола за спазване на условията в тях;

- екологични такси върху продукти, след чиято употреба се образуват масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, отпадъчни масла и нефтопродукти; ИУГ, НУБА, тънки пластмасови торбички за пазаруване), които се заплащат от всички лица, които пускат на пазара такива продукти и не са включени в схемите за разширена отговорност на производителя;
- поставени количествени цели за рециклиране и оползотворяване на два специфични отпадъчни потока на национално ниво – отпадъчни масла и излезли от употреба гуми;
- подпомагане финансирането на проекти на общините за съоръжения, инсталации и дейности за подобряване управлението на отпадъците от: държавния бюджет; националния екологичен фонд ПУДООС; националните Анализ на прилагането на законодателството 220 оперативни програми, съфинансирани от ЕСИФ и държавния бюджет; Националния доверителен екофонд;
- плановите и извънредните инспекции от компетентните държавни органи на централно и регионално ниво и от общинските органи за спазване на изискванията на ЗУО и наредбите към него, съответно - на общинските наредби за отпадъците и глобите и санкциите, налагани от контролните органи при неспазване на законодателството;
- методическите указания, които МОСВ издава за прилагане на законодателството към общините и лицата опериращи с отпадъци.

Програмни документи на национално ниво

Настоящата Програма за управление на отпадъците 2023-2028 г. на община Стамболово е част от цялостната общинска система за планиране. При разработване на

програмата са взети предвид основните постановки на няколко национални планове и програми.

Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. (НПУО)

НПУО е напълно съобразен с основните цели в европейското екологично право в сектор "Отпадъци" и съдържа ключови цели, за постигането на които са предвидени програми от мерки.

Дефинирани са три стратегическите цели, в синхрон с настоящата програма, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел:

- Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване.
- Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци.
- Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци.

Подпрограмите към НПУО 2021 – 2028 г., включват:

- ✓ **„Инвестиционните мерки“** включват основно изграждането на инфраструктура. Инвестиционните мерки за различните видове инсталации са остойностени на базата на капацитета на инсталациите в съответствие с избора от МОСВ сценарий за бъдещото развитие на политиката по управление на отпадъците в следващия програмен период и средни инвестиции на тон/капацитет от сключените договори по ОПОС 2014-2020 г. за изграждане на регионални системи за управление на отпадъците. Инвестиционните мерки за съдове, транспортни средства, компостери и др. са остойностени на базата на съответния брой съдове/транспортни средства и др., идентифициран в резултат на анализите и прогнозите и съответните средни цени в резултат на пазарно проучване.
- ✓ **„Меките мерки“** включват разнообразни дейности в т.ч.: нормативни промени; назначаване на служители; обучение на служители; подготовка на покани за подаване на проекти; подготовка на проекти; разработване на

методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др. Част от тях са остойностени на базата на информация за изпълнението на сходни дейности и експертни допускания. Другата част от "меките" мерки не са остойностени. Такива са мерките, влизащи в обхвата на дейностите, изпълнявани от съответните институции, отговарящи за изпълнението на съответната мярка напр. МОСВ, РИОСВ, общините и др. и са финансирани от бюджета на дейността на съответната институция.

НПУО е план на прехода от управление на отпадъците към ефективно използване на отпадъците като ресурс и устойчиво развитие чрез предотвратяване на образуването им. В процес на одобряване е също и Стратегия и план за действие за преход към Кръгова икономика на Република България за периода 2021 – 2027 г.

Основни изводи и препоръки

Въз основа на направените анализи на националната нормативна уредба и програмни документи в областта на управлението на отпадъците, могат да бъдат направени следните изводи и препоръки:

- ✓ ***Националната правна рамка включва конкретни разпоредби определящи обхвата, правата и задълженията на местните власти по отношение на управление на отпадъците в т.ч. ангажирани за поетапно увеличаване на количествата отпадъци, които се рециклират и оползотворяват, и намаляване на депонираните отпадъци;***
- ✓ ***Националното законодателство ясно разграничава и регламентира отговорностите на институциите на централно и местно ниво по отношение извършването на инспекции и контрол на дейностите с отпадъци;***
- ✓ ***Общините следва да изпълняват контрол, мониторинг на напредъка и периодичен отчет за изпълнение на програмните документи.***

VI. Анализ и оценка на прилагането на законодателството по управление на отпадъците на местно ниво

Въвеждат се икономически стимули за предприемане на реални действия от местните власти за намаляване на депонираните отпадъци, конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, правила за управление на масово разпространените отпадъци. Регламентиран е и подходът за „край на отпадъка“ и „странични продукти“.

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО, са:

- количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци, които да се достигнат, в следните срокове:
 1. 31 декември 2021 г. - 51 на сто;
 2. 31 декември 2022 г. - 52 на сто;
 3. 31 декември 2023 г. - 53 на сто;
 4. 31 декември 2024 г. - 54 на сто;
 5. 31 декември 2025 г. - 55 на сто.
- Въведено е изискване най-късно до края на 2020 г. общините да са ограничили количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.
- Въведени са цели за намаляване на количеството на депонирани битови отпадъци, които се прилагат, както следва:
 1. до 31 декември 2025 г. - най-малко до 50 на сто от общото им тегло;
 2. до 31 декември 2030 г. - най-малко до 30 на сто от общото им тегло.
- Въведени са цели за най-малко 70 на сто повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес.

- Кметовете на общини следва да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.
- Кметовете на общини трябва да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места
- Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места са задължени да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл. 22 от ЗУО. Наредбите следва да се приемат от общинските съвети до средата на 2014 г.
- Въведени са детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.
- Въведени са икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица ангажименти на общините, свързани с управлението на отпадъците. Съгласно нормативната уредба, кметът на общината отговаря за:

1. осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци – контейнери, кофи и други;
 2. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им.
- Следва да се подчертае, че кметът на общината е длъжен да осигури условия,

при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

- лицата/фирмите, на които общината е възложила тези дейности, като тези лица трябва да притежават съответните разрешителни или регистрационни документи, изисквани от ЗУО;
3. почистване на общинските пътища (вкл. техните сервитути): уличните платна, площи, алеи, паркове и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;
 4. избора на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Изискванията към площадките, съоръженията и инсталациите за битови отпадъци са регламентирани в Наредба № 7 от 24.08.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
 5. организирането на събиране, оползотворяване и обезвреждане на строителни отпадъци, образувани от ремонтна дейност на домакинствата на територията на съответната община. Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали, определя случаите, в които общините имат отговорности за отпадъци от строителство и от разрушаване на сгради, както и изискванията към възложителите на дейности, включително когато общините се явяват възложители на строителните дейности. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Със ЗУО от 2012 г. отпада задължението на общините да осигуряват депа за депониране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, извън отпадъците от ремонтна дейност на жилищата на домакинствата, като се въвеждат цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, включително при

- насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци (строителни отпадъци, с изключение на почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние), несъдържащи опасни вещества;
6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поэтапното постигане на целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО, за подготовка за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци, които общините трябва да достигнат.
 7. организиране на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определяне на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства, електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми). Кметът организира контрола за изпълнението на договори с организации по оползотворяване или с други лица, притежаващи разрешения по ЗУО, свързани със системите за разделно събиране на масово разпространените отпадъци;
 8. изпълнение на решенията на общото събрание на регионалното сдружение, в което участва дадена община, в т.ч. относно инвестиционната програма на сдружението, провеждане на обществените поръчки и др.;
 9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от и негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;
 10. разделно събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане – от момента на въвеждане в

експлоатация на съоръжения или инсталации за третиране на биоотпадъците. Общините са длъжни да осигурят разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община. Кметовете на общините трябва да разработят подробен график за обслужване на съдовете за събиране на биоотпадъци и да го оповестяват на интернет страницата на съответната община и/или информират населението и обхванатите фирми по друг подходящ начин;

11. осигуряване на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места. В населените места с районно деление тези площадки следва да съответстват най-малко на броя на районите, така че предлаганите услуги да бъдат достъпни за жителите на общината. Тези изисквания са нови за общините и целят подобряване на услугите за разделно събиране на отпадъците за потребителите, и подпомагане на общините за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците. Следва да се подчертае, че нормата на ЗУО е достатъчно гъвкава и предоставя на общините възможност както да осигурят площадки общинска собственост за някои или за всички видове отпадъци, които домакинствата и фирмите могат да оставят безвъзмездно, така и да сключат договори с лица, които разполагат с площадки за един или няколко вида отпадъци;
12. поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци;
13. определяне на изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъклои създаване и поддържане на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци;

14. съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
15. осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общините чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;
16. организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредба № 1 от 04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;
17. разработване на общинска наредба и на общинска програма за управление на отпадъците;
18. организира внасянето на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срок, съгласно Наредба № 7 от 19.12.2013 г. за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци;
19. осигуряване на всички елементи на системата за събиране, транспортиране и последващо третиране в инсталации и съоръжения на битовите отпадъци в съответствие със ЗУО и наредбите към него;
20. определяне на размера на таксите за услугите, свързани с битовите отпадъци и събирането на приходите от таксите;
21. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;
22. осъществяване на контрол за изпълнението на договорите от лицата, на които общината е възложила различни дейности, свързани с изпълнение на услуги по събиране и третиране на битовите отпадъци, за строителството на съоръжения за третиране на битови отпадъци, доставката на машини и съоръжения и др.

Общинският съвет приема Наредби, определящи условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя територия, разработена съгласно изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

Екологосъобразното управление на отпадъците на територията на община Стамболово се урежда с *Наредба за управление на отпадъците на територията на община Стамболово*. Наредбата регламентира извършването на дейностите по изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на следните видове отпадъци: битови отпадъци, включително биоотпадъци, строителни отпадъци, производствени отпадъци, опасни отпадъци, масово разпространени отпадъци, отпадъци от черни и цветни метал, както и финансовото осигуряване на дейностите по третиране на отпадъците и контрола, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите на наредбата.

Други нормативни актове, които имат отношение към управлението на отпадъците са:

- ✓ Наредба № 3 за поддържане, опазване на чистотата и ограничаване на вредното въздействие върху околната среда на територията на община Стамболово.
- ✓ Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Стамболово;
- ✓ Наредба за определяне размера на местните данъци на територията на община Стамболово;
- ✓ Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Стамболово.

Не е създадена вътрешноведомствена уредба и специализирана информационна система, която да покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците в общината. Липсва актуална Наредба за управление на отпадъците.

Община Стамболово провежда политика и реализира мерки в областта на управлението на отпадъците на основата на добре разработени, ясни и детайлни местни нормативни документи, одобрени от общинския съвет;

Действащата наредба по чл. 22 от ЗУО на община Стамболово включва основните изисквания за управление на отпадъците на нейната територия, съгласно ЗУО и подзаконовите нормативни актове.

Приетата наредба по чл. 9 от Закона за местните данъци и такси, отразява изискванията за използването на всяка от услугите по чл. 62 от ЗМДТ, отчитайки разпоредбата, че количеството битов отпадък е водеща основа за определянето на размера на такса битови отпадъци (чл. 67, ал. 4 от ЗМДТ).

Препоръчително е местните нормативни уредби имащи отношение към управлението на отпадъците периодично да бъдат актуализирани, съобразно настъпващите промени в ЗУО и ЗМДТ.

VII. Анализ на дейността на Регионално сдружение за управление на отпадъците

На основание на чл. 196, ал. 1 във връзка с ал. 5 от действащия тогава Закон за управление на отпадъците се създава Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО). „Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Харманли“ е учредено, на 07.12.2010 г. и в него са включени общините от регион Харманли и това са: Харманли, Свиленград, Тополовград, Симеоновград, Любимец, Стамболово и Маджарово.

Целта на сдружението е изграждането и експлоатацията на регионална система за управление на отпадъците в регион Харманли. При експлоатацията на Регионалното депо и останалите съоръжения от системата е осигурено равноправно третиране и гарантиране на интересите на всички общини в региона. Общините определят съвместно цената за третиране на тон отпадък, която е еднаква за всички. Експлоатацията на съоръженията и инсталациите, включени в обхвата на Регионалната система за управление на отпадъците в региона се възлага от община Харманли.

Регионалното сдружение на общините е създадено с цел да се постигне ефективно третиране на отпадъците, в изпълнение задълженията на кметовете на общините, регламентирани в Закона за управление на отпадъците, както и да се даде възможност на общините да получат финансиране на проекти в областта на управлението на отпадъците от европейските фондове, от държавния бюджет, от предприятието за управление на дейности по опазване на околната среда към Министерството на околната среда и водите или от други финансови източници.

Основни цели на сдружението са:

- Получаване на финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците от европейските фондове, държавния бюджет, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда към Министерството на околната среда и водите или други национални публични източници на финансиране.
- Намаляване на количествата на депонираните отпадъци и насърчаването на рециклирането и оползотворяването им.
- Изграждане на система за управление на отпадъците, осигуряваща опазване на околната среда и предотвратяване на риска за човешкото здраве, включваща:
 - Подобряване на качеството на услугите за събиране, транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци;
 - Ефективно използване на ресурсите, възникващи в процесите на управление на отпадъците;
 - Оптимизиране процесите за управление на отпадъците с оглед намаляване на разходите за услугата по събиране, транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци;
 - Постигане на прозрачност и отговорност на процесите по управление на отпадъците;
 - Реализиране на целите и изискванията на националното законодателство и подзаконовите актове за управление на отпадъците;
 - Стимулиране и подпомагане на активността на отделните граждани за участие в процесите по управление на отпадъците;

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

- Насърчаване на диалога и взаимодействието между държавата, органите на местното самоуправление, стопанските организации при решаване на проблемите, свързани с управлението на отпадъците.
- Разрешаване на проблеми, свързани с опазването на околната среда и управлението на отпадъците изисква:
 - Взаимодействие с Министерството на околната среда и водите и други централни и местни органи на управление, научни институции, бизнес и обществеността при решаване на въпроси, свързани с опазване на околната среда и управлението на отпадъците, като се организира провеждане на работни срещи, участие в семинари и конференции, даване на експертни становища и представяне на предложения за промени в нормативните актове;
 - Организиране различни форми на обучение на членовете на експертната комисия;
 - Осигуряване на екологични и икономически устойчиви услуги за населението на участващите в РСУО общини;
 - Определяне отговорностите на всяка община, членуваща в РСУО.

Утвърдени са и вътрешни правила за работа на сдружението съобразно които се осъществява неговото функциониране. Ежегодно се определя размерът на таксите за сепариране и депониране на отпадъците от общините, членове на сдружението, както и разценките за външните ползватели на Регионалното депо – Харманли.

В рамките на Сдружението общините от региона обсъждат и предприемат съвместни съгласувани действия /включително чрез приемане на съответните административни актове и разпоредби, клаузи в договори с външни изпълнители и други правни механизми/ за:

- гарантиране спазването на принципите за йерархията по управление на отпадъците;
- насочване на общинските отпадъци от нейната територия за депониране към регионалното депо.

На заседание на Общото събрание на Регионално сдружение, проведено на 21.07.2016 г. (Протокол №14) са взети решения за начина на постигане на целите за рециклиране на битови отпадъци и ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци. Решено е всички общини да постигнат количествените цели за увеличаване делът на подготвените за повторна употреба и рециклиране битови, в т.ч. биоотпадъци за периода до 2020г., както следва:

- до края на 2016 г. - 25% от общия обем образувани битови отпадъци;
- до края на 2018 г. - 40% от общия обем на образуваните битови отпадъци,
- до края на 2020 г. - 50 % от общия обем на образуваните битови отпадъци.

Анализът на морфологичния състав на отпадъците в общините Харманли и Свиленград и извадково изследване в останалите общини, показва аналогичен състав и структура на управление на битовите отпадъци в общините от регионалното сдружение поради, което са приети **еднакви количествени цели за всички общини**. Взети са предвид и особеностите на стопанската дейност в региона, с преобладаващ селскостопански характер, както и данните, характеризиращи социалния статус на населението, които не показват съществени различия между общините в Сдружението.

Взето е решение общините от Регионалното сдружение, до края на 2020 г. да ограничат депонирането на биоразградими отпадъци до 35% от обема им, като за целта предприемат всички необходими мерки за:

- разширяване и усъвършенстване/оптимизиране системите за разделното събиране, сепарирането и извличането на компонентите, годни за рециклиране;
- проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на всички необходими съоръжения за подготовката за повторна употреба за подходящите рециклируеми отпадъци и за третиране на битовите биоотпадъци, в т.ч. специална компостираща инсталация и цялостното необходимо оборудване, както и

- въвеждане на разделно събиране на биоотпадъците и компостиране чрез „домашно компостиране на място“ в малките населени места.

Не всички общини са постигнали поставените количествени цели, в т.ч. и община Стамболово, макар, че е съвсем близо до целта.

Прието е решение, че поради спецификата на разпределението на количествата образувани биоразградими отпадъци, **рециклирането или друго оползотворяване в т.ч. на биоотпадъците, следва да се организира самостоятелно от всяка община.**

На база на извършен предварителен анализ и оценка на съществуващата ситуация в региона е прието за целесъобразно изграждането на:

- компостираща инсталация в община Харманли с капацитет над 2 500 т;
- компостираща инсталация в община Свиленград, с капацитет над 2 400 т;
- въвеждане на „домашно компостиране“ в останалите населени места, с последващо преценяване на възможности за събиране, транспортиране и преработване на определени количества биоотпадъци в изградените компостиращи инсталации от по-близките до съоръжението по-малки населени места.

От страна на Регионалното сдружение е възложен анализ за доказване на ефективността на централизиран или децентрализиран подход за изграждане на инфраструктура за управление на отпадъци. За осъществяване на проектите за изграждане на компостиращи инсталации за зелени и други биоразградими отпадъци от растителен произход е избран децентрализиран подход за управлението на отпадъчните потоци.

В резултат на взетите решения е изградена необходимата допълнителна инфраструктура към Регионалната система за управление на отпадъците, която към настоящия момент обезпечава екологосъобразното третиране на цялото количество смесено събрани битови отпадъци и постигането на целите за намаляване на количеството депонирани биоразградими отпадъци.

Приемането на отпадъците на Регионалното депо за ТБО става по предварително уточнен график въз основа на писмен договор с всяка община. При приемането на отпадъка се представя придружаваща документация, която включва:

- Данни за притежателя на отпадъците;
- Код и наименование на отпадъците, работен лист за квалификация на отпадъците;
- Произход на отпадъка;
- Описание на основния състав на отпадъка;
- Количество на отпадъка.

При приемането на отпадъка се извършва визуална проверка на отпадъците, прави се измерване с електронна везна и се регистрира по електронен път количеството на отпадъка. Всичко се отразява в „Отчетната книга” оформена по реда на Наредбата за реда и образците, по които се представя информация за дейностите по отпадъците.

“Екоресурс Харманли” ЕООД организира дейностите по изпълнението на правилно сортиране на отпадъците, постъпващи на сепариращата инсталация на Регионално депо Харманли, в т.ч. транспортирането и предаването на отделените отпадъци за последващо рециклиране, оползотворяване, и координация, периодично обучава и извършва организиране на работата на персонала на сепариращата инсталация на Регионално депо за неопасни отпадъци - гр.Харманли.

Общинско дружество “Екоресурс - Харманли” ЕООД е създадено с решение 650/17.02.2015 г. на Общински съвет Харманли, с предмет на дейност изкупуване, събиране, сортиране, третиране, използване и продажба на всички видове отпадъци от опаковки, отпадъци от системите за разделно събиране с контейнерите, от количествата отпадъци отделени от сепарирането на смесените битови отпадъци на Регионално депо Харманли, представлявано от управител Даниела Вълчева Борисова.

Едноличният собственик на капитала на дружеството е Община Харманли, съгласно решението на Общински съвет Харманли.

На Регионалното депо са изградени два броя клетки за неопасни отпадъци, като експлоатацията на Клетка № 1 е прекратена на 30.06.2020 г. поради достигане на капацитета, а Клетка № 2 започна да се експлоатира от 01.07.2020 г. Капацитетът на клетка 2 е 157 102 т, в която депонираният отпадък за периода от 01.07.2020 г. - 31.12.2020 г. е 5 962,640. С отчитане на мерките за намаляване на количеството на депонираните отпадъци може да се прогнозира, че при депониране на средно около 10 000 т./г. капацитетът на клетка 2 ще се запълни за 15 г. т.е. през 2035 г.

Съгласно изискванията на чл. 21, ал. 1 от ЗУО, членовете на Регионалното сдружение е необходимо да предприемат действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изтичане на експлоатационния период на съответното депо, т.е. след срока на валидност на настоящата програма.

Събраните битови отпадъци се оползотворяват като суровинен и енергиен ресурс след сепариране на рециклируеми материали - хартия и картон, метал, пластмаса, стъкло и RDF. Постигнатите резултати в компостирането на биоотпадъците в общините Свиленград и Харманли показват, че с наличната инфраструктура е възможно постигането на целите за рециклиране на битови отпадъци.

По отношение на постигането на целта за намаляване на депонирането на битови отпадъци е необходимо да се направят допълнителни проучвания дали с наличната инфраструктура ще е възможно постигането ѝ.

Една от възможностите е **да се добави допълнително стъпало към регионалната инсталация за сепариране с цел биологично стабилизиране на постъпващите за депониране отпадъци.** Обаче, съгласно чл. 5а, параграф 1, буква в) от *Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци* теглото на отпадъците, образувани при дейности по стабилизиране на биоразградимата част от битовите отпадъци, за да бъдат по-късно депонирани, се докладва като депониране. Ползата от допълнителното стъпало би била намаляване на количеството вследствие на загубите на вода и органични вещества в резултат на допълнителното биологично третиране.

Другата възможност е **да се увеличи количеството на разделно събраните отпадъци.** Кой от тези два подхода би бил по-удачен или съвместното прилагане и на двата

подхода следва да бъде предмет на допълнително проучване, което трябва да се извърши в рамките на периода на валидност на регионалната програма (2022-2028) поради приближаващите срокове за постигане на депониране на 30% от образуваните битови отпадъци през 2030 г. и 10% през 2035 г.

Към момента Харманли и Свиленград вече са постигнали целта за 2025 г. (по-малко 50% депониране), а общините Стамболово и Маджарово са много близко до постигането ѝ, което показва че за периода на действие на настоящата програма не е необходимо да бъде въвеждана в експлоатация допълнителна инсталация, но е необходимо подобряване на системите за разделно събиране.

Основни изводи и препоръки

Диалогът между общините от региона е активен и всички решения за бъдещото развитие на регионалната система за управление на отпадъците се взимат съвместно на заседанията на Общото събрание на РСУО.

Наличната инфраструктура за третиране на отпадъци е достатъчна за осигуряване постигането на целите по чл.31, ал. 1 от ЗУО, приложими в рамките на срока на валидност на разработената регионална програма, **но е необходимо предприемане на допълнителни мерки за увеличаване на разделното събиране на рециклируеми и биоотпадъци, особено в по-малките общини.**

Наблюдава се висока степен на единомислие на общините при вземането на решения от РСУО, в т.ч. и по отношение на бъдещи проекти и съоръжения, които да обслужват РСУО и определянето на цените и тарифите за услугите за ползване на общи съоръжения от общините членуващи в РСУО.

VIII. SWOT анализ

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите “силни страни” и “слаби страни”. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на “възможности” и “заплахи”.

Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция и ресурс, които дават сравнително предимство на дадената община.

Слабите страни представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора на съответната територия.

Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Силни страни:

- Разработени са стратегически и нормативни документи, които се фокусират върху действия с цел решаване на съществуващите проблеми и се изпълняват във висока степен.
- Съществува значителен административен капацитет на различните нива на управление на отпадъците – национален, регионален и местен, който може да се използва ефективно.
- Община Стамболово предоставя услуги по сметосъбиране и сметоизвозване, които са осигурени за 100% от населението.
- Община Стамболово успява да финансира оперативните си разходи за управление на отпадъците от собствени източници.
- В местната нормативна уредба са въведени разпоредби осигуряващи изпълнението на изискванията на националното законодателство.

- Обществеността участва активно при идентифициране на проблеми в сектора, чрез публични обсъждания, работни срещи и чрез използването на различни медии и интернет.
- Регионалният принцип за управление на битовите отпадъци има широко поле на действие на територията.
- Изградена е необходимата съвременна инфраструктура - Регионално депо за третиране на отпадъците – Харманли, която осигурява намаляването на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението.
- Осигурени са условия на регионално ниво за постигане на максимално ефективно използване на ресурсите и разкриване на нови пазари.

Слаби страни:

- Допускат се някои пропуски в стратегическото управление и координацията между община Стамболово и институциите с функции при управление на отпадъците.
- Изградената местна и регионална инфраструктура няма достатъчен капацитет за достигане целите за рециклиране и оползотворяване на прогнозните количества битови отпадъци, съобразно новите цели на ЕС.
- Недостатъчен е местния капацитет за обезвреждане на опасните отпадъци.
- Високо е нивото на депониране на различните видове отпадъци.
- Недостатъчно добро е нивото на информационно обезпечаване на процесите, свързани с вземането на информирани управленски решения и изготвянето на стратегически документи.
- Малък е все още броят на информационните кампании за информиране на обществеността и насочване на вниманието към високите нива в йерархията за управление на отпадъците – предотвратяване образуването и увеличаване на рециклирането на отпадъците.

- Липсва система за компостиране на органичния отпадък, която да го преработва в продукт, който може да бъде използван отново за растежа на растенията.
- Липсва мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността и заинтересованите страни от резултатите, свързани с дейности по управление на отпадъците.
- Липсва ефективен административен контрол за прилагане на нормативната уредба.
- Липсва инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци.
- Недостатъчна е ангажираността на жителите за спазване на изискванията за регламентирано изхвърляне на отпадъци.
- Липсват в достатъчна степен ефективни мерки и стимули, които да допринесят за непрекъснато увеличаване на процеса предотвратяващ образуването на отпадъци.

Възможности:

- Използване на организациите по оползотворяване, прилагащи принципа „отговорност на производителя“, публично частното партньорство и финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците.
- Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците.
- Настъпила значителна промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците.
- Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци както в рамките на страната, така и на местното и регионално равнище.
- Създаден е необходимият капацитет и е налична нормативната основа за изграждането на единна интегрирана информационна система за управление на отпадъците.

- Непрекъснато се създават нови ефективни технологии, позволяващи рециклирането и оползотворяването на отпадъците.
- Осигуряване на прозрачност при определяне на такса битови отпадъци за гражданите и бизнеса и прилагане на принципа „заплащане според количеството на образуваните отпадъци“.

Заплахи:

- Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управлението на отпадъците.
- Необходимите публични инвестиции за управление на отпадъците съобразно нормативните изисквания и достигането на набеязаните нови цели се увеличават значително, което може да възпрепятства тяхното изпълнение.
- Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимостта за честото повишаване на таксата за битови отпадъци за населението и фирмите.
- Намаляваща държавна подкрепа към местната власт за изпълнение на законовите задължения в сферата на управление на отпадъците.
- Въведените в законодателството количествени цели са високи и съществува опасност да не се постигнат чрез наличните местни ресурси.

IX. Препоръки водещи до намаляване на отпадъците и оптимизиране на тяхното управление

Европейският съюз има едни от най-високите стандарти за околната среда в света и използва широк набор от закони за преодоляване на сложната обусловеност в сферата на околната среда. Тези закони включват целеви директиви, насочени към качеството на въздуха, пречистването на градските отпадъчни води и опазването на природата, както и междусекторните пакети от политики в областта на климата и енергетиката, а така също и в търговата икономика.

В основата на политиките на Европейския съюз в областта на околната среда стои принципът „замърсителят плаща“. Той е включен в Римския договор на ЕС и се прилага чрез множество мерки, включително фискални инструменти, като пътни такси за определени превозни средства или екологични данъци, с цел стимулиране на потребителите към по-екологичен избор.

Не винаги обаче е лесно да се установи кои са замърсителите и каква вреда причинява всеки един от тях, както е и трудно да се прецени колко трябва да се плаща.

В някои случаи разполагаме с подробна информация за източниците на замърсяване. В други случаи замърсяването се дължи на дифузни източници, като транспорта и селското стопанство. В действителност всички икономически дейности, които използват ресурси, включително енергия, оказват въздействие върху околната среда. И в крайна сметка всички печелят по някакъв начин от стоките и услугите, предоставени от икономиката. По този начин всеки е замърсител. Отделните въздействия върху околната среда обаче варират в зависимост от начина на хранене, транспортните и жилищните практики, и обществените системи, в които живеем (напр. достъп до възобновяеми енергийни източници, пунктове за рециклиране, транспортни системи).

Изхвърлените в природата замърсители могат да променят формата и състава си, да се натрупват в природата, да навлизат в хранителната верига и да оказват въздействие върху човешкото здраве. Например живак, изпускан в атмосферата като газ, може да бъде транспортиран от ветровете и по-късно да бъде депониран във водата. Веднъж попаднал във водата, той може да се абсорбира от водните растения и да бъде приеман от животните. Живакът се натрупва, тъй като се движи нагоре по хранителната верига и

в крайна сметка достига до трапезата ни. Понякога са нужни стотици години някои замърсители да „изчезнат“ или да бъдат депонирани на места, където хората вече не могат да бъдат изложени на риск.

Всъщност степента, до която замърсяването оказва влияние върху здравето ни, зависи от експозицията – в какво количество, колко дълго и как сме изложени на въздействието на замърсителите.

Въпреки различните нива на експозиция или уязвимост, разходите, свързани с влошаването на околната среда, включително с въздействията от изменението на климата, са много реални, те обикновено засягат всички хора. В този контекст, до известна степен, всички ние поемаме разходите. Освен това най-високите разходи не се поемат непременно от най-големите „замърсители“.

При анализа на ситуацията става ясно, че и бъдещите поколения ще поемат част от разходите за нашия избор и нашите действия. Дори да спрем днес всички емисии, някои от изпуснатите замърсители, ще продължат да съществуват в природата, а средните температури ще продължат да се увеличават, преди да започне тяхното стабилизиране. Въздействието ще се усеща в продължение на десетилетия, дори на векове.

Всички тези съображения водят до трудни политически решения днес на всички управленчески равнища. С цел да помогне на община Стамболово да избере най-добрия вариант на политика, оценките на национално и регионално ниво са насочени към трудните въпроси, например: Какво и къде се случва? Защо се случва? Кой е засегнатата страна? Каква ще е ситуацията в бъдеще? Можем ли да я подобрим и по какъв начин? С тези познания създателите на политики заемат по-добра позиция за избор на най-устойчивото решение и за осигуряване на допълнителна подкрепа за най-засегнатите.

С оглед синхронизиране на общинските мерки с регионалното управление на отпадъците и настъпилите промени в националното законодателство предвид задачите, заложиени в НОУО за периода 2021–2028 г., е необходимо да се обърне сериозно внимание на разделното събиране и предварителното третиране на отпадъците и осигуряването на необходимия финансов принос на общините от

региона. Само в партньорство могат да се постигнат и регионалните цели по чл. 31 от ЗУО. За целта настоящата Програма за управление на отпадъците трябва да включва:

- Предприемане на активни действия за предотвратяване и минимизиране образуването на отпадъци, както и степента на тяхната опасност;
- Откриване на център за ремонт, продажба и повторна употреба на уреди, мебели и други продукти, който да обслужва общините в региона;
- Подкрепа на проекти увеличаващи дела на оползотворените и рециклирани отпадъци;
- Повишаване на качеството (подобряване на параметрите честота на извозване, брой индивидуални съдове, брой контейнери на жител) и увеличаване на ефективността (по-висока степен на уплътняване) на услугите по събиране на отпадъци и включването на нови услуги;
- Въвеждане на зелени обществени поръчки, които включват критерии с които се дава приоритет на закупуването на стоки и услуги допринасящи за създаването на пазар за рециклирани продукти и насърчаване предотвратяването на отпадъци;
- Реализиране на пилотен проект осигуряващ събирането и рециклирането на рециклируеми отпадъци от туристическите обекти и фермите (хартия, пластмаса, стъкло, метал), за които принципът „отговорност на производителя” не се прилага;
- Изграждане на система за събиране на зелени отпадъци от зелената система на населените места и развитие на системите за разделно събиране на зелени и други подходящи за компостиране биоотпадъци и създаване на условия за тяхното компостиране в Регионалното депо;
- Организиране един път годишно на кампания за събиране на едрогабаритни отпадъци от домовете на гражданите и предаването им за оползотворяване и рециклиране;

- Реализиране на проект насърчаващ домашното компостиране посредством закупуване и раздаване на домакинствата подходящи за целта компостери;
- Закупуване на Мобилен събирателен пункт посредством който ще се въведе система за разделно събиране на опасните отпадъци от домакинствата;
- Изграждане на нова площадка за безвъзмездно предаване на разделно събраните отпадъци от домакинствата, в т.ч. рециклируеми отпадъци, едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци, текстил, строителни отпадъци от ремонтни дейности в бита и други.
- Прилагане на мерки за разделно събиране на рециклируеми отпадъци и биоотпадъци и третиране на битовите отпадъци така, че да се постигнат целите за рециклиране, целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депа и критериите за стабилизиране на остатъчната фракция в степен достатъчна за получаване на мотивирана заповед от директора на РИОСВ, с която дава съгласие за намаляване на дължимите отчисления за депониране на битови отпадъци;
- Ограничаване на депонирането вследствие нарастване на отчисленията за депониране и повишаване на изискванията за предварително третиране преди депониране;
- Съвместно финансиране от общините участващи в регионалното сдружение и експлоатация на регионалното депо и съоръженията за третиране на отпадъци;
- Предприемане на мерки за периодичното почистване на замърсени с отпадъци терени и нерегламентирани сметища, образуващи се в близост до селата, пустеещите земи, деретата и горските терени.
- Осигуряване прилагането на изискванията при разрушаването на сгради за отделяне на различните по вид строителни отпадъци при източника на образуването им (строителния обект) и осъществяване на контрол от страна на Общинската администрация;
- Въвеждане на нормативни изисквания в общинската наредба с цел осигуряване прилагането на схемите за събиране на биоразградими отпадъци и рециклируеми

отпадъци, за които не се прилага принципът “отговорност на производителя” – забрани, ограничения, отговорности и задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти и заведения за обществено хранене, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища и др., както и към лицата извършващи дейности с отпадъци, с които община Стамболово има сключени договори;

- Осигуряване изпълнението на изискванията на националното законодателство за управление на отпадъците – чрез въвеждане в местната нормативна уредба на допълнителни отговорности, забрани, задължения с цел осигуряване разделното събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът “отговорност на производителя”, както и участие във вземането на решения в рамките на Регионалното сдружение с цел осигуряване спазването на изискванията за качество към компоста и постигане на по-голям процент на отделените рециклируеми и оползотворими материали в сепариращата инсталация.
- Прилагане на маркетингови/комуникационни инструменти насърчаващи предотвратяването на отпадъците чрез приемане на етични кодекси, доброволни споразумения между бизнеса и общинската администрация, популяризиращи доброволни схеми за еко-маркировка на продукти и използване на критериите за еко-маркировка в обществените поръчки, кампании за повишаване на обществената подкрепа и др.;
- Изменения в нормативната уредба на общините от регион Харманли във връзка с изискванията на Закона за местните данъци и такси (чл. 67, ал. 2) и избор на подходящ вариант за начисляване на таксата така, че да се насърчи разделното събиране и рециклирането с цел постигане на целите за събиране на рециклируеми и биоотпадъци и отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа;
- Привличане на средства за инвестиции в инфраструктура за управление на отпадъците от Програма "Околна среда" 2021-2027 г., други международни

финансови институции, ПУДООС или други форми на финансиране извън бюджета на община Стамболово;

- Намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване в търговските обекти;
- Намаляване на потреблението на пластмасови продукти за еднократна употреба;
- Свеждане до минимум на хартиения обмен на документи, като една от основните мерки за предотвратяване на хартиените отпадъци;
- Разширяване прилагането на публично-частното партньорство и привличане на частни инвестиции;
- Повишаване капацитета на звеното за контрол за прилагане на новите нормативни изисквания;
- Подобряване на контрола срещу изоставянето, нерегламентираното изхвърляне изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците;
- Провеждане на рекламни кампании, осведомяване, повишаване на общественото съзнание и мотивиране на населението за разделно събиране на отпадъците и увеличаване на повторната употреба или рециклиране на отпадъците.

Х. Визия и цели за развитие на общината в областта на управлението на отпадъците за периода 2023-2028 г.

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тя е крайъгълен камък на законодателството и политиката относно отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръгова икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- а) Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- б) Подготовка за повторна употреба;
- в) Рециклиране;
- г) Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- д) Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.).

При прилагането на посочената по-горе йерархия на отпадъците, държавите членки предприемат мерки за насърчаване на вариантите, които обезпечават на различните нива на управление най-благоприятните за околната среда резултати като цяло.

Европейското законодателство и пренесените в българската нормативна уредба директиви поставят сериозни срокове за постигане на високи резултати при отклоняването на отпадъци от депата и повишаване на материалното рециклиране.

В този изключително важен етап беше разработена стратегическата рамка, включваща формулираната визия и основните цели стоящи пред община Стамболово, чието постигане ще може да гарантира трайно и законосъобразно решаване на проблемите с отпадъците в средносрочна и дългосрочна перспектива.

За реализацията на отделните цели бяха разработени пакети от мерки - програми, които да гарантират тяхното постигане.

Структурата и съдържанието на проекта за стратегия и плана за действие следваха стриктно така описаните технологични стъпки на изготвянето им, отразени в Методически указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците.

Визия: Община Стамболово да се превърне в „зелена“ община, която е осигурила отлични условия за рециклиране, обезвреждане и предотвратяване образуването на отпадъци при активното взаимодействие на обществеността с местната администрация.

Стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците (ПУО)

Стратегическите цели на ПУО целят да намалят образуването на отпадъци, чрез насърчаване на дейности за повторна употреба, поправка, ремонт и преработка на продуктите. Посредством тяхното изпълнение ще се осигурят стимули за повторна употреба на ресурсите, ще се въведат нови схеми на отговорност, които да насърчават екологичното поведение на населението и земеделските производители. Освен това ще се насърчава рециклирането, разделното събиране и предоставянето на повече и по-качествени вторични суровини за преработващите предприятия. Ще се предприемат и мерки депонираните отпадъци да се сведат до минимум, чрез въвеждане на системи за разделно събиране и нови технологии, и инсталации за преработка на различните видове отпадъци.

Използвайки по-малко ресурси, по по-ефективен начин, община Стамболово ще може да създаде предпоставки за зелен растеж, устойчиви работни места и да защити по-добре околната си среда, което е особено важен резултат за нейното устойчиво бъдещо развитие.

Формулираните цели са съобразени с дългосрочните мерки на Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. (НПУО 2021-2028), както и с действащото законодателство по управление на отпадъците и с Методическите указания за разработване на общински/регионални програми за управление на отпадъците, които бяха одобрени на 29.09.2021 г. Те целят да подпомогнат местните

власти при разработването на програмите за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г., какъвто е и периодът на действие на Националния план за управление на отпадъците.

При разработването на Програмата са отразени и промените в нормативната уредба и фактическите условия, породени от стремежа на Община Стамболово за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

Програмата включва три стратегически цели, които са съобразени с изискването на ЗУО за съответствие с целите на НПУО 2021-2028 г. За постигане на всяка стратегическа цел са идентифицирани оперативните цели и мерки, като мерките са обособени в подпрограми. ПУО включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общинските власти. Това са:

- ✓ битовите отпадъци;
- ✓ производствените отпадъци, в т.ч. и утайки от ПСОВ;
- ✓ строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сградите;
- ✓ опасните битови отпадъци.

Ето и стратегическите цели на ПУО.

СЦ1 Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторното им използване и увеличаване на ресурсите.

Отчитаните високи количества образувани битови отпадъци налагат въвеждането на мерки на общинско ниво за предотвратяване образуването на отпадъци като: рециклиране, изграждането на нови инсталации за третиране и постигане на високи нива на повторна употреба, което изисква допълнителни и по-високи разходи. За целта е нужно да бъде осигурено допълнително финансиране от публичния и частния сектор, както и да се гарантира, че събраните средства ще бъдат разходвани разумно и ефективно.

Необходимо е увеличаване на количествата вторични суровини, влагани в производството на продукти и изделия, разширяване на пазара на вторичните суровини

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

чрез включване на нови материали и производства, ефективното прилагане на националните критерии за край на отпадъка за определени категории материали и други мерки за повишаване качеството на вторичните суровини.

Постигането на по-високи цели за рециклиране и намаляване на количествата депонирани битови отпадъци, налагат изграждането на нови инсталации за третиране. Въвеждането на задължително разделно събиране на био-отпадъците, предопределя водещата роля на компостирането и анаеробното разграждане в общинските и регионалните системи за управление на отпадъците. Разширяването на капацитета за механично-биологичното третиране на смесените отпадъци и изгарянето на отпадъците с оползотворяване на енергията, ще допринесе за намаляването до минимум на количествата депонирани отпадъци. Дейността следва да разглежда и приноса на системите за разделно събиране на различните категории отпадъци за изпълнение на регионалните и националните цели, както и необходимия капацитет за третиране, компостиране, анаеробно разграждане и изгаряне на отпадъци за регионалната система за управление на отпадъците. Привличането на частния сектор при постигане на целите за рециклиране на битовите отпадъци и изграждането на съоръжения за третиране на битови отпадъци, следва да осигури допълнителни инвестиции, прилагането на нови и по-ефективни технологии, по-добро управление на инсталациите, като по този начин ще се освободят и публични средства, които да бъдат инвестирани в други важни за устойчивото развитие дейности.

Планът за интегрирано развитие на общината и Програмата за управление на отпадъците на този етап отделят голямо внимание на предотвратяването на отпадъци, на възможните решения и ползите за местните общности, свързани с прехода към кръгова икономика. По-рационалното използване на материалните ресурси и подобряването на логистиката на доставките и дистрибуцията следва да допринесат за намаляване образуването на отпадъци при производствените процеси и в селскостопанското производство.

Прилагането на нови бизнес модели, насочени към удължаване на полезния живот на продукта, предоставянето на повече възможности за поправка и ремонт, използването на платформи за споделяне от потребителите, в т.ч. в резултат на по-голямата дигитализация в сектора на услугите, също следва да допринесат за намаляване на

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

количествата образувани отпадъци. В рамките на програмата приоритетно внимание ще бъде отделено на намаляването на хранителните отпадъци, както и някои категории пластмасови изделия и опаковки за еднократна употреба.

Ще бъдат въведени ясни изисквания за разделно събиране на пластмасовите отпадъци, образувани в промишлеността, селското стопанство, търговските и административни обекти. В изискванията за разширена отговорност на производителя ще бъде обърнато специално внимание на пластмасовите фолиа използвани в селското стопанство, като по този начин ще се създаде система за събиране, осигуряваща възможност за предаване на пластмасови отпадъци от земеделските производители. Ще бъдат приети мерки за предоставяне на информация на потребителите, насочена към предотвратяване и устойчиво потребление на пластмаси и насърчаване на възможностите за повторна употреба и рециклиране чрез координирани и постоянни действия повишаващи общественото съзнание и ангажираност.

Предвидените мерки следва да включват информационни и рекламни кампании и дейности, организирани в рамките на ПУО, които са насочени към заинтересованите страни и гражданите.

СЦ2. Повече рециклирани отпадъци, устойчива употреба на продуктите и по-качествени суровини

За да се опази чиста околната среда е необходимо повече продукти да бъдат проектирани за по-дълъг живот, готови да бъдат разглобени, ремонтирани и евентуално рециклирани. Системите за разделно събиране на едрогабаритни отпадъци трудно могат да се организират в малка община като Стамболово, но могат епизодично да се предприемат подобни дейности, които да увеличат дела на устойчивата употреба на продуктите.

Местните власти следва да имат водеща роля в насърчаването на устойчивата употреба и повторното използване на продуктите. Мерки, които биха могли да се заложат, включват например:

- процент от обществените поръчки на община е необходимо да включват зелени критерии;

- предоставяне на информация на сайта на общината за предлаганите услуги за поправки и ремонт в населените места на общината, водещи до удължаване на живота на продуктите и съответно до предотвратяване на отпадъците;
- осъществяване на размяна на употребявани стоки на площадката за безвъзмездно предаване на едрогабаритни отпадъци;
- участие в проекти, финансирани от оперативни програми, за устойчивата употреба и повторното използване на продуктите и за преквалификация, която да осигури специалисти за съответните работни места.

За целта е препоръчително община Стамболово да осигури площадка за безвъзмездно предаване на разделно събраните отпадъци от домакинствата, в т.ч. и едрогабаритните отпадъци.

Разделното събиране на отпадъците може да стартира като пилотен проект, след което в края на периода да се превърне в обща и осъзната практика и начин на поведение на гражданите и местните структури, а не само действие с пожелателен и доброволен характер.

В подкрепа на разделното събиране е необходимо да се създаде цялостна промяна в начина на събиране на смесените битови отпадъци.

Секторите за търговия, туризъм и предлагане на услуги следва да играят по-голяма роля в прилагането на мерки за предотвратяване на пластмасовите отпадъци, повторната им употреба, обратното приемане, разделното събиране и рециклирането. За целта ще бъдат положени усилия за постигане на доброволни споразумения с организации на производителите на пластмаси и пластмасови изделия и опаковки, и търговския сектор, насочени към ограничаване производството, предлагането и потреблението на пластмасови изделия и продукти за еднократна употреба, и където е възможно замаяната им с алтернативни продукти с неутрално въздействие върху околната среда.

За да се икономисва използването и на водните ресурси е важно: да се подкрепят предприятията, които да правят инвестиции в повторната употреба на вода, да се стимулира повторното използване на водите за напояване, както и да се подобрява

информираността на земеделските производители за ползите и начините за намаляване на използваните количества вода.

СЦЗ Ефективно управление на отпадъците, гарантиращо чиста и безопасна околна среда и икономика в полза на потребителите

Глобалните проблеми на околната среда, пред които сме изправени днес, до голяма степен са в резултат на свръхексплоатацията от страна на човека на природните ресурси, включително (изкопаеми) горива, минерали, вода, почви и биоразнообразие. Все повече става ясно, че преобладаващият в Европа модел на икономическо развитие – основан на интензивно потребление на ресурси, генериране на отпадъци и замърсяване – не може да се поддържа в дългосрочен план. Понастоящем страните от ЕС са силно зависими от вноса. Много от ресурсите се използват само за кратко време или не се оползотворяват в икономиката, тъй като се озовават в сметища или се рециклират в материали с по-ниско качество (което включва намаляване на качеството по време на операциите по възстановяване).

През последните години на високо равнище се прилага концепцията за кръговата икономика и свързаните с нея политики за решаване на въпросите относно използването на ресурсите, производството, потреблението и отпадъците. Целта на тази концепция е да се затвори цикълът на живот на материалите, като се запази възможно най-дълго стойността на продуктите, материалите и ресурсите в икономиката. Така ефективно се намалява генерирането на отпадъци и използването на първични материали, а с това се намаляват и свързаните видове натиск.

Използването на ресурсите и генерирането и третирането на отпадъци водят до значителен натиск върху околната среда по време на етапите на добив, производство, употреба и излизане от употреба. Целите на политиката в областта на околната среда включват намаляване на количеството на материалите, използвани в икономиката, подобряване на ефективността на ресурсите, намаляване на обемите от генерирани отпадъци и превръщането на отпадъците в ресурси.

През последните години вниманието е насочено към сигурността на доставките на жизненоважни суровини. При все това предотвратяването на отпадъците и управлението им е основна част на кръговата икономика.

Преходът към кръгова икономика изисква гражданите да могат да направят своя информиран избор на продукти, които са безопасни и с възможно най-ниско въздействие върху околната среда. Във връзка с това фокусът по веригите на доставки ще е съсредоточен върху проектиране на продукти с намалено отрицателно въздействие върху околната среда. Това означава участниците по веригата – производители, търговци и потребители да са ангажирани с въпроса.

Ежедневният избор на продукти и услуги определя бъдещето на следващите поколения. Кръговата икономика ще стимулира потребителите да се възползват от възможността да правят информиран избор и да вземат дейно участие в екологичния преход. Надеждната, съпоставима и проверима информация за продуктите ще е значим фактор по отношение на възможността за по-устойчиви решения.

Производителите и фермерите ще бъдат насърчавани да проектират, произвеждат и рекламират продукти, на които е направена оценка по отношение въздействието върху околната среда на всички етапи от жизнения цикъл.

Търговците ще предлагат тези продукти по подходящ начин, като предоставят надеждна и полезна информация относно показателите им за устойчивост в търговските обекти.

Потребителите ще бъдат информирани относно правилата за ползването на екологичните маркировки и прилаганите сертификационни схеми, така че да бъде създадено доверие и предпочитания към продуктите, щадящи околната среда. Предоставяната информация трябва да бъде насочена целево към различните възрастови и социални групи. Това ще даде възможност в тези дейности да се включат както училищата, така и неправителствените организации, защитаващи интереса на потребителите.

Промяната на моделите на поведение към устойчивост е възможно и необходимо чрез повишаване на информираността на потребителите за пазара на продукти втора употреба, отдаването под наем/лизинг и ремонт чрез комуникационни кампании, както и дейности фокусирани върху образованието на младите хора, като включване на подходящи теми в учебните програми в училищата.

По същия начин следва да се повиши обществената ангажираност най-вече по отношение на предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци, както и участие в системите за разделно събиране на биоотпадъци. Участието на населението в системите за разделно събиране на био-отпадъци ще бъде от ключово значение за намаляване на тяхното количество.

Планираните мерки са предназначени не само да определят основните насоки за развитие на сектора на управление на отпадъците, но и да конкретизират доколкото е възможно мерките за предотвратяване на отпадъците, необходимото оборудване и съоръженията за разделното събиране, предварителното третиране и рециклирането, както и необходимите за това финансови средства. В ПУО е направена обосновка с цел доказване, че предложените мерки са технически осъществими, финансово устойчиви и поносими за населението, като се вземат предвид очакваните нива на доходите на домакинствата на територията на общината.

Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се създаде интегрирана рамка за намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване на ефективността на използване на ресурсите, увеличаване отговорностите на замърсителите и стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците.

На базата на основните приоритети и изисквания на стратегическите документи на национално ниво Общинската програма поставя следните **оперативни/специфични** цели за управлението на отпадъците в община Стамболово за периода 2023-2028 г.:

ОЦ 1: Предотвратяване образуването на отпадъци и намаляване на техните обеми;

ОЦ 2: Подобряване организацията по разделянето, временното съхранение, събирането, транспортирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците;

ОЦ 3: Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания на околната среда с отпадъци.

За да се изпълнят оперативните цели и да се достигнат стратегическите цели на програмата, е заложено да се изпълни определен набор от дейности, които са обособени

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

в подпрограми. Достигането на всяка стратегическа цел може да се осъществи, чрез изпълнението на една или няколко подпрограми. ЗУО изисква общинските програми за управление на отпадъците да се разработват в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците. Като се имат предвид стратегическите цели и програмите с мерки за тяхното достигане от Националния план за управление на отпадъците, общинската програма за управление на отпадъците на Община Стамболово, включва следните стратегически цели и подпрограми за достигане на всяка от тези цели:

Стратегически цели	Оперативни цели	Подпрограми
Стратегическа цел 1: <i>Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторното им използване и увеличаване на ресурсите</i>	ОЦ 1: <i>Предотвратяване на образуването на отпадъци и намаляване на техните обеми</i>	• Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци (ПОО); • Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци.
Стратегическа цел 2: <i>Повече рециклирани отпадъци, устойчива употреба на продуктите и по-качествени суровини</i>	ОЦ 2: <i>Подобряване организацията по разделянето, временното съхранение, събирането, транспортирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците</i>	• Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци; • Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради; • Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО; • Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.
Стратегическа цел 3: <i>Ефективно управление на отпадъците, гарантираща чиста и безопасна околна среда и икономика в полза на</i>	ОЦ 3: <i>Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания на околната среда с отпадъци</i>	Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните отпадъци.

потребителите		
----------------------	--	--

Подпрограмите съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни мерки. Инвестиционните мерки включват изграждането на инфраструктура в т.ч.: закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране; закупуване на съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на биоотпадъци и др.

За изготвяне на Инвестиционната програма се вземат в предвид възможностите на общината за финансиране на дейностите по управление на отпадъците. Финансирането на дейностите по събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци, почистване на обществените места, почистване на замърсените с отпадъци терени се поема от общинския бюджет чрез приходите от такса „битови отпадъци“.

Осигуряването на финансови средства за големите инвестиционни проекти в областта на управлението на отпадъците ще се търсят чрез външно финансиране от структурните и кохезионни фондове на ЕС и различните европейски програми или други финансиращи организации.

Инвестиции, свързани с проекти, като например за въвеждане на фамилно компостиране и други малки проекти с образователна цел биха могли да се финансират от ПУДООС.

През плановия период ще се търсят възможности за привличане на инвестиции от частния сектор под формата на публично-частно партньорство по отношение изграждане на инфраструктура за събиране и оползотворяване на строителни и биоразградими отпадъци, както и за изграждане на различни площадки.

Инвестициите, които попадат в меката част на програмата, за разпространение на информационни материали, провеждане на кампании, обучения или инструктиране на притежателите на отпадъци се финансират от общинския бюджет или могат да бъдат финансирани от организациите по оползотворяване на отпадъците и други външни донори от частният сектор. Някои от дейностите в Плана за действие не изискват наличен финансов ресурс, като въвеждане на нормативни изисквания чрез

изменения и допълнения на местната нормативна уредба, което ще се осъществи чрез наличния административен капацитет.

Неинвестиционните мерки включват дейности в т.ч.: нормативни промени; възлагане на допълнителни функции на общинските служители; обучение на служителите заети с дейности свързани с управлението на отпадъците; разработване на проекти намаляващи генерирането на отпадъци; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; изпълнение на контролни дейности; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

XI. Разработване на подпрограми за намаляване образуването на отпадъци.

Предвижданията на настоящата програма относно постигането на целите са същите да бъдат изпълнявани чрез различни подпрограми, които да осигурят устойчивост на системата и оптимизиране управлението на отпадъците. Всяка подпрограма трябва да бъде икономически поносима, социално приемлива и екологично ефективна. Ето защо подпрограмите имат за цел да подпомогнат изпълнението на стратегическите цели чрез предлагане на мерки и подходи за тяхното постигане, което да улесни местната администрация.

1. Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци в община Стамболово

Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване въздействието на отпадъците върху околната среда. Поради това е важно всяка държава, регион и община да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, както и да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Като част от тези мерки публичните власти следва да подпомагат иновативните модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт, както и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно

пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите чрез платформите за споделяне.

Рамковата директива за отпадъците 2008/98/ЕО въвежда йерархия на управлението на отпадъците. Тази последователност определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията на управление на отпадъците гарантира най-високо ниво на съответствие с европейските документи за ефективно използване на ресурсите и кръговата икономика, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин. Йерархията задава пет възможни начина за институциите, бизнеса и домакинствата за справяне с отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност:

- a. Предотвратяване на образуването на отпадъци;
- b. Подготовка за повторна употреба;
- c. Рециклиране;
- d. Друго оползотворяване, напр. оползотворяване за получаване на енергия;
- e. Обезвреждане (контролирано депониране, изгаряне без оползотворяване на енергията и др.)

При прилагането на посочената по-горе йерархия на отпадъците, публичните власти предприемат мерки за насърчаване на вариантите, които обезпечават най-благоприятните за околната среда резултати като цяло. Предотвратяването на образуване на отпадъци е определено в Член 3, точка 12 от РДО, респективно в §1, точка 28 от ДР на ЗУО, като: “Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве;

или

- съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите”.

Имайки предвид съдържанието, дадено в определението на предотвратяването на отпадъците и високите екологични цели, които се поставят, мотото на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците е: „Най-полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал!“

Целта на подпрограмата е да се набележат мерки, водещи до предотвратяване образуването на отпадъци в община Стамболово, като се насърчат населението, фирмите и институциите от страна на общината да предприемат **различни мерки и да приложат различни методи, които да доведат до предотвратяване образуването на отпадъците**. С други думи, да се предприемат конкретни действия, чрез които би могло да се намали образуването на отпадъците, като например:

- Намаляване на въздействието върху околната среда, предизвикано от ефективното управление на отпадъците и осъществяваната превенция, например намаляване на емисиите на парниковите газове и в частност отделяния от депонираните отпадъци метан, както и на въглеродния диоксид от изгарянето и рециклирането на отпадъци. Сортирането, отделянето на хартия, пластмаса, метали, RDF и ситова фракция намалява дела на депонираните отпадъци и от там се намаляват вредните емисии, които се отделят в атмосферата;
- Подобрена ефективност на използването на ресурсите чрез икономия на енергия и намаляване на употребата на материали, както и „скритото“ въздействие върху околната среда от добива, производството и използването на природни ресурси. На територията се намират седем кариери за добив на индустриални минерали и строителни материали. Концесионерите, за да оптимизират своите печалби, правят икономия на енергия и намаляване на употребата на материали;
- Намаляване на производството на опасни отпадъци и съответното подобряване на условията за общественото здраве. Постоянната връзка на община Стамболово с фирмите създава предпоставки за оптимизиране на контрола и търсене на възможности за намаляване обема на отпадъците.

Мярката е необходима поради все по-голямото нарастване обема на отпадъците, както на местно, така и на национално и на световно ниво. Образуването на всякакъв вид отпадъци е все по-нарастващ проблем, който оказва значително негативно влияние на околната среда и на здравословното състояние на хората, за който следва да се предприемат конкретни мерки за неговото ограничаване.

Общините, в т.ч. и община Стамболово, са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно и чрез регионалните сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО общините са длъжни да изготвят Програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО. Общината може да се възползва активно от различни програми за изпълнението на проекти за ПОО, да организира и да координира създаването и функционирането на местна общност, обединена около идеите за „нулеви отпадъци“, под нейната координация да се осъществяват различни дарителски кампании и дейности, водещи до ПОО. За община Стамболово е наложително да се повиши и качеството на човешкия ресурс в дългосрочен план.

Освен екологични, общината ще има и икономически ползи от активни дейности по ПОО, тъй като съвременното управление и третиране на отпадъците изисква сериозни финансови ресурси и всеки тон предотвратени битови отпадъци е равностоен на спестени разходи от бюджета на общината за един тон третиране на битовите отпадъци.

С предотвратяване образуването на отпадъци трябва да се ангажират: икономическите субекти, неправителствените организации и домакинствата. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот на годност, да са лесни за поправяне и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Трябва да се намали производството и на неекологосъобразни продукти.

Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци, и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки. От друга страна домакинствата могат да удължат живота на редица продукти, които ползват в ежедневието си, чрез тяхното ремонтиране, така ще се постигнат освен екологични и икономически цели. Въобще

необходимо е всеки жител на общината да вложи повече усилия и време за намаляване на отпадъците.

Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците, и по-конкретно предлагат преход от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси. Този подход цели прекъсване на връзката между икономическия растеж и генерирането на отпадъци, вредящи на околната среда и създаващи риск за човешкото здраве.

Необходимост от прилагането на мерки за предотвратяване образуването на отпадъците

В Приложение № 4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 от ЗУО са изброени примерни мерки за предотвратяване на отпадъците. Това могат да бъдат:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране и производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

За успешното прилагане на стратегия за предотвратяване на отпадъците е необходимо да се приложи комбинация от нормативни, икономически, технически и комуникационни механизми. Мерките следва да обхващат всички етапи от жизнения цикъл – проектиране, добив на суровини, производство, разпространение, употреба, образуване на отпадъка и края на отпадъка.

Мерките за предотвратяване на отпадъците трябва да са подбрани така, че да се гарантира максимална ефективност на въздействието върху конкретния отпадъчен поток или етап от жизнения цикъл, към които са насочени.

Специфични ключови мерки, които препоръчва ЕС, съгласно Директива(ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците е:

- a) да насърчават проектирането, производството и използването на продукти, които позволяват ефективно използване на ресурсите и които са трайни и могат да бъдат ремонтирани, повторно употребявани и актуализирани;
- b) да набележат продукти, съдържащи суровини с критично значение за ЕС, така че да се предотврати колкото е възможно превръщането на продукти, които съдържат такива суровини в отпадъци или да се рециклират;
- c) да насърчава повторната употреба на продукти и създаването на системи за популяризиране на дейностите по ремонт с цел повторна употреба, включително и по-специално на електроуреди, текстил, мебели, опаковки, обувки и др.;
- d) да разработват и провеждат информационни кампании за повишаване на осведомеността относно предотвратяването на отпадъци;
- e) да се насърчава намаляването на образуването на отпадъци, които не са пригодни за подготовка за повторна употреба или рециклиране (като например сгурия и пепел от изгарянето на дърва и въглища за битово отопление).

Тези мерки трябва да се вземат под внимание при разработването на Плана за реализация на ПУО, въпреки че в някои случаи предотвратяването на отпадъците не съвпада и противоречи на икономическите интереси на производителите и потребителите на продукти, а политиката на убеждаване е недостатъчна и тя трябва да бъде съчетана със задължаващи нормативни изисквания, стандарти и икономически инструменти.

Планирани мерки по подпрограмата

- 1. Изпълнение на пилотен проект в община Стамболово за разделно събиране на отпадъка.
- 2. Извършване на периодични информационни кампании за предотвратяването на битови отпадъци, ориентирани най-вече към: намаляване на образуваните отпадъци; устойчиво потребление; участие в разделното събиране (разделяне при източника).

3. Проучване на опита на община Свиленград за получаване на сертификат за община с нулеви отпадъци от Европейската организация за нулеви отпадъци.
4. Анализ на състава на битовите отпадъци и на други главни източници на отпадъци (институции и офиси) на регулярна основа, като се осигурява приемственост в методологиите. Тези анализи трябва да дадат възможност генерирането на отпадъци да бъде проследено с течение на времето.
5. Община Стамболово ще обсъди съвместно с организациите по оползотворяване на отпадъците възможните подходи за отчитане на предприетите от нея мерки за предотвратяване, както и да се определят измерими индикатори за постигнатите резултати. Постигнатите договорености ще залегнат в договорите с организациите.
6. Община Стамболово ще инициира установяването на контакти и партньорство с тези, които участват в повторната употреба, и ще насърчава инициативите в тази област.
7. В преговорите с организациите по оползотворяване на отпадъците ще се изисква производителите/вносителите да спазват своите отговорности, за отдаване на приоритет на повторната употреба пред рециклирането, като се включват нови продукти (напр. текстил, мебели и др.) и се поставят приоритетни цели за повторната им употреба.
8. Община Стамболово ще планира събирането на едрогабаритните отпадъци чрез стартиране на общинска система за събирането на вещи с потенциал за повторна употреба от домовете. Така ще се осигурят предпоставки за многократна употреба на едрогабаритните отпадъци, ако тяхното състояние го позволява, чрез предаването им за ремонт и възстановяване.
9. Общинското ръководство ще оцени резултатите от борбата с торбичките за еднократна употреба в малките търговски обекти и ще направи оценка на възможностите за по-нататъшно намаляване или дори преустановяване разпространението на торбички за еднократна употреба на местно ниво.

10. Общината ще провежда информационни кампании за борба с феномена свръх опаковане, за възможностите за рециклиране и повторното използване на едрогабаритните отпадъци и други стоки от бита.
11. Общината ще предприема действия за по-нататъшно прилагане на т.нар. „зелени обществени поръчки” чрез включване на клаузи за приоритизиране избора на екологосъобразни продукти и устойчиво потребление в техническите спецификации, като също така ще приеме процедури за проследяване на изпълнението на заложените клаузи с цел да стимулира устойчивите поръчки в публичната администрация.
12. Община Стамболово ще инициира мероприятия за повишаване заинтересоваността на учащите се и включване на темата за предотвратяване образуването на отпадъци и устойчивото потребление в извънкласните занимания. Обучението цели да повиши съзнанието на учениците за дейностите по предотвратяване на следните потоци: потреблението на хартия; борба с опаковките; борба срещу разхищаването на храна (включително в контекста на здравословното хранене) и разделното събиране на отпадъците.

2. Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

Вследствие на биоразградимостта си хранителните отпадъци оказват силно въздействие върху околната среда, тъй като в процеса на биологично разграждане условията на депата за отпадъци отделят топлина, биогаз и замърсители в инфилтратата. Изследване, проведено за Европейската комисия, показва, че храната представлява 20 - 30% от емисиите на парникови газове, свързани с потреблението. Месото и птиците, сами по себе си съставляват 12% от тези емисии, в сравнение с 5% от млечните продукти и 2% за плодовете и зеленчуците.

Политиката на България по отношение на хранителните отпадъци е отразена в следните стратегически и нормативни документи:

- Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.;
- Стратегия за преход към кръгова икономика 2022-2027 г.;
- Закон за храните.

Понятието „храни“ включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготвяне или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в член 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО.

Понятието „храни“ не включва:

- a) фуражи;
- b) живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека;
- c) растения преди прибиране на реколтата;
- d) медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета;
- e) козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23);
- f) тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24);
- g) наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.;
- h) остатъчни вещества и замърсители.

Настоящата Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя стратегическа и оперативна цел, съвместими с целите на Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци 2021-2028 г. и адресиращи принципите и препоръките на европейското законодателство в областта на предотвратяване на хранителните отпадъци.

По-конкретно целите на настоящата подпрограма са:

Стратегическата цел е:

Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторното им използване и увеличаване на

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

ресурсите. Нейното постигане ще прекъсне връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителните отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативната цел е:

Предотвратяване образуването на отпадъци и намаляване на техните обеми. Нейното постигане ще подобри качеството на околната среда и ще се отрази положително върху здравето на местното население.

Резултатите от реализираните в Брюксел пилотни проекти за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци показват, че е възможно да се намалят тези количества до почти 80%, чрез информиране и въздействие върху навиците на потребителите при закупуването и съхраняването на храни.

Друга мярка в настоящата програма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци е **повишаване информираността на населението**. За успешното реализиране на мерките за предотвратяване на отпадъците е необходимо да бъдат привлечени производителите и търговците, като за целта на първо място трябва да се повиши тяхната осведоменост и да се насърчи готовността им да участват в провеждането на информационни кампании, предприети от местната власт или от обединените усилия на публичните власти на регионално и на национално ниво.

Голяма част от хранителните отпадъци се образуват в административните сгради и офисите. Хранителните отпадъци са основен компонент на отпадъците от ресторантите, столовете и бюфетите, обслужващи административните сгради, училищата и детските градини. Община Стамболово ще предприеме мерки, целящи намаляване на образуването на отпадъци от тези заведения за обществено хранене, които обслужват административните сгради, училищата и детските градини чрез: повишаване на информираността за правилното съхранение на хранителни продукти; приготвяне и консумация на пресни храни; контрол върху закупуването на хранителни продукти, като се отчита стриктно "Най-добър до" и "Годен до", закупени от търговските обекти. Предвижда се също включване в образователните програми на темата за разхищаването на храна в контекста на правилното и здравословно хранене.

Планирани мерки:

13. Идентифициране на заинтересованите страни на всички етапи от хранителната верига и влизане в пряк контакт с ключовите фигури.
14. Разпространение на ръководство за предотвратяване образуването на битови хранителни биоотпадъци, разработено в съответствие с НПУО 2021-2028 и прилагане на мерките в него, за които е отговорна общината.
15. Предприемане на информационни мерки, целящи намаляване на образуването на хранителни отпадъци от закусвалните и бюфетите, обслужващи административните сгради, училищата и детските градини най-вече чрез повишаване на информираността за правилното съхранение на хранителни продукти, приготвяне и консумация на храни.
16. Стимулиране даряването на храни.
17. Разпространение на информационни материали за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци с цел повишаване на обществената ангажираност.
18. Включване в образователните програми на темата за разхищаването на храна в контекста на правилното и здравословно хранене.
19. Оказване на пряко съдействие на хранителните банки, опериращи на територията на община Стамболово, чрез насочване на хранителни отпадъци, образувани от учреждения на бюджетна издръжка (училища и детски градини), както и непряко съдействие чрез предоставяне на информация на заведения за хранене и други генератори на хранителни отпадъци за дейността на хранителните банки.
20. Проучване на положителните практики за борба срещу образуването на хранителни отпадъци от домакинствата.
21. Организиране на дискусии с производителите, търговците на храни и домакинствата чрез провеждането на информационна кампания, предприета от общината, която да повиши тяхната осведоменост и да ги мотивира да намалят образуването на хранителни отпадъци и да се създадат нагласи за ефективното им оползотворяване.

Изпълнението на мерките ще допринесе за:

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

- подобряване качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загубата и разхищението на храни;
- повишаване на информираността на различните целеви групи (общински служители, НПО, бизнес, домакинства и др.) по отношение предотвратяване образуването на хранителни отпадъци;
- стимулиране на даряването на храни.

Посочените в ПУО 2023-2028 г. мерки ще бъдат изпълнявани в рамките на утвърдения общински бюджет и европейските проекти, съобразно бюджетните възможности и финансовите регламенти на съответната програма.

3. Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

Целите за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци се изчисляват съгласно метода, определен със Заповед № РД-884/18.11.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Степента на рециклиране на битовите отпадъци се изчислява като съотношение на общото количество на отпадъците, предадени за рециклиране, и общото количество на генерираните отпадъци от домакинствата и подобни източници.

Целите за рециклиране на битовите отпадъци, които България си е поставила да постигне поетапно до 2035 г., са както следва:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

Важна предпоставка за постигане на целите за намаляване количествата на депонираните отпадъци и увеличаване на количествата на рециклираните и

оползотворени отпадъци са и част от действията, предприети през последните години в това направление, а именно:

- ясно определената отговорност на общините за управление на битовите отпадъци, включително поставените цели за рециклиране;
- определянето на задължителните количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло;
- въведеното законово изискване към административните, стопанските, образователните, търговските и други подобни обекти, които генерират битови отпадъци, да събират разделно отпадъците от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал и да сключват договори за предаването им на оторизирани за такава дейност фирми и организации;
- въвеждането на икономически инструменти, стимулиращи общините да подобрят показателите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци (отчисления за депониране на всеки тон битови отпадъци), като тези от тях, които изпълнят посочените цели за рециклиране на битовите отпадъци, се освобождават от 50% от дължимите отчисления за депониране;
- друг икономически стимул по отношение на осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от гражданите и фирми е освобождаването на общините от допълнително заплащане с 15% завишение на дължимите отчисления за депониране, за общини, които не изпълнят задължението си за осигуряване на посочената инфраструктура;
- нормативно осигурената възможност общините да използват натрупаните суми от заплатените от тях отчисления за депониране, за финансиране на инвестиционни разходи, за рециклиране и друго оползотворяване на битовите отпадъци;
- вече функционират инсталации за отделяне на полезните компоненти от битовите отпадъци като резултат от изграждането им посредством публично-

частно партньорство между организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, както и финансово подпомагане чрез ПУДООС на някои от тях;

- разработени, одобрени и финансирани проекти по ПОС в рамките на новия програмен период.

В Програмата за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци са предвидени мерки, които условно могат да бъдат класифицирани като инвестиционни мерки и неинвестиционни (меки) мерки.

Инвестиционните мерки са насочени основно към реализация на проекти за изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци, инсталации за рециклиране, инсталации за компостиране, създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и др.

„Меките” мерки са насочени към осъществяването на различни тематични проверки, провеждане на информационни и разяснителни кампании и обучения, различни нормативни промени и др.

Поради съвместното събиране на отпадъци от опаковки и рециклируеми отпадъци в регионалното сдружение, за които не се прилага принципът „отговорност на производителя”, е необходимо да бъде договорена методология, по която се разпределят разходите между общините и организацията по оползотворяване. Съгласно чл. 8а, параграф 4 буква а) от рамковата Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците, организациите по оползотворяване трябва да поемат пълните разходи за управление на отпадъците, като не се допуска финансиране от други източници в т.ч. и от общински бюджети.

В община Стамболово в план-сметката по чл.66, ал.1 от ЗМДТ за 2022 г. са заложени разходи за закупуване на контейнери за разделно събиране, което е стъпка напред в предприемане на мерки за разделяне на отпадъка.

Поради големия дял на зелените и хранителните отпадъци в морфологичния състав на битовите отпадъци е особено важно да се предприемат мерки за прилагане на мерки за разделно събиране на биоотпадъци. Съгласно взето решение от общото събрание на регионалното сдружение е приет подхода за децентрализирано компостиране. На този

етап община Стамболово е насочила усилията си към домашното компостиране на зелени отпадъци, тъй като по този начин ефективността от образувания компост ще бъде по-голяма.

Успоредно с това за региона се планира извършване на предпроектно проучване за изграждането на още една инсталация за компостиране и въвеждането на разделно събиране на зелени и хранителни отпадъци на Регионалното депо. За община Стамболово е препоръчително да се използват и двете възможности, тъй като растителните отпадъци са доста важна съставна част от местните отпадъци.

Община Стамболово не третира предварително ТБО, тъй като на Регионалното депо функционира инсталация за предварително третиране на ТБО. Капацитетът на инсталацията за предварителното третиране на ТБО е достатъчен за сепариране на цялото прогнозно количество на събраните смесени ТБО, тъй като технологията на инсталацията за сепариране позволява: да се отделят рециклируемите материали (като: хартия, стъкло, твърди пластмаси, фолия, метали и др.) Освен това технологията позволява също отделяне на текстилни материали, части от мебели, настилки и покрития и други отпадъци, които са годни за рециклиране или повторна употреба².

Необходимо е извършване на проучване на морфологичния състав на отпадъците на изхода на инсталацията за определяне на количеството рециклируеми отпадъци, които не са отделени чрез сепариране, както и проучване за установяване причините за ниската ефективност на сепарирането и набелязване на препоръки за подобряване на ефективността (подобряване на технологията, промяна на организацията на труда и др.). Необходимо е също така да се предприемат мерки за намиране на пазарна реализация на повече видове сепарирани рециклируеми материали (напр. LDPE, PS, PP, текстил и др.), които в момента не се отделят или попадат в RDF и се предават за изгаряне с оползотворяване на енергията.

В съответствие с нормативните изисквания, през 2020 г. разделното събиране на опасни отпадъци би трябвало да обхваща всички населени места. Част от опасните

² Съгласно годишния доклад на оператора на регионалната инсталация от 2020 г., приетите на вход на сепариращата инсталация отпадъци са 17 760,36 т., а предадените за рециклиране и оползотворяване отпадъци са 548,64, което представлява около 3,1% коефициент на полезно действие на инсталацията по отношение на рециклирането.

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

отпадъци могат да бъдат рециклирани и повторно оползотворени, но този отпадъчен поток няма да има съществен принос към постигането на целите за рециклиране на битови отпадъци. Мерките за управление на опасните отпадъци от домакинствата са разгледани в „Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови и други отпадъци”.

В община Стамболово не е изградена Общинска площадка за безвъзмездно предаване на разделно събраните отпадъци от домакинствата, тъй като според нормативните изисквания нейното изграждане се изисква в населените места с над 10 000 ж. На територията на общината такива населени места не съществуват.

Планирани мерки:

1. Въвеждане на системи за разделно събиране на рециклируеми отпадъци, чрез контейнерите за разделно събиране.
2. Събиране и компостиране на биоотпадъци от общината и преработката им посредством инсталация за компостиране на Регионалното сметище.
3. Поетапното въвеждане на домашно компостиране в жилищните квартали и домакинствата, разполагащи с дворни места включително и чрез закупуване и раздаване на компостери.
4. Създаване на система за организирано събиране и извозване на биоотпадъците от домакинствата в общината.
5. Създаване на система за организирано събиране и извозване на биоотпадъците, обхващаща ресторанти, заведения за обществено хранене, столове, детски градини и други на територията на община Стамболово.
6. Събиране и извозване на зелени отпадъци от паркове и градини от поддържането на зелената система до съоръжението за компостиране,
7. Стриктно спазване на разпоредбите за контрол на производството и проверка на качеството на компоста, както и използването му в дейности, финансирани от общинския бюджет.

4. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаването на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност. Правилното управление на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаването на сгради допринася за постигането на устойчивост и подобряване качеството на живот. Поради тази причина отпадъците от строителство и разрушаване са определени като ключов аспект в пакета за кръговата икономика, представен от ЕК през 2015 г. Според РДО до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване, следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло, като се изключват незамърсени почви, земни и скални маси от изкопи в естествено състояние. Целите не са променени с приетата Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците. В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на НПУО 2021-2028 г.

Една ефективна система за управление на строителните отпадъци се състои от мерки, които имат за цел да се окаже положително въздействие през целия жизнен цикъл на строителните дейности включващ следните етапи:

- **при проектиране** на строежите – проектирането цели да осигури влягане на екологосъобразни материали, улесняване на селективното разрушаване и отделянето на място на СО подходящи за рециклиране и повторна употреба, както и улесняване реконструкцията на сградите;
- **по време на строителството** трябва да се насърчава изборът на строителни материали, които са рециклируеми, подходящи за повторна употреба и лесно разглобяеми/ отделими при разрушаване, както и прилагането на практики за разделно събиране на СО на място и предаване за повторна употреба и рециклиране;

- **по време на използването** на строежите следва да се насърчават тези практики, които удължават полезния им живот, напр. реновиране, поддръжка и ремонт, надграждане и адаптиране на съществуващи строежи за постигане на нови цели;
- **при разрушаване на строежите** – отделяне на опасните материали, селективно разрушаване;
- **при добива и производството на строителни материали** – влагане на по-голямо количество рециклирани строителни материали, стандартизиране и повишаване качеството на рециклираните строителни материали, създаване на пазарно търсене на рециклирани строителни материали.

Основните задължения за управление на строителните отпадъци са вменени на възложителите на строително-монтажните работи и разрушаването, но общинските администрации имат значителна роля в осигуряване на подходящи условия за насърчаване на рециклирането на строителни отпадъци. Освен това в редица случаи общинските администрации се явяват възложители и следва да предприемат мерки за разделно събиране при източника, селективно разрушаване и рециклиране на строителните отпадъци. В съответствие с изискванията на чл. 19, ал. 3, т. 5 от ЗУО кметовете на общини имат задължения да организират събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

Общинската администрация провежда голяма част от процедурите, в които се изисква одобряване на инвестиционни проекти, окончателни доклади по чл. 168, ал. 6 от Закона за устройство на територията, плановите за управление на строителни отпадъци поради което дейността на общинските комисии и съответните решения следва да осигурят прилагането на изискванията за селективно разрушаване на сгради, отделяне на различните по вид строителни отпадъци при източника на образуването им (строителния обект).

Във връзка със задълженията на общината за организиране управлението на строителни отпадъци от ремонтна дейност в домакинствата, както и поради продължаващата с години липса на инициатива от страна на възложителите на СМР да

предприемат мерки за изграждане на съоръжения за предварително третиране (натрошаване, пресяване, сортиране) на строителни отпадъци, чрез които да изпълнят своите задължения, в региона е налице необходимост от реализация на ефективна система за управление на строителните отпадъци. В този случай има възможност да се приложат два подхода:

- 1) Централен подход, при който може да се изгради площадка за събиране и предварително третиране на строителни отпадъци. При този подход сепарирането на отделните строителни отпадъчни материали, подходящи за рециклиране, се извършва централизирано в инсталация с голям капацитет. Разделното събиране на място и селективното разрушаване се ограничава до отделяне на опасните компоненти и материали, които могат да затруднят значително отделянето на полезните рециклируеми материали в инсталацията. На входа на инсталацията могат да се приемат смесени отпадъци като смес от бетон, тухли, плочки и керамика (код 17 01 07 от Европейския каталог за отпадъци) или дори смесени отпадъци от строителство и разрушаване, съдържащи хоросан, мазилка, рециклируеми (метал, пластмаса, хартия, дърво и др.) и опасни отпадъци (код 17 09 03). При този вариант получените рециклирани строителни материали съдържат голямо количество примеси и не са подходящи за производството на нови продукти (upcycling) и влягане във висококачествени приложения. Крайният продукт представлява смес от натрошени бетон, тухли, керемиди, от които предварително чрез пресяване са отделени хоросан и мазилка. Получената смес може да се използва за обратни насипи, в подложка, за ландшафтно оформление, в габиони, оформяне на диги, откоси и укрепителни дейности, в дренажи и др.
- 2) Децентрализиран подход, при който отделянето на рециклируемите материали се извършва на място по време на строителството и разрушаването. При този подход не се налага използване на сложни и скъпи технологии за сепариране (напр. кабина за ръчно сортиране, сепаратор за цветни метали, въздушен класификатор, флотатор и др.) тъй като отпадъците са предварително разделени. Технологията може да бъде сведена до площадка за приемане и временно съхранение на разделени строителни отпадъци, които се преработват с мобилна

инсталация за натрошаване и пресяване, когато се натрупат в достатъчно количество. Изисква се отделяне на 17 01 01 (бетон); 17 01 02 (тухли); 17 01 03 (плочки); 17 02 01 (дърво); 17 02 02 (стъкло); 17 02 03 (пластмаси); 17 04 XX (метали); 17 05 04 (почва и камъни); 17 08 02 (гипс); 17 03 02 (асфалт) и опасни отпадъци. Предимство на този подход е отделянето на незамърсен с примеси бетон, който може да се използва за висококачествени приложения (както в свързано така и в несвързано състояние) като например нискоякостни бетонни и стоманобетонни елементи, в циментови стабилизации и др.

На регионално ниво ще се извърши предпроектно проучване, което да оцени възможните алтернативи и вземане на решение (на ниво регионално сдружение) за избор на най-подходящия вариант за региона.

Децентрализираният подход има редица предимства, както по отношение на финансовите така и по екологичните показатели. За реализацията на децентрализирания подход обаче се изисква създаване на ефективна система за разделно събиране и селективно разрушаване. Общинските администрации разполагат с необходимите законодателни и финансови инструменти за въвеждане и прилагане на мерки осигуряващи необходимата степен на разделяне по материали, чрез:

- Одобряване на планове за управление на строителните отпадъци (част от проектната документация за издаване разрешение за строеж и процедурата за премахване на негодни за ползване или застрашаващи сигурността строежи), само в случай че в тях е заложено постигане на целите за материално оползотворяване на СО (чл. 11, ал. 4 и ал. 10 от ЗУО);
- Забрана за въвеждане в експлоатация на строежи, за които не са изпълнени мерките предвидени в ПУСО (чл. 11, ал. 13 от ЗУО);
- контрол на дейностите, свързани с образуване, събиране (включително разделното), съхраняване, транспортиране, третиране на строителни отпадъци (чл. 112, ал. 1, т. 1 от ЗУО);
- Финансови стимули – тарифната политика на общината може да се организира по такъв начин, че притежателите на СО, които предават смесени СО плащат повече от притежателите, които разделят отпадъците по материали.

Планирани мерки:

1. Прилагане на процедурите, за които е отговорна общинската администрация, изискващи одобряване на инвестиционни проекти, окончателни доклади по чл. 168, ал. 6 от Закона за устройство на територията, планове за управление на строителни отпадъци (ПУСО).
2. Промяна на критериите за избор на изпълнители на строежи, финансирани с общински средства, чрез включване на изисквания за влагане на рециклирани строителни материали и прилагане на „зелени“ обществени поръчки, за които има приети препоръки на Европейската комисия.
3. Включване в тръжните документи за строителство на пътища на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали.
4. Контрол по спазване на законодателството по управление на строителните отпадъци (състав, количество, изпълнение на целите от отделните възложители, спазване на нововъведените процедури и др.).
5. Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи.

Реализацията на мерките и действията, включени в тази Програма, както и на част от планираните мерки, включени в други програми от НПУО 2021-2028 г., но допринасящи за изпълнение на целите и на настоящата програма, гарантира изпълнението на амбициозните цели за рециклиране и оползотворяване на строителните отпадъци и от разрушаване на сгради.

5. Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

Съгласно ЗУО "Масово разпространени отпадъци" са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

Съгласно националното законодателство отговорността за разделното събиране и достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на масово разпространените отпадъци (МРО), които са основно отпадъци от батерии и акумулатори, отработени масла, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и др.) е възложена

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

на производителите, вносителите на стоки, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, респективно на създадените от тях Организации на оползотворяване (ООп).

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложили на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролята на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изискванията за прозрачност, както и системите за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

Заложените цели за МРО по години са следните:

Таблица № 15 Цели за рециклиране и оползотворяване на МРО

Група МРО	Цели
Отпадъци от опаковки	До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алуминий: 50% Съкло: 70% Хартия и картон: 75% До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55% Дърво: 30% Черни метали: 80% Алуминий: 60% Съкло: 75% Хартия и картон: 85%
ИУМПС	Ежегодно: ниво на повторна употреба и оползотворяване, не по-ниско от 95% от теглото на всяко ИУМПС Ежегодно: ниво на повторна употреба и рециклиране, не по-ниско от 85% от теглото на всяко ИУМПС
ИУЕЕО	Ежегодно: разделно е събрано мин. 65% от средното тегло на пуснатото на пазара ЕЕО през предходните три години
Отпадъци от отработени масла	Ежегодно: мин. 40% от количеството масла, пуснати на пазара през съответната година.
Отпадъци от гуми	Ежегодно: не по-малко от 50% от количеството гуми, пуснати на пазара на РБ през текущата година се регенерират и/или рециклират
Отпадъци от портативни батерии и акумулатори	Ежегодно: разделно са събрани мин. 45% от пуснатите на пазара ПБА с изключение на ПБА, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната
Отпадъци от индустриални батерии и акумулатори	Ежегодно: мин. разделно събиране на 25% от пуснатите на пазара индустриални батерии и акумулатори

Отпадъци от автомобилни батерии и акумулатори	Ежегодно разделно събиране на 100% от пуснатите на пазара автомобилни батерии и акумулатори
---	---

Въпреки че основните задължения са възложени на производителите/вносителите, на общините е отредена активна роля при планиране и определяне на изискванията към системите за събиране на тези отпадъчни потоци, с цел постигането на високи нива на рециклиране.

Планирани мерки:

1. Сключване на договори с ООп за всички видове масово разпространени отпадъци;
2. Включване в местната нормативна уредба на подробни изисквания към физическите и юридическите лица за разделно събиране на масово разпространените отпадъци и други рециклируеми материали;
3. Регламентиране и прилагане на административни мерки за осигуряване на функционирането на системата за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори от бита;
4. Осъществяване на професионално разработени кампании за повишаване на информираността на обществеността организирани на общинско ниво по отношение на МРО;
5. Определяне на допълнителни места за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране, сепариране и сортиране.
6. При необходимост обявяване на обществени поръчки за избор на изпълнители и/или вменяване на нови отговорности на съществуващи изпълнители във връзка с изискванията на националното законодателство за разделно събиране на отпадъци и постигане на количествени цели.
7. Избор на подходящ вариант за начисляване на такса битови отпадъци (напр. определяне на такса битови отпадъци, отчитаща изхвърлените количества) така, че да се насърчи разделното събиране и рециклирането.
8. Провеждане на кампании за събиране и извозване на ИУЕЕО от домовете или предаването им на определени от общината места.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци в общината ще доведе до намаляване на общото количество депонирани отпадъци.

6. Програма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Настоящата подпрограма си поставя задачата да идентифицира ключовите тенденции по отношение на количествата на опаковките, на генерираните отпадъци от опаковки, от потреблението на опакованите стоки и нивото на рециклиране, и да набележи основни мерки и действия, които да подпомогнат предотвратяването на образуването на тези отпадъци, повторната употреба и постигането на заложените количествени цели пред страната за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки и за влагане на рециклирани материали в някои видове опаковки.

Заложените цели за рециклиране на отпадъци от опаковки по години са показани в следващата таблица.

Таблица №16. Цели за рециклиране на отпадъци от опаковки

Цели за отпадъци от опаковки	
До 2025 г.: 65% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклира, в т.ч. Пластмаси: 50% Дърво: 25% Черни метали: 70% Алуминий: 50% Стъкло: 70% Хартия и картон: 75%	До 2030 г.: 70% от теглото на образуваните отпадъци от опаковки се рециклират, в т.ч.: Пластмаси: 55% Дърво: 30% Черни метали: 80% Алуминий: 60% Стъкло: 75% Хартия и картон: 85%

В допълнение към гореизложените цели, наскоро приетото европейско законодателство от пакета „Кръгова икономика“, респективно Наредбата за намаляване на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда (Приета с ПМС № 354 от 26.10.2021 г.) поставят по-строги изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба. По-конкретно производителите на бутилки от PET се задължават да осигурят съдържанието, на най-малко 30 на сто рециклирана пластмаса, изчислени като средна стойност от всички бутилки от PET, пуснати на пазара от всяко лице поотделно през текущата година, като изискването се прилага поетапно, както следва.

1. От 2025 г. бутилките за напитки трябва да съдържат най-малко 25 на сто рециклирана пластмаса, изчислени като средна стойност за всички бутилки от PET, пуснати на пазара.

2. От 2030 г. бутилките за напитки трябва да съдържат най-малко 30 на сто рециклирана пластмаса, изчислени като средна стойност за всички бутилки за напитки от PET, пуснати на пазара.

Освен това, производителите трябва да осигурят разделното събиране за рециклиране на отпадъците пластмасови бутилки за еднократна употреба, както следва:

1. на количество отпадъчни пластмасови продукти за еднократна употреба, равняващо се на 77 тегловни процента от пуснатите на пазара за всяка година - до 2025 г.;
2. на количество отпадъчни пластмасови продукти за еднократна употреба, равняващо се на 90 тегловни процента от пуснатите на пазара за всяка година - до 2029 г.

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. **В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.**

Необходимо е Община Стамболово да фокусира вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизираните за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (нараснали количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общините за третиране на битовите отпадъци поради намалените количества битови отпадъци, извозването и третирането на които общините трябва да финансират.

В края на периода се очаква организациите по оползотворяване на опаковки да стартират разделно събиране дори и в малките общини защото съгласно чл. 23, ал. 1 от

Наредбата за опаковките е да бъдат обхванати не по-малко от 6 000 000 жители на територията на страната. Съгласно прогнозите на НСИ населението на България през 2028 г. ще е 6 600 000 ж. Може да се очаква, че към края на периода и община Стамболово ще има сключен договор с организация по оползотворяване.

За осигуряване участието на организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки ще се предприемат поредица от мерки.

Планирани мерки:

1. Община Стамболово ще сключи договори с ООп.
2. Актуализиране на местната нормативна уредба, чрез включване на подробни изисквания към физическите и юридическите лица за разделно събиране на отпадъци от опаковки и забрана за изхвърляне на опаковки в контейнери за битови отпадъци.
3. Установяване на постоянен диалог и редовни срещи с организациите по оползотворяване на отпадъците от опаковки.
4. Осъществяване на професионално разработени кампании за повишаване на информираността на обществеността, организирани на общинско ниво по въпросите за предотвратяване отпадъците от опаковки, разделното им събиране и тяхното рециклиране.
5. Осигуряване на необходимите за разделното събиране съдове.
6. Включване на търговски обекти, които да започнат събирането на отпадъци от опаковки.
7. Осигуряване на информация на обществеността за места, на които се извършва събиране на отпадъци от опаковки.
8. За спазването на забраната за изхвърляне на отпадъци, обозначени с маркировка за разделно събиране в контейнери за смесени битови отпадъци ще се осъществява контрол от упълномощени длъжностни лица.
9. Поемане на доброволни ангажменти от страна на бизнеса за прилагане на практики за предотвратяване генерирането на отпадъци от опаковки от стоки, които предлагат на пазара.

Предложените за изпълнение дейности/мерки към настоящата подпрограма адресират предизвикателствата и препоръките, идентифицирани в началото на настоящия документ.

7. Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови и други отпадъци

Програмата за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци и други включва мерки за достигане на Цел 3: Ефективно управление на отпадъците, гарантираща чиста и безопасна околна среда и икономика в полза на потребителите от ПУО 2023-2028г. Предвидените мерки са както инвестиционни, така и "меки" мерки. Инвестиционните мерки са насочени основно към изграждане на инфраструктура за битови отпадъци, третиране на утайки от ПСОВ, устойчиво управление на излезли от употреба препарати за растителна защита и др.

Необходимо е оптимизиране на системите за събиране на смесени битови отпадъци след въвеждането на системи за разделно събиране на биоотпадъци, рециклируеми отпадъци, които ще отклонят значително количество от общия отпадъчен поток.

Управлението на утайки от ПСОВ е задължение на операторите на ПСОВ, но се предвижда общинска администрация да подпомогне процеса на намиране на алтернативи на депонирането на утайките от ПСОВ чрез:

- Изготвяне на списък на нарушени терени, за които е необходима рекултивация и възможност да се използват утайки.
- Подпомагане свързването на оператори на ПСОВ и земеделски производители за употреба на утайки в земеделието.

Събраните в общината опасни отпадъци от домакинствата да се поставят в обособени зони за междинно съхранение на опасните отпадъци събрани от домакинствата на регионалното сметище, до момента на тяхното транспортиране до заводите за третиране на опасни отпадъци.

Съгласно Националния регистър на складовете и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди, поддържан от ИАОС на територията на община Стамболово се съхраняват следните количества залежали пестициди:

- с. Царева поляна (община Стамболово) – склад, в който се съхраняват общо 225 кг. негодни пестициди.
- с. Тънково (община Стамболово) – склад, в който се съхраняват общо 4,1 т. негодни пестициди.
- с. Д. Ботево (община Стамболово) – склад, в който се съхраняват общо 4,48 т. негодни пестициди.
- с. Силен (община Стамболово) – склад, в който се съхраняват общо 500 кг. негодни пестициди.

В резултат на изпълнението на Българо-Швейцарския проект за обезвреждане на пестициди с координатор ПУДООС са обезвредени трите склада, а е останал само склада в с.Тънково, който е със залежали пестициди и препарати за растителна защита, които са забранени, с изтекъл срок на годност, с неизвестен състав и потенциално съдържащи УОЗ вещества.

Необходимо е да се осигури финансиране и да се реализира проект за екологосъобразно обезвреждане и на останалите залежали пестициди, които не са обезвредени по Българо-швейцарската програма, съхранявани в ББ-кубове и в други складове.

Очаква се в РСУО да се добави допълнително стъпало към регионалната инсталация за сепариране с цел биологично стабилизиране на постъпващите за депониране отпадъци, което ще допринесе за постигането на целта за намаляване на депонирането на битови отпадъци.

С въвеждането в експлоатация на клетка 2 от Регионалното депо се осигурява екологосъобразно обезвреждане на отпадъците на общините от региона. В съответствие с изискванията на чл. 21, ал. 1 от ЗУО е необходимо да се стартират дейности по извършване на прединвестиционни проучвания и осигуряване на финансиране на изграждането на нова клетка въпреки, че съгласно направените прогнози за количествата на образуваните и третираните отпадъци, предвидената продължителност на експлоатация на клетка №2 надхвърля времевия хоризонт на настоящата програма.

Закриването на клетка №1 е вече завършено въз основа на подробен план за закриване, одобрен от РИОСВ – Хасково. В случай, че планираното намаляване на количествата ТБО за депониране не се развие съобразно прогнозите е възможно да се пристъпи към

закриване и рекултивация на клетка 2 в рамките на срока на валидност на настоящата програма.

Към момента не се осъществява заустване на отпадъчни води-инфилтрат от депото в приемник – дере, но частта от инфилтрата, която не се връща за рецикулация в тялото на депото се предава на фирма, която има разрешение за транспортиране. Мониторингът, улавянето и третирането на инфилтрата трябва да продължи и след закриване на клетките, по време на следексплоатационните грижи за 30 годишен период, поради което може да се окаже по-целесъобразно да се изгради нова локална пречиствателна станция или да се преустрои съществуващата ПСОВ за битово-фекални отпадъчни води от инсталацията за сепариране.

Планирани мерки:

1. Изграждане на допълнителни клетки и друга площадкова инфраструктура в Регионалното депо за ТБО.
2. Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на община Стамболово във връзка с въвеждането на системи за разделно събиране на отпадъци.
3. Обновяване на нискоефективните и амортизираните съдове и разширяване с нова и по-качествена транспортна и друга техника.
4. Изготвяне на списък на нарушени терени, за които е необходима рекултивация, в която могат да се използват утайки.
5. Подпомагане установяване на контакти между оператори на ПСОВ и земеделски производители за употреба на утайки в земеделието.
6. Обособяване на зона за приемане в рамките на регионалния център за междинно съхранение на опасните отпадъци събрани от домакинствата до момента на тяхното транспортиране до заводите за третиране на опасни отпадъци.
7. Организиране на кампании за събиране на отпадъци от домакинствата, чрез мобилен събирателен пункт в общината.
8. Осигуряване на финансиране и реализация на проект за екологосъобразно обезвреждане на залежали пестициди, съхранявани в ББ-кубове и складове.

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

9. Изграждане и въвеждане в експлоатация на съоръжение за стабилизиране на остатъка след предварително третиране на битовите отпадъци в регионалния център.
10. Изграждане на нова инфраструктура (изграждане на депо за битови отпадъци и довеждаща инфраструктура или допълнителни клетки) в РИОСВ и поетапна рекултивация на клетки 1 и 2.
11. Почистване от отпадъци на общинските пътища - пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, и др., и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране.
12. Подобряване на контрола и предотвратяване нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на неразрешени за това места, изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.
13. Почистване на нерегламентираните сметища.

ХІІ. План за управление на подпрограмите за намаляване образуването на отпадъци.

Планът за действие съдържа мерките, които трябва да се предприемат за постигане на поставените цели в сферата на управление на отпадъците. С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците.

Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

Следва да се отбележи, че финансовите ресурси, с които разполага община Стамболово са ограничени, подкрепата от националните институции е недостатъчна и в случай на недостиг на средства може да се ревизира изпълнението на някои от представените по-долу мерки.

В рамките на времевия период на Програмата за управление на отпадъците трябва да се осигури необходимата инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоразградими и биоотпадъци, за третиране на строителните отпадъци от домашните ремонти, изграждане на клетка №2 и рекултивация на клетка №1 на Регионалното депо за неопасни отпадъци Харманли.

Неинвестиционните („меки“) мерки включват разнообразни дейности, в т.ч. относно нормативните промени, подобряване на административния капацитет, разработването и подготовката за изпълнението на проекти, провеждането на информационни кампании и др.

План за действие

<u>Текущи индикатори</u>	<i>Количество образувани битови отпадъци в тон за година; Норма на натрупване на битови отпадъци в община Стамболово.</i>
<u>Целеви индикатори</u>	<i>Количеството на депонираните битови отпадъци до 2028 г. да е намалено до 45 на сто или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).</i>

№	Мярка/дейност	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
СЦ1.	Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им, насърчаване на повторното им използване и увеличаване на ресурсите					
ОЦ 1.	Предотвратяване образуването на отпадъци и намаляване на техните обеми					
1.1.1.	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци (ПОО)					
1.1.1.1	Актуализиране при необходимост на Програмата за управление на отпадъците	2024 - 2028	Община	7 000 лв.	Общински бюджет.	Брой актуализации
1.1.1.2.	Реализиране на проект за разделно събиране на отпадъка в обществените сгради, в бизнес сградите и в производствените помещения.	2024 - 2028	Община Организация по оползотворяване	250 000 лв.	Организация по оползотворяване Общински бюджет	Брой включени структури Тонове разделно събрани отпадъци
1.1.1.3.	Извършване на периодични информационни кампании за предотвратяването на битови отпадъци, ориентирани към: намаляване на образуваните отпадъци; устойчиво потребление; участие в разделното събиране (разделяне при източника).	2024 - 2028	Община Организация по оползотворяване	8 000 лв.	Организация по оползотворяване Общински бюджет	Брой рекламни материали Брой проведени кампании

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

№	Мярка/дейност	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.1.1.4.	Проучване на опита на община Свиленград и на други български общини за получаване на сертификат за община с нулеви отпадъци от Европейската организация за нулеви отпадъци.	2023-2024	Община	1 000 лв.	Общински бюджет	Брой проучени положителни практики
1.1.1.5.	Анализ на състава на битовите отпадъци и на други главни източници на отпадъци (институции и офиси) на регулярна основа, като се осигурява приемственост в методологиите.	2024-2028	Община	30 000 лв.	ПОС ПУДООС	Брой проведени анализи
1.1.1.6.	Постигнати договорености на община Стамболово с организациите по оползотворяване на отпадъците.	2024-2028	Община Организация по оползотворяване	-	Организация по оползотворяване Общински бюджет	Брой постигнати договорености
1.1.1.7.	Установяване на контакти и изграждане на партньорства с тези местни лица и структури, които участват в разделното събиране, повторната употреба и ремонтването на стари вещи, както и насърчаване на различни инициативи в тази област.	2023-2028	Община Лица и местни стопански обекти	-	Общински бюджет Частно финансиране	Брой изградени партньорства Брой реализирани инициативи
1.1.1.8.	Включване на нови продукти (напр. текстил, мебели и др.) в повторната употреба на отпадъци и стари вещи.	2026-2028	Община Лица и местни стопански обекти	-	Общински бюджет Частно финансиране	Брой включени нови продукти Брой приобщени местни структури
1.1.1.9.	Стартиране на общинска система за събирането на вещи с потенциал за повторна употреба от домовете.	2025-2028	Община Лица и местни стопански обекти	-	Общински бюджет	Брой включени нови продукти Брой приобщени местни структури
1.1.1.10.	Анализ на резултатите от борбата с торбичките за еднократна употреба в малките търговски обекти и оценка на възможностите за по-нататъшно намаляване или	2025-2028	Община Търговски обекти	-	Общински бюджет	Брой търговски

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

№	Мярка/действие	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
	преустановяване, разпространението на торбички за еднократна употреба на местно ниво.				Частно финансиране	обекти включени в инициативата
1.1.1.11.	Провеждане на информационни кампании за възможностите за рециклиране и повторното използване на едрогабаритните отпадъци и други стоки от бита.	2025-2027	Община Домакинства	7 000 лв.	Общински бюджет	Брой рекламни материали Брой проведени кампании
1.1.1.12.	Прилагане на т.нар. „зелени обществени поръчки“ чрез включване на клаузи за приоритизиране избора на екологосъобразни продукти и устойчиво потребление в техническите спецификации и контрол по тяхното изпълнение.	2023-2028	Община контрактори	-	Общински Бюджет Европейски проекти	Брой „зелени обществени поръчки“
1.1.1.13.	Инициране на мероприятия за повишаване заинтересоваността на учащите се и включване на темата за предотвратяване образуването на отпадъци и устойчивото потребление в извънкласните занимания.	2023-2028	Община Училища	15 000 лв.	Общински бюджет Европейски програми	Брой инициативи Брой обучения
1.1.2.	Подпрограма за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци					
1.1.2.1.	Идентифициране на заинтересованите страни на всички етапи от хранителната верига и влизане в пряк контакт с ключовите фигури.	2025	Община	2 000 лв.	Общински бюджет и европейски програми	Изработен списък със заинтересованите страни
1.1.2.2.	Разпространение на ръководство за предотвратяване образуването на битови хранителни биоотпадъци, разработено в съответствие с НПУО 2021-2028 и прилагане на мерките в него, за които е отговорна общината.	2026	Община	5 000 лв.	Общински бюджет и европейски програми	Изработено, отпечатано и разпространено ръководство
1.1.2.3.	Предприемане на информационни мерки, целящи намаляване на образуването на хранителни отпадъци от ресторантите, столовете, кухните и бюфетите, обслужващи административните сгради, училищата и детските градини най-вече чрез повишаване на информираността за правилното съхранение на хранителни продукти, приготвяне и консумация на храни.	2026	Община учебни заведения столови, кухни, ресторанти	5 000 лв.	Общински бюджет и европейски програми	Брой информационни мерки

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

№	Мярка/действие	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
1.1.2.4.	Стимулиране даряването на храни от страна на местните публични и частни структури произвеждащи или търгуващи с хранителни продукти.	2023-2028	Община и местни стопански и публични обекти	-	Общински бюджет и частен финансов ресурс	Брой дарения Количество хранителни продукти
1.1.2.5.	Разпространение на информационни материали за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци с цел повишаване на обществената ангажираност.	2023-2028	Община, читалища, НПО	12 000 лв.	Общински бюджет и европейски програми	Брой информационни материали
1.1.2.6.	Включване в образователните програми на темата за разхищаването на храна в контекста на правилното и здравословното хранене.	2023-2028	Община, училища	35 000 лв.	Общински и училищни бюджети	Брой образователни програми
1.1.2.7.	Оказване на пряко съдействие на хранителните банки, опериращи на територията на община Стамболово чрез насочване на хранителни отпадъци, образувани от учреждения на бюджетна издръжка (училища и детски градини) както и непряко съдействие чрез предоставяне на информация на заведения за хранене и други генератори на хранителни отпадъци за дейността на хранителните банки.	2023-2028	Община и местни стопански и публични обекти	-	Общински бюджет и частен финансов ресурс	Брой хранителни банки
1.1.2.8.	Проучване на положителните практики на общините за борба срещу образуването на хранителни отпадъци от домакинствата.	2026	Община	15 000 лв.	Общински бюджет и европейски програми	Брой проучвания Брой въведени нови практики
1.1.2.9.	Организиране на дискусии с производителите, търговците на храни и домакинствата чрез провеждането на информационна кампания, предприета от общината, която да повиши тяхната осведоменост и да ги мотивира да намалят образуването на хранителни отпадъци и да се създадат нагласи за ефективното им оползотворяване.	2025-2026	Община	3 000 лв.	Общински бюджет и европейски програми	Брой дискусии и Брой работни срещи
СЦ2.	Повече рециклирани отпадъци, устойчива употреба на продуктите и по-качествени суровини					
ОЦ2.	Подобряване организацията по разделянето, временното съхранение, събирането, транспортирането, рециклирането и оползотворяването на отпадъците					

№	Мярка/действие	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
2.2.1.	Подпрограма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци					
2.2.1.1.	Въвеждане на системи за разделно събиране на рециклируеми отпадъци, чрез увеличаване на контейнерите за разделно събиране на отпадъците.	2025-2026	Община и Организации ангажирани с разделното събиране на отпадъците	-	Общински бюджет и частни инвестиции	Брой контейнери Честото на събираемост
2.2.1.2.	Събиране и компостиране на биоотпадъци от общината и преработката им посредством инсталация за компостиране на Регионалното депо за ТБО.	2027-2028	Община и РСУО	-	Общински бюджет и бюджет на РСУО	Изградена допълнителна система за компостиране
2.2.1.3.	Поетапното въвеждане на домашно компостиране в жилищните квартали и домакинствата, разполагащи с дворни места включително и чрез закупуване и раздаване на компостери.	2025-2028	Община и домакинства	-	Общински бюджет и европейски програми	Брой използвани домашни компостери
2.2.1.4.	Създаване на система за организирано събиране и извозване на биоотпадъците от домакинствата в общината.	2025-2028	Община и домакинства	-	Общински бюджет и европейски програми	Периодичност на извозването
2.2.1.5.	Създаване на система за организирано събиране и извозване на биоотпадъците обхващаща ресторанти, заведения за обществено хранене, столове, детски градини и други заведения намиращи се на територията на община Стамболово.	2024-2028	Община и заведения за обществено хранене	-	Общински бюджет и европейски програми	Периодичност на извозването Оползотворени хр.отпадъци
2.2.1.6.	Събиране и извозване на зелени отпадъци от паркове и градини от поддържането на зелената система,	2024-2028	Община	15 000	Общински бюджет и европейски програми	Периодичност на извозването
2.2.1.7.	Стриктно спазване на разпоредбите за контрол на производството и проверка на качеството на компоста както и използването му в дейности, финансирани от общинския бюджет.	2024-2028	Община	10 000	Общински бюджет и европейски програми	Брой проверки
2.2.1.8.	Изграждане на общинска/регионална система за разделно събиране и рециклиране на биоразградимите отпадъци	2025-2026	Община и Организации ангажирани с	250 000	Общински бюджет и	Брой контейнери

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

№	Мярка/дейност	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
			разделното събиране на отпадъците		частни инвестиции	Честото на събираемост
2.2.1.9.	Изграждане на центрове за разделно събиране на отпадъците и подготовка за повторна употреба и поправка	2026-2028	Община	200 000	Общински бюджет и европейски програми	Брой обслужени граждани и фирми
2.2.2.	Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради					
2.2.2.1.	Прилагане на процедурите, за които е отговорна общинската администрация, изискващи одобряване на инвестиционни проекти, окончателни доклади по чл. 168, ал. 6 от Закона за устройство на територията, както и планове за управление на строителни отпадъци (ПУСО).	2023-2028	Община	20 000	Общински бюджет	Брой процедури Брой планове
2.2.2.2.	Промяна на критериите за избор на изпълнители на строежи, финансирани с общински средства чрез включване на изисквания за влагане на рециклирани строителни материали и прилагане на „зелени“ обществени поръчки, за които има приети препоръки на Европейската комисия.	2023-2028	Община	-	Общински бюджет	Брой „зелени“ обществени поръчки КГ вложени рециклирани строителни материали
2.2.2.3.	Включване в тръжните документи за строителство на пътища на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали.	2023-2028	Община	-	Общински бюджет	Брой построени пътища с рециклирани строителни материали
2.2.2.4.	Контрол по спазване на законодателството по управление на строителните отпадъци (състав, количество, изпълнение на целите от отделните възложители, спазване на нововъведените процедури и др.).	2023-2028	Община	-	Общински бюджет	Брой проверки
2.2.2.5.	Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване	2023-2028	Община	-	Общински бюджет	Брой направени обратни насили

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

№	Мярка/дейност	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
	на строителни отпадъци в обратни насипи.					
2.2.3	Подпрограма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО					
2.2.3.1.	Сключване на договори с ООп за всички видове масово разпространени отпадъци.	2023-2028	Община	1 000	Общински бюджет	Брой сключени договори КГ разделно събрани отпадъци
2.2.3.2.	Включване в местната нормативна уредба на подробни изисквания към физическите и юридическите лица за разделно събиране на масово разпространените отпадъци и други рециклируеми материали.	2023-2028	Община	2 000	Общински бюджет	Брой актуализирани нормативни документи
2.2.3.3.	Регламентиране и прилагане на административни мерки за осигуряване на функционирането на системата за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори от бита.	2023-2028	Община	1 000	Общински бюджет	Брой приложени нормативни мерки
2.2.3.4.	Осъществяване на професионално разработени кампании за повишаване на информираността на обществеността, организирани на общинско ниво по отношение на МРО.	2023-2028	Община	15 000	Общински бюджет	Брой проведени кампании
2.2.3.5.	Определяне на подходящи места за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране, сепариране и сортиране.	2023-2028	Община	5 000	Общински бюджет	Брой места за събиране Брой места за сепариране Брой места за сортиране
2.2.3.6.	При необходимост обявяване на обществени поръчки за избор на изпълнители и/или вменяване на нови отговорности на съществуващи изпълнители във връзка с изискванията на националното законодателство за разделно събиране на отпадъци и постигане на количествени цели.	2025-2028	Община	25 000	Общински бюджет	Брой проведени обществени поръчки Количество разделно

№	Мярка/действие	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
						събрани МРО
2.2.3.7.	Избор на подходящ вариант за начисляване на такса битови отпадъци (напр. определяне на такса битови отпадъци, отчитаща изхвърлените количества) така, че да се насърчи разделното събиране и рециклирането.	2025-2028	Община	1 000	Общински бюджет	Брой адаптирани такси
2.2.3.8.	Провеждане на кампании за събиране и извозване на ИУЕЕО от домовете или предаването им на определени от общината места.	2023-2028	Община	25 000	Общински бюджет	Брой проведени кампании
2.2.4.	Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки					
2.2.4.1.	Сключване на договори от Община Стамболово с ООп.	2023-2028	Община	1 000	Общински бюджет	Брой сключени договори КГ разделно събрани отпадъци
2.2.4.2.	Актуализиране на местната нормативна уредба, чрез включване на подробни изисквания към физическите и юридическите лица за разделно събиране на отпадъци от опаковки и забрана за изхвърляне на опаковки в контейнери за битови отпадъци.	2023-2028	Община	1 000	Общински бюджет	Брой актуализирани нормативни документи
2.2.4.3.	Установяване на постоянен диалог и редовни срещи с организациите по оползотворяване на отпадъците от опаковки.	2023-2028	Община, ООп, фирми	3 000	Общински бюджет, ООп, фирми	Брой организации с установен пряк контакт
2.2.4.4.	Осъществяване на професионално разработени кампании за повишаване на информираността на местната общественост по въпросите за предотвратяване отпадъците от опаковки, разделното им събиране и тяхното рециклиране.	2023-2028	Община	9 000	Общински бюджет, ООп, фирми	Брой проведени кампании
2.2.4.5.	Осигуряване на необходимите за разделното събиране съдове.	2025-2028	Община, ООп	56 000	Общински бюджет, ООп	Брой осигурени съдове
2.2.4.6.	Включване на търговски обекти, които да започнат събирането на отпадъци от опаковки.	2025-2028	Община, търговски обекти	56 000	Общински бюджет,	Брой търговски обекти

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

№	Мярка/действие	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
					ООп, фирми	събиращи отпадъци от опаковки
2.2.4.7.	Осигуряване на информация на обществеността за местата, на които се извършва събиране на отпадъци от опаковки.	2025-2028	Община, търговски обекти	3 000	Общински Бюджет, ООп, фирми	Брой информационни материали
2.2.4.8.	Осъществяване на контрол от упълномощените длъжностни лица за спазването на забраната за изхвърляне на отпадъци, обозначени с маркировка за разделно събиране в контейнери за смесени битови отпадъци.	2025-2028	Община, търговски обекти	2 000	Общински бюджет, ООп, фирми	Брой проверки
2.2.4.9.	Поемане на доброволни ангажименти от страна на бизнеса за прилагане на практики за предотвратяване генерирането на отпадъци от опаковки от стоки, които предлагат на пазара.	2025-2028	Община, производители	15 000	Общински бюджет, фирми	Брой приложени практики
СЦЗ.	Ефективно управление на отпадъците, гарантираща чиста и безопасна околна среда и икономика в полза на потребителите					
ОЦЗ.	Предотвратяване и намаляване на риска от замърсявания на околната среда с отпадъци					
3.3.1.	Подпрограма за намаляване на количествата и на риска от депонираните отпадъци					
3.3.1.1.	Изграждане на допълнителни клетки и друга площадкова инфраструктура в регионалното депо за ТБО.	2025-2028	Община, РСУО	350 000	Общински бюджет, РСУО, европейски проекти	Брой изградени нови клетки Брой изградени площадки
3.3.1.2.	Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на община Стамболово във връзка с въвеждането на системи за разделно събиране на отпадъци.	2027-2028	Община, ООп	5 000	Общински бюджет, ООп, европейски проекти	Брой оптимизации
3.3.1.3.	Обновяване на нискоефективните и амортизираните съдове и разширяване с нова и по-	2024-	Община, РСУО	150 000	Общински	Бр. закупени

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

№	Мярка/дейност	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
	качествена транспортна и друга техника.	2028			бюджет, РСУО, европейски проекти	съдове Бр. закупени тр.средства Бр. закупена техника, Бр.мобилни събирателни пунктове
3.3.1.4.	Изготвяне на списък на нарушени терени, за които е необходима рекултивация при която могат да се използват утайки.	2024-2028	Община, РСУО	2 000	Общински бюджет, РСУО, европейски проекти	Брой рекултивирани терени
3.3.1.5.	Подпомагане установяването на контакти между оператори на ПСОВ и земеделски производители за употреба на утайки в земеделието.	2024-2028	Община, РСУО, земеделски производители	5 000	Общински бюджет, РСУО, европейски проекти	Брой установени контакти
3.3.1.6.	Обособяване на зона за приемане в рамките на регионалния център за междинно съхранение на опасните отпадъци събрани от домакинствата, до момента на тяхното транспортиране до заводите за третиране на опасни отпадъци.	2024-2028	Община	35 000	Общински бюджет, частни фирми, европейски проекти	Брой обособени зони
3.3.1.7.	Организиране на кампании за събиране на отпадъци от домакинствата, чрез мобилен събирателен пункт в общината.	2024-2028	Община, РСУО	45 000	Общински бюджет, частни фирми, европейски проекти	Брой проведени кампании

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

№	Мярка/действие	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
3.3.1.8.	Осигуряване на финансиране и реализация на проект за екологосъобразно обезвреждане на залежали пестициди, съхранявани в ББ-кубове и складове.	2023-2028	Община, РИОСВ	240 000	Общински бюджет, държавен бюджет, европейски проекти	Брой проведени обезвреждания
3.3.1.9.	Изграждане и въвеждане в експлоатация на съоръжение за стабилизиране на остатъка след предварително третиране на битовите отпадъци в Регионалното депо за ТБО.	2024-2028	Община, РСУО	650 000	Общински бюджет, бюджет РСУО, европейски проекти	Брой въведени в експлоатация нови съоръжения
3.3.1.10.	Изграждане на нова инфраструктура (изграждане на довеждаща инфраструктура или допълнителни клетки) в Регионалното депо и поетапната рекултивация на клетки 1 и 2.	2024-2028	Община, РСУО	800 000	Общински бюджет, бюджет РСУО, европейски проекти	Брой изградена инфраструктура Брой рекултивации
3.3.1.11.	Почистване от отпадъци на общинските пътища - пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, и др., и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране.	2023-2028	Община	40 000	Общински бюджет, европейски проекти	Честото на почистване на пътищата
3.3.1.12.	Подобряване на контрола и предотвратяване нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на неразрешени за това места, изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.	2023-2028	Община	4 000	Общински бюджет, европейски проекти	Брой проведени проверки Брой санкции
3.3.1.13.	Почистване на нерегламентираните сметища и терени.	2023-2028	Община, европейски проекти	40 000	Общински бюджет, европейски	Брой почистени замърсявания

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

№	Мярка/действие	Срок за изпълнение	Отговорна институция	Бюджет	Източници за финансиране	Индикатори за изпълнение
					проекти	

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

XIII. Координация с други планове и програми.

Програмата за управление на отпадъците на община Стамболово 2023 -2028 г. е елемент от една цялостна система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между настоящата програма и други национални, регионални и общински програмни и стратегически документи.

От своя страна изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще допринесе в по-малка или в по-голяма степен за постигането на целите на редица европейски, национални, регионални и местни планови документи. Това са:

- 1. Изискванията на Директива 2008/98/ЕО за отпадъците, изменена с Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета, както и новия пакет „Кръгова икономика“.**
- 2. „Нова стратегическа програма на ЕС за периода 2019—2024 г.“**, в която се определят приоритетните области, които ще направляват работата на Европейския съвет и ще дават насоки за работните програми на други институции на ЕС. Четири са основните приоритети на стратегическата програма:
 - защита на гражданите и свободите;
 - развиване на силна и жизнеспособна икономическа база;
 - изграждане на неутрална по отношение на климата, екологична, справедлива и социална Европа;
 - защита на европейските интереси и ценности в световен план.

Стратегическата програма очертава и пътищата за постигане на тези цели.

- 3. Европейския зелен пакт** ще допринесе за превръщането на ЕС в модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, при което:
 - до 2050 г. да няма нетни емисии на парникови газове;
 - икономическият растеж ще бъде отделен от използването на ресурси.

Зелената сделка включва ангажименти за по-ефективно използване на ресурси чрез преминаване към кръгова икономика, целящи ограничаване изменението на климата,

обръщане на тенденцията за загуба на биологично разнообразие и намаляване на замърсяванията. Тези ангажименти обхващат всички сектори на икономиката, но особено ще се отразят на транспорта, енергетиката, селското стопанство, строителството, както и промишлените отрасли като стоманодобива, цветната метлургия, химическата индустрия, производството на цимент, добивната промишленост, текстилната индустрия и други.

Конкретните сфери на въздействие на зеления преход са:

- Трансформация на енергийния сектор, целяща декарбонизацията при производството на енергия до 2050 година (или по-рано) и замяната на изкопаемите горива с ВЕИ, като е оставена възможността и за ползването на ядрената енергия.
- Кръгова икономика и гарантиране на по-устойчиви, съобразени в по-голяма степен с околната среда производствени цикли, като се стимулира развитието на нови пазари за неутрални по отношение на климата и кръгови продукти.
- Модернизиране на сградния фонд за постигане на по-ниски нива на използваната енергия за отопление и охлаждане.
- Трансформация в сектор транспорт чрез насърчаване използването на транспортни средства на електрическа енергия или водородно гориво.
- Защита на биоразнообразието чрез мерки за защита на екосистемите.
- Стратегия „от фермата до трапезата“, която има за цел храната да остане безопасна, питателна и с високо качество, като е произведена с минимално въздействие върху природата.
- Прилагане на план за действие за постигане на нулеви емисии с цел предотвратяване на замърсяването на въздуха, водата и почвата.

4. Национална програма за предотвратяване и намаляване на загубата на храни с период на действие 2021 – 2026 г.;

5. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие 2030 г. Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие на Република България задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като

идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема.

6. Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г. Спазване на законодателството на ЕС и участие и допринасяне за реализирането на законодателните ангажименти и инициативи на ЕС като пакета от мерки за създаване на Кръгова икономика до 2030 г.:

- Минимум 55% от общинските отпадъци да се рециклират до 2025 г., над 60% до 2030 г. и над 65 % до 2035 г.;
- Над 50% от отпадъчните пластмасови опаковки да се рециклират до 2025 г.;
- Опасните отпадъци от домакинствата да се събират отделно до 2022 г., биологичните отпадъци до 2023 г. и текстилът до 2025 г.;
- До 2035 г. количеството депозирани общински отпадъци трябва да се намали до 10% или по-малко от общото количество генерирани общински отпадъци.

7. Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.)

8. Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е приета с Протокол № 67 на Министерския съвет от 02.12.2020 г. Програмата е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, определя визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения.

Документът стъпва върху одобрените с Решение № 33 на Министерския съвет от 20 януари 2020 г. визия, цели и приоритети на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030. Определени са три стратегически цели – ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за чието изпълнение правителствените намерения са групирани в пет области (оси) на развитие и са определени 13 национални приоритета. Програмата включва детайлизирани

стратегии по приоритетите, индикативна финансова рамка, предварителна оценка на въздействието върху основни макроикономически индикатори от изпълнението на заложените интервенции, както и механизъм за наблюдение и контрол на изпълнението на стратегическия документ.

9. **Национален план за управление на отпадъците 2021-2028 г.** Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.
10. **Стратегията и плана за действие за преход към кръговата икономика на Република България за периода 2021 -2028 г.**
11. **Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България.**
12. **Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци (НПОО)** е в съответствие с изискванията на РДО и на чл.50 от ЗУО и е неразделна част от НПУО. Тя определя мерки за прилагане на най-високото ниво в йерархията на управление на отпадъците.
13. **Стратегия на ЕО относно бъдещото управление на битовите отпадъци.**
14. **Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа.**
15. **Зелената книга за Европейска стратегия за пластмасовите отпадъци в околната среда.**
16. **Интегриран план в областта на енергетиката и климата в Република България 2021-2030 г.**
17. **Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен район 2021-2027 г.**
18. **Програма за опазване на околната среда на община Стамболово за 2023-2030 г.**

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

XIV. Система за наблюдение, контрол и отчитане изпълнението на общинската програма за управлението на отпадъците.

Наблюдението и оценката на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на Община Стамболово е от ключово значение, с оглед проследяване на напредъка по постигане на поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация на Програмата.

Наблюдението и оценката на изпълнението на Програмата са ключови етапи от цялостния процес на планиране, с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременното предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - извършване актуализация на ПУО.

Член 52 от ЗУО поставя рамкови изисквания към разработването на програмите за управление на отпадъците от общините, като поставя и следните най-общи изисквания по отношение на наблюдението, отчета и контрола на програмата:

- Програмата се актуализира при промяна във фактическите и/или нормативните условия;
- Кметът на общината информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година.

Мониторингът на изпълнението на Програма за управление на отпадъците на община Стамболово 2023-2028 г. е процес на системно събиране и анализ на информация, относно хода на изпълнение на включените в програмата мерки. Основната цел на мониторинга е да се получи актуална информация с оглед проследяване на изпълнението на предварително поставените цели, срокове и ресурси, и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост – извършване на актуализация.

За всяка мярка или група от мерки в отделните подпрограми към програмата са посочени очаквани резултати от изпълнението ѝ, както и индикатори за отчитане на текущото

изпълнение на мерките от ПУО. Именно за посочените резултати и конкретно определените индикатори ще се събира необходимата информация в рамките на системата за наблюдение, отчет и контрол. В допълнение към изпълнението на текущите и целевите индикатори, за всяка мярка се наблюдава и спазването на предвидения график и изразходваните ресурси, които в ПУО имат индикативен характер.

Мониторингът на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците включва няколко важни аспекта. Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на общинската Програма за управление на отпадъците. Той определя звеното в структурата на общинската администрация, което ще отговаря за събиране и обобщаване на информацията за изпълнение на включените в програмата мерки, както и за изготвяне на годишния отчет за изпълнение на програмата. Необходимо е поддържане на постоянна комуникация между отделните отговорни звена, като по този начин информацията ще бъде събирана и обобщавана, с цел определяне на напредъка на изпълнение на мерките, както и причините за неизпълнение или за изоставането в изпълнението на мерките, включително дължащи се на партньорите, както и предложенията за предприемането при необходимост на корективни действия.

Вторият аспект се отнася до събиране на информация за проследяване на напредъка на изпълнението на програмните цели. Осигуряването на достатъчно и надеждни данни в единен формат за образуване, състав, събиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците е от съществено значение за проследяване на напредъка към постигане на целите и осъществяване на контрол по изпълнение на мерките. Копие от отчета се изпраща на РИОСВ. Годишните отчетни доклади за изпълнението на Програмата се публикуват и на интернет страницата на Община Стамболово с цел информиране на обществеността.

Изключително важно е общината да разработи и прилага единна информационна система за отпадъците. С оглед на това, че за някои мерки ще се налага измерване на информираността, развитието на социалните нагласи и участието на населението и бизнеса при изпълнение на мерките за отпадъците, целесъобразно е общината да провежда проучвания или анкетни допитвания. Сроковете за събиране и систематизиране на данните трябва да са съобразени с нормативно изискваните срокове за отчети и доклади, с цел постигане на ефективност и ефикасност на процеса.

На трето място, системата за наблюдение, отчет и контрол на изпълнението на програмата включва действия, които осигуряват необходимата информация за междинни оценки и окончателна оценка на степента на изпълнение на целите, както и механизъм за анализ на причините за евентуални проблеми при изпълнението им и за актуализация при необходимост.

Като административен подход следва Кметът на общината да издаде заповед, в която подробно да са описани отговорностите на структурните звена в общината за набиране на съответната информация със съответните срокове, както и за обобщаването ѝ и подготовката на Отчет пред общинския съвет за изпълнението на общинската Програма за управление на отпадъците.

ЗУО изисква Кметът на общината да представя годишен отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците за предходната година до 31 март, а регионалните сдружения за управление на отпадъците да представят годишни отчети за изпълнение на целите по чл. 31 от ЗУО до 10 март на следващата година.

Орган за контрол по изпълнение на Програмата е общинският съвет. Кметът на общината информира ежегодно общинския съвет и обществеността за изпълнението на програмата през предходната календарна година. За целта той изготвя както вече казахме по-горе Отчет за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците през съответната година, като копие от отчета се изпраща на РИОСВ. Целта на отчета за изпълнение на програмата през предходната календарна година е да се проследи напредъкът при изпълнението и да се идентифицират необходимите промени или адаптиране на програмата за текущата година. Отчетът се изготвя на достъпен език и стил и включва графики, фигури, таблици, които да илюстрират напредъка по изпълнение на мерките и целите. Това е необходимо за по-доброто разбиране на съдържанието от страна на неспециалисти в областта на отпадъците - както общински съветници, така и широката общественост.

При промяна във фактическите и/или нормативните условия е необходимо Програмата да се актуализира. Най-често срещаните причини, които налагат актуализация са следните:

- в резултат от въздействието на „външни“ фактори - например промени в изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в поставените в програмата стратегически и специфични цели и в съответните програмни мерки;

- в резултат на фактори, свързани с изпълнението - значително изоставане в изпълнението на програмните мерки и/или липса на напредък за постигане на целевите индикатори въпреки изпълнението на програмните мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или замяна на някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

С оглед значението на изпълнението на целите в общинските програми за управление на отпадъците за изпълнение на националните цели, които страната докладва на ЕК, е препоръчително общината да предвиди междинна оценка на Програмата след тригодишен срок на изпълнение, която ще посочи тенденциите и степента на изпълнение на програмните цели. В съответствие с изводите от оценката следва да се извърши актуализация на програмата, ако се налага. Ако обаче в резултат на промени в обстоятелствата се налага да се направи актуализация в друг времеви период, то тя може да се извърши по всяко време от изпълнението на Програмата за управление на отпадъците.

Процедурата за актуализация на Програмата за управление на отпадъците следва процедурата за разработване и одобрение на Програмата. Актуализацията на Програмата също трябва да премине през обществени консултации и да се приложи законодателството за екологична оценка на планове и програми, след което да се одобри от общинския съвет и да се публикува на сайта на общината от където обществеността ще има възможност да се информира.

XV. Изводи и препоръки

Община Стамболово изпълнява ангажиментите си, произтичащи от националната и местната нормативна уредба за отпадъците, като прилага разнообразни и подходящи форми за предоставяне на услугите и извършване на дейностите – чрез експертите, работещи в общинската администрация, чрез общинската структура ангажирана със събирането и извозването на отпадъците, чрез възлагане по реда на ЗОП и чрез сключване на договори с колективни организации за оползотворяване и с лица, притежаващи разрешителни за дейности с отпадъци по ЗУО.

Община Стамболово работи целенасочено за управление на отпадъците, генерирани на територията ѝ, съобразно с йерархията за управление на отпадъците. Организираното сметосъбиране и транспортирането на смесените битови отпадъци обхваща всичките 26 населени места в община Стамболово и 100% от населението на общината. Дейностите се изпълняват от Общината.

На този етап:

- ✓ все още не е организирано разделно събиране на битовите отпадъци;
- ✓ не са подписани договори с колективни организации за оползотворяване на разделно събраните отпадъци и с лица, притежаващи разрешителни за дейности с отпадъци по ЗУО;
- ✓ не са осигурени необходимите съдове за разделното им събиране;
- ✓ няма изградени действащи площадки на територията на община Стамболово за безвъзмездно предаване на разделно събраните битови отпадъци от домакинствата, от фирмите, от земеделските стопанства и публичните институции;
- ✓ не се извършват кампании за събиране на опасните отпадъци;
- ✓ не се предоставят услуги за разделно събиране и транспортиране на зелените отпадъци, тъй като не е изградена необходимата инфраструктура и оборудване за въвеждане на система за разделно събиране и оползотворяване на биоразградими и зелени отпадъци в домакинствата и в населените места като цяло.

Необходимо е Общината да предприеме действия за сключване на договори с колективни организации за оползотворяване и фирми с разрешителни за дейности с отпадъци по ЗУО,

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

за организиране и прилагане на системи за разделно събиране, временно съхранение и транспортиране на шестте вида масово разпространени отпадъци - отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС, ИУГ и отработени масла. Общината обаче посредством Регионалното депо за ТБО в Харманли прилага предварителното третиране на смесените битови отпадъци преди депонирането, което се извършва чрез сепариращата линия и предаването на отсортираните материали за рециклиране или оползотворяване. По този начин са предприети на регионално ниво определени стъпки в тази посока.

Съгласно чл.66, ал.1 от ЗМДТ таксата за битови отпадъци в община Стамболово се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност включваща необходимите разходи за:

1. осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
3. проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
4. почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Съгласно чл.67 от ЗМДТ количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци. При съществуването на обективни обстоятелства, които възпрепятстват този принцип, общинският съвет може да приеме други решения, на базата на които да се определя размера на таксата. Към настоящия момент не е налична база и методология за определяне размера на такса битови отпадъци въз основа на тяхното количество.

При действащата на територията на община Стамболово система за събиране на отпадъци, точното отчитане на генерирания обем отпадък от всяко домакинство или лице е възможно само в случаите, когато домакинството или лицето е единствен ползвател на съответните съдове за отпадъци, т.е. този метод е възможно да бъде прилаган в случаите, когато

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

съдовете за отпадъци са персонални за всяко домакинство. Сметосъбирането на значителен процент от населението на общината е организирано чрез съдове за групово ползване. В определени точки на територията на населеното място са разположени определен брой съдове с различен обем, които се ползват от домакинствата в района. При груповото ползване на съдовете за смет освен домакинствата, същите се ползват и от магазини и др. нежилищни имоти. При това положение не може да бъде определен обема на генерираните отпадъци от отделния ползвател.

Събираемостта на приходите от такса битови отпадъци през последните три години е посочено в следващата таблица.

Таблица №17. Общински приходи от такса битови отпадъци

Година	Физ. лица в лв.	Отн. дял	Юр. лица в лв.	Отн. дял	Общо в лв.
2020	119380.53	36%	213453.19	64%	332833.42
2021	128911.08	43%	172229.32	57%	301140.40
2022	129434.29	38%	214291.55	62%	343725.84

От посочените данни става ясно, че приходите са относително постоянна величина в порядъка между 57 и 64 процента и събраните приходи не осигуряват покриване на всички разходи за услугите. Приходите са недостатъчни за изграждане на инфраструктура за осигуряване на всички услуги и дейности, които по закон общината трябва да изпълнява, включително да постигне нормативно определените цели за отпадъците.

Анализът на прилаганите схеми и състоянието на финансовите потоци за управление на отпадъците дава основание да се препоръча, с оглед разширяване на предоставяните услуги и постигане на нормативно определените цели за отпадъците, общината да предприеме мерки в следните направления:

- Създаване на предпоставки за изграждане на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, включително разяснителни дейности сред населението и бизнеса и засилен контрол с налагането на санкции. Препоръчително е също в договора с организацията по оползотворяване да се поставят и количествени цели за разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци от опаковки. Това ще подпомогне усилията на общината за изпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло;

- Оползотворяване на зелените отпадъци, чрез въвеждане на допълнителна система за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци, съвместно с другите общини в региона, чрез въвеждане на компостираща инсталация на Регионалното сметище и/или чрез закупуване и раздаване на домашни компостери на домакинствата на територията на общината.
- Изготвяне на анализ на разходите и оценката на размера на такса битови отпадъци, съобразно възприетата на национално ниво методика. В изчислителния модел и особеностите при формирането на такса „битови отпадъци“ и проверката на нейната поносимост следва да се вземат предвид и разходите, които ще възникнат във връзка с планираното въвеждане на нови услуги за разделно събиране на биоотпадъците и свързаната с това инфраструктура, които ще породят нови категории разходи. При определянето на подхода за изчисляване на такса битови отпадъци, следва да се инициира кампания за информиране на жителите на общината относно предприетите действия, очакваните резултати и ефекта им върху домакинствата.

Анализът на капацитета на община Стамболово е направен през призмата на задачите, възложени на общините с нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците. Административният капацитет се разглежда като способност на общинската администрация успешно да изпълнява Програмата за управление на отпадъците на община Стамболово за периода 2023-2028 г. на нейните задачи, като постига планираните резултати и удовлетворява обществените потребности, изисквания и очаквания.

За извършване на анализа са проучени нормативни, стратегически и вътрешно-ведомствени документи на община Стамболово, Устройствен правилник на общинска администрация, заповеди, отчети за изпълнение, които имат отношение към управлението на отпадъците и други релевантни документи от общината.

Информационното обезпечаване на анализа включва нормативни, програмни и вътрешноведомствени документи, заповеди, отчети и други данни от община Стамболово, имащи отношение към управлението на отпадъците.

Функциите, произтичащи от анализа на нормативната уредба, условно могат да се групират в следните направления на компетентност:

- функции свързани с политиката за отпадъците - разработване на общински програмни и нормативни документи;
- функции по предоставяне на услуги - събиране, включително разделно, транспортиране и третиране на отпадъците;
- функции по наблюдение и контрол – извършване на контрол и инспекции, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол и координация с други органи;
- спомагателни функции – информационно обезпечаване на управлението на отпадъците, информиране и привличане на обществеността;
- други.

В съответствие с възложените с нормативната уредба функции на общината в областта на отпадъците, е направен анализ изпълняват ли се в пълен обхват нормативните правомощия и отговорности на кмета в сферата на управление на отпадъците и доколко възложените в общинска администрация функции съответстват на тези правомощия. Функциите на общинска администрация Стамболово във връзка с управление на отпадъците са описани в Наредба за управление на отпадъците на територията на община Стамболово, която урежда:

1. Екологосъобразното управление на отпадъците на територията на община Стамболово като съвкупност от правата и задълженията, по отношение на дейностите за управление на отпадъците на физическите лица, които живеят или временно пребивават в общината, както и на юридическите лица, които осъществяват дейност на нейната територия.
2. Наредбата регламентира извършването на дейностите по изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на следните видове отпадъци на територията на Община Стамболово:
 - битови отпадъци (БО), включително биоотпадъци;
 - строителни отпадъци (СО);
 - производствени отпадъци (ПО);

- опасни отпадъци (ОО);
- масово разпространени отпадъци (МРО);
- отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ) и поддържането на чистотата на територията на община Стамболово.

3. Финансовото осигуряване на дейностите по третиране на отпадъците и заплащането на съответните услуги.

4. Контролът, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите на настоящата наредба.

Отговорностите на общинските служители са конкретизирани в длъжностните им характеристики и/или в заповедите на кмета на общината, в Наредбата за управление на отпадъците, поддържане и опазване на чистотата на територията на община Стамболово, както и в решенията на Общото събрание на РСУО регион Харманли, относно лицата, които подпомагат дейността на РСУО. Прегледът на възложените функции показва, че те осигуряват изпълнение на възложените на кмета задължения относно управлението на отпадъците.

В община Стамболово общото ръководство, организацията и контрола в сектор отпадъци се осъществява от ресорния Заместник кмет. Наред с другите специалисти, той има следните задължения:

- отговаря за изготвянето на графици за миене, метене, сметоизвозване и снегопочистване, като ги съгласува и контролира тяхното изпълнение;
- упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи;
- съгласува договорите за дейността по снегопочистване, депонирането на твърдите битови отпадъци и контролира тяхното изпълнение на Регионалното депо - Харманли;
- участва в изготвянето на програми, стратегии и други дългосрочни материали за устойчиво развитие на околната среда;

- координира екологичната дейност на общината с държавните структури: РИОСВ, РЗИ, ДВСК, както и с неправителствените екологични и природозащитни организации;
- координира взаимоотношенията на общината с министерства, ведомства, фирми и организации в направлението, за което отговаря;
- подпомага дейността на Регионалното сдружение за управление на отпадъците.

Основните функции за управление на отпадъците са възложени на младшия експерт „Екология и земеделие“ и кметовете на населените места, а контролът по изпълнение на Заповедта се извършва от ресорния заместник кмет, Директора на Дирекция ХДИП.

Липсва структурно звено, което да ръководи, организира, координира и контролира в съответните сфери от работата на общинската администрация и да осъществява дейност в рамките на предоставените правомощия и функции, определени в централните и местните нормативни актове. Необходимо е да се създаде специализиран отдел, който да изпълнява следните функции във връзка с отпадъците:

- да участва в подготовката на договорите за обществени поръчки по реда на ЗОП на обекти, инвестирани от общината, като подготвя договорите за строителството;
- да осъществява инвестиционната дейност и да упражнява инвеститорски контрол;
- да подготвя проекти за участие в програми за външно финансиране;
- да участва в комисии, свързани с дейността на отдела;
- да участва в изготвянето на графици за миене, метене, сметоизвозване и снегопочистване, като контролира тяхното изпълнение;
- да упражнява редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи;
- да изготвя, контролира и актуализира схемата за разполагане на съдове за събиране на битови отпадъци по населени места;
- да изготвя или да участва в изготвянето на програми, стратегии и други дългосрочни материали за устойчиво развитие на околната среда;

- да координира екологичната дейност на общината с държавните структури: РИОСВ, РЗИ, ДВСК, както и с неправителствените екологични и природозащитни организации;
- да разработва или участва в разработването на проекти за озеленяване.

Във връзка с финансовото, правното, административното и друго обезпечаване на политиката за управление на отпадъците някои от функциите могат да бъдат възложени и на други дирекции от общата и специализираната администрация.

XVI. Прогнози за образуването на отпадъците.

За изготвяне на прогнозите за количествата на образуваните отпадъци и постигане на целите до края на периода на настоящата общинска програма е необходимо първо да се проследи текущото състояние на отпадъците, да се определи прогнозния брой на населението за периода до 2030 г., както и очакваната норма на натрупване на отпадъците за общината.

За охарактеризиране на демографското положение в общината са ползвани данните на Националния статистически институт (НСИ). За изготвянето на реалистична прогноза за броят на населението са отчетени и тенденциите за промяна на механичния прираст на населението. В основата на миграцията стоят главно: семейни причини, трудова заетост, по-добри условия на живот и др.

Историческите данни за населението на България и Община Стамболово по данни на НСИ са представени на следващата таблица.

Таблица № 18. Динамика на населението през изтеклия период

Брой население по години								
2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.
5922	5821	5805	5729	5755	5916	6142	6 383	5 863

Източник: НСИ

Демографските процеси, които протичат в община Стамболово, са значително по-добри от тези за област Хасково и за страната.

Табл.№ 19. Демографски процеси в Област Хасково

Статистически район, област, общини	Население към:		Прираст абсолютен брой	Прираст (%)
	31.12.2014	31.12.2019		
България	7 202 198	6 951 482	-250 716	- 3,48
Хасково област	238 488	225 314	- 13 174	- 5,5
Димитровград	51 093	46 284	- 4 809	- 9,4
Ивайловград	6 069	5 600	- 469	- 7,7
Любимец	9 811	9 085	- 726	- 7,3
Маджарово	1 746	2 051	+305	+17,5
Минерални бани	6 030	6 400	+370	6,1
Свиленград	22 786	21 295	- 1491	- 6,5
Симеоновград	8291	8 840	549	- 6,6
Стамболово	5 889	5 916	+27	0,4
Тополовград	10 01	9 600	- 1 101	-10,2
Харманли	24 557	24 786	+229	+0,9
Хасково	91 515	85 460	6 055	- 6,6

Източник: НСИ

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

От горната таблица се вижда, че населението в община Маджарово е нараснало най-много и има прираст от 17,5%, следвано от Минерални бани с 6,1%, Харманли се е увеличило с 0,9% и Стамболово с 0,4%. Най-бързо намалява населението на Тополовград – (-10,2%) и на Димитровград – (-9,4%). Като цяло община Стамболово е сред общините от Област Хасково, при които населението нараства. Ситуацията в общината е по-добра в сравнение с тази в областта (-5,5%) и в страната (-3,48%).

Живородените през 2021 г. са паднали рязко на 23 броя, при 51 през 2014 г., което е твърде обезпокоително, защото това е една продължително задълбочаваща се тенденция, която ще расте през годините. Поради ниската раждаемост естественият прираст е паднал рязко през 2021 г., което се дължи основно на високия брой починали и ниската раждаемост. Най-добри показатели естественият прираст има през 2016 г., а най-лоши през 2021 г. Като цяло естественият прираст по години показва близки стойности, като през 2021 г. се регистрира рязкото му увеличение. Отрицателните му стойности се дължат в голяма степен както на застаряващото население, така и на обезлюдените райони и на вихрещата се на територията през последните три години Ковид пандемия.

Механичният прираст през годините дооформя демографската картина на територията на община Стамболово. При нея с изключение на 2015 и 2017 г. тенденцията е положителна. Прави впечатление, че община Стамболово се оказва привлекателна за някои хора от съседните общини, които я предпочитат като добро място за живеене, в което могат да се заселят за постоянно. Това е една положителна оценка за качеството на живот на местното население. Особен бум в заселванията се регистрира през последните три години. Разбира се, че и процесите на изселване не са спрели за периода, като през последните три години техният брой леко намалява. С други думи регистрира се динамика в движението на населението по отношение на заселени и изселени, която за сега като тенденция е все още положителна.

Табл.№ 20. Механичен прираст

Заселени	Изселени	Механичен прираст
2014 г.		
192	72	120
2015 г.		
129	172	-43
2016 г.		
132	104	28

2017 г.		
203	212	-9
2018 г.		
268	194	74
2019 г.		
404	191	213
2021 г.		
535	182	353

Източник: НСИ

На фона на бързото намаляване на общия брой на населението в общината е налице и сериозно застаряване на населението, освен това се повишава и равнището на миграция на младото поколение и желанието им за трудова реализация с по-добро заплащане. Процесът на застаряване на населението се изразява в намаляване на относителния дял на децата до 15 години и увеличението на дела на лицата на 65 и повече навършени години. На база на тенденциите за демографското развитие на населението на България се приема, че тенденцията за спада на населението в община Стамболово ще продължи да намалява поради ниската раждаемост и намаляване на механичния прираст от съседните общини. Приема се, че демографското развитие на общината ще протича при бавно променящи се социално-икономически процеси в сравнение с тези, характерни за изследвания до момента период. Съобразявайки се с така направените допускания са направени и прогнозите на населението за община Стамболово.

Таблица № 21 Прогноза на населението в община Стамболово по години

2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2026 г.	2027 г.	2028 г.
5863	5821	5768	5729	5652	5611	5592

Прогнозата за количеството на генерираните отпадъци предвижда, че количеството на отпадъците и (съответно търсенето на услуги по управление на отпадъците) ще се намалява, но темпът на намаление ще е по-малък в сравнение с намаляването на населението, тъй като опаковките и другите отпадъци се увеличават непрекъснато, дори и да се въведе разделното събиране на отпадъци и компостирането. Предвижда се, че и строителните дейности няма да намалее, дори има вероятност да се увеличат. Голямо влияние върху размера на отпадъците има и увеличаващото се население през летния период (по време на отпуските на работещите в чужбина). Този процес също ще има възпиращ ефект на тенденцията за намаляване на отпадъците.

„Образуваните битови отпадъци“ е обобщен показател, който характеризира равнището на битовите отпадъци на територията на община Стамболово. **Битовите**

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

отпадъци произхождат основно от домакинствата, а също така и включват и подобните отпадъци от административните сгради, търговските обекти, училищата и другите обществени места. Количествата образувани битови отпадъци за община Стамболово не зависят само от броя на нейните жители, а се определят и от културата, потребителските навици, от управлението на отпадъците, от местните възможности и от ефективността на изградената инфраструктура. За да се отчетат тези фактори е въведен терминът „норма на натрупване“ (НН), отчитащ средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител. Тази норма се използва при определянето на потенциала за образуване на битови отпадъци в дадената общност, каквато в случая е община Стамболово.

Таблица № 22. Прогноза на нормата на натрупване в община Стамболово на смесения отпадък

Година	Население общо жители на общината	Норма на натрупване
2022	5863	180
2023	5821	171
2024	5768	163
2025	5729	158
2026	5652	157
2027	5611	155
2028	5592	152

Въпреки липсата на морфологичен анализ на отпадъците, направените по-горе допускания и нормата на натрупвания, прогнозните количества на битовите отпадъци за община Стамболово са представени на следващата таблица.

Таблица № 23. Прогноза на нормата на натрупване в община Стамболово

Годи на	Население общо жители на общината	Норма на натрупване	Количество битови отпадъци тон
2022	5863	180	1 055,34
2023	5821	171	995,39
2024	5768	163	940,18
2025	5729	158	905,18
2026	5652	157	887,36
2027	5611	155	869,7
2028	5592	152	849,98

Съгласно Регионалния генерален план на обособената територия на „ВиК“ ООД, гр. Хасково не се предвижда изграждане на нови ПСОВ във Стамболово, освен

съществуващите. Предвид на това, че не се планира изграждане на други пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на общината и прогнозите за населението са негативни, не се очаква увеличаване на генерираните утайки от ПСОВ. В съответствие с европейското законодателство, утайките от ПСОВ са неопасни отпадъци, които при подходящо управление не представляват опасност за околната среда и човешкото здраве. След правилното и екологосъобразно третиране, те могат да бъдат от полза за околната среда. В средносрочен и дългосрочен аспект генерираните утайки могат да се оползотворят в земеделието или за рекултивация на нарушени терени. Депонирането им е допустимо единствено в краткосрочен период, тъй като то не отговаря на съвременните изисквания на ЕС за ограничаване на размера на площите за депониране на отпадъци. Поради това се препоръчва само като временна или аварийна мярка, когато поради някаква причина липсва друга алтернатива за оползотворяване на утайките.

Предмет на анализа е и инфраструктурата за управление на битовите отпадъци, на отпадъците от строителство, разрушаване и на утайките от ПСОВ в община Стамболово, тъй като общината има компетенции за тези видове отпадъци.

Анализът на инфраструктурата търси отговор на следните основни въпроси:

- Каква е настоящата ситуация и тенденциите по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци?
- Достатъчен ли е капацитетът на наличната и планираната за изграждане инфраструктура за изпълнение на нормативните изисквания за третиране на отпадъците и за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците?
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и прилагане на йерархията на управление на отпадъците в общината?

На този етап може да се каже, че съществуващата инфраструктура е добра и отговаря на европейските изисквания, но тя не е достатъчна и не покрива всички нужди в бъдещото управление на отпадъците и завишените изисквания, които трябва да се постигнат до 2030 г.

Капацитетът на наличната и планираната за изграждане инфраструктура за изпълнение на нормативните изисквания за третиране на отпадъците и за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците не е достатъчен що се касае до вторичното използване на отпадъците и тяхното рециклиране.

Необходима е допълнителна инфраструктура и оборудване, които да подобрят качеството на услугите и да приложат по най-ефективния начин йерархията на управление на отпадъците в община Стамболово.

Приложение 1. Основни дефиниции, свързани с управлението на отпадъците, използвани в ПУО

Битовите отпадъци произхождат основно от домакинствата, а също така и подобните отпадъци от административните сгради, търговските обекти, училищата и други обществени места.

Количеството образувани битови отпадъци се състои от отпадъци, събрани чрез общинските системи за организирано сметосъбиране (смесени битови отпадъци) и отпадъци, събрани директно от частния сектор чрез системи за разделно събиране, вторични суровини и други с цел тяхното оползотворяване и рециклиране.

Предадените за предварително третиране, за рециклиране и директно за депониране битови отпадъци са отпадъците на входа на съответната инсталация за третиране.

Отпадъци са всяко вещество или предмет, от който притежателят се освобождава или възнамерява да се освободи, или е длъжен да се освободи.

Битови отпадъци са:

- а) смесени отпадъци или разделно събрани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели;
- б) смесени отпадъци или разделно събрани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинствата. Такива могат да бъдат отпадъците от почистването на обществени пътища, зелени пространства, места за отдих и плажове, починали домашни любимци и изоставени превозни средства и др.

Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване. Това определение не засяга разпределението на отговорностите за управлението на отпадъците между публичните и частните субекти.

Строителни отпадъци са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква „а)“ от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Отпадъци от търговски дейности са: отпадъците, образувани в резултат на дейности, специфични за търговията на едро и дребно, за доставчиците на ресторантьорски и барови услуги, за офисите и пазарите, както и за останалата част от сектора на услугите.

Промислени отпадъци са: отпадъци, получени от процеси на производство, преобразуване, употреба, потребление, почистване или поддръжка, които се образуват чрез промишлена дейност.

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към ЗУО.

Опасни отпадъци от домакинствата. Опасните отпадъци от домакинствата обхващат широка гама от материали, които могат да включват: газови бутилки; аерозоли; батерии; масла; бои; лакове и лепила; запалими течности (разредители, разтворители и др.); пестициди; почистващи вещества и препарати; флуоресцентни тръби; лекарства и други.

Биоразградими отпадъци са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други. Аеробно разграждане е разграждане с наличие на кислород. Анаеробно разграждане е разграждане без наличие на кислород.

Биоотпадъци са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Хранителни отпадъци са всички храни съгласно чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните (ОВ L 31, от 01 февруари 2002 г., стр. 1), които са се превърнали в отпадъци.

Компостът са органични продукти, получени от аеробното биологично и термофилно третиране на разделно събрани биоразградими отпадъци. Органичните вещества, получени от механични инсталации за биологично третиране на смесени отпадъци, не се считат за компост, а по-скоро за „биостабилизиращи вещества“.

Масово разпространени отпадъци (МРО) са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Масово разпространени отпадъци са:

- ✓ отпадъци от опаковки от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали;
- ✓ негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА);
- ✓ излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС);
- ✓ излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);
- ✓ излезли от употреба гуми (ИУГ);
- ✓ отработени масла.

Йерархия при управление на отпадъците – приоритетният ред, който компетентните органи по ЗУО и лицата, при чиято дейност се образуват и/или третират отпадъци, прилагат при управлението на отпадъците. Приоритетният ред при управление на отпадъците е предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, друго оползотворяване и обезвреждане.

Предотвратяване са „мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък“, с което се намалява:

- ✓ количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- ✓ вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- ✓ съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите“.

Проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията”, финансиран от Оперативна програма „Добро управление”

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали – добив, производство, разпространение и потребление.

Повторна употреба е „всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които все още не са се превърнали в отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени”.

Оползотворяване е „всяка дейност, която има като основен резултат използването на отпадъка за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло“. Определението на термина „оползотворяване“ е една от ключовите концепции на Закона за управление на отпадъците. „Оползотворяване“ и противоположният термин „обезвреждане“ заедно съставляват „третиране на отпадъците“. Всяко третиране на отпадъците може да е или дейност по оползотворяване, или дейност по обезвреждане. Нито една дейност не може да се определи едновременно като дейност по оползотворяване и обезвреждане. Накратко казано, действията по обезвреждане са предимно действия по управление на отпадъците, които целят освобождаване от отпадъците чрез депониране, докато основният резултат на дейности по оползотворяване е „отпадъкът да се използва за полезна цел“. Оползотворяването е разделено на три под-категории: подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго материално оползотворяване.

Подготовка за повторна употреба са „дейностите по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, чрез които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, така че да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е предварителна обработка“. Основната разлика между „повторна употреба“ и „подготовка за повторна употреба“ е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на „подготовка за повторна употреба“ въпросният материал е станал отпадък по смисъла на определението за отпадъци и след това чрез поправка се превръща отново в продукт, който се използва по предназначение. Примери за подготовка за повторна употреба са ремонт на велосипеди, мебели, перални машини, хладилници и други, от които притежателите им са се освободили като отпадък и впоследствие след ремонта са повторно използвани.

Рециклиране е „всяка дейност по оползотворяване, чрез която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности.”

Друго оползотворяване - другите форми на оползотворяване не са споменати сред определенията, но са очертани в чл. 4, ал. 1 от Рамкова директива за отпадъците (РДО), където след рециклиране се нареждат други форми на оползотворяване. Това е всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране. Примери за друго оползотворяване са: изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО респективно R1 в приложение 2 към §1, т. 13 на ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци, без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО, респективно D10 в приложение 1 към §1, т. 11 на ЗУО. За определяне дали изгарянето в инсинератори, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци трябва да бъде класифицирано като R1 или D10, в съответствие с критериите за енергийна ефективност, трябва да се използва като ориентир Ръководството на Комисията; насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване вж. §1, т. 10 от ДР на ЗУО. Обезвреждане е „всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия”.

Депониране на отпадъци е метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от три години - за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година - за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда. Управление на отпадъците са събирането, транспортирането, обезвреждането и оползотворяването (включително сортирането) на отпадъците, включително осъществяваният контрол върху тези дейности, следексплоатационните грижи за депата, както и действията, предприети в качеството на търговец или брокер.

Този документ е създаден във връзка с изпълнението на проект № BG05SFOP001-2.025-0026 „Партньорството на гражданите с местните власти, предпоставка за прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на публичните политики за устойчиво развитие на територията“ с бенефициент „Съюз за възстановяване и развитие“ – Хасково и партньор Община Стамболово. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от „Съюз за възстановяване и развитие“ – Хасково и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и/или на Управляващия орган.